МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра німецької та французької філології

КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

суспільно-політична лексика

Галузь знань 01 Освіта
Спеціальність 014 Середня освіта (Мова та література (німецька)
Галузь знань 03 Гуманітарні науки
Спеціальність 035 Філологія (Мова та література (німецька)
ОС «Магістр»

Автори: ст. викладач Дорменєв В.С.

Затверджено на засіданні кафедри протокол № 11 від «23» лютого 2018р.

Обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету
“__28_” березня 2018_ року, протокол № _9__

Маріуполь - 2 0 1 8

ЗМІСТ

1. НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ	3
2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	15
3. НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ	20
4. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	55
5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ 6. ІНФОРМАЦІЙНІ МАТЕРІАЛИ БІБЛІОТЕКИ	58 63

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

суспільно-політична лексика

Галузь знань 01 Освіта
Спеціальність 014 Середня освіта (Мова та література (німецька)
Галузь знань 03 Гуманітарні науки
Спеціальність 035 Філологія (Мова та література (німецька)
ОС «Магістр»

2018 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: **МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Дорменєв В.С., ст. викладач кафедри німецької та французької філології

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма з німецької мови розроблена на основі типової програми з німецької мови та розрахована для студентів, які вступили на ОС «Магістр» після отримання диплома бакалавра та складання вступних іспитів до магістратури.

Головна практична мета цього курсу полягає у формуванні у студентів лінгвістичної, комунікативної та лінгвокраїнознавчої компетенції. Лінгвіс- тична компетенція включає знання мовної системи і правил її функціонування в процесі іншомовної комунікації, комунікативна компетенція передбачає здатність сприймати і породжувати іншомовне мовлення відповідно до умов мовленнєвої комунікації, найбільш важливим серед яких є сфери комунікації ситуації спілкування з урахуванням адресата і характеру взаємодії партнерів: лінгвокраїнознавча компетенція включає в себе знання про головні особливості соціокультурного розвитку держав, мова яких вивчається, а також вміння здійснювати свою мовленнєву поведінку у відповідності з ними. Таким чином, практична ціль цього курсу полягає в тому, щоб забезпечити досить вільне, нормативно правильне і функціонально адекватне володіння усіма видами мовленнєвої діяльності німецькою мовою.

У відповідності з поставленою метою ця програма передбачає засво- єння студентами певної суми знань у галузі фонетики, орфографії, лексики, граматики та країнознавства, необхідної для розвитку у них комунікативних навичок німецької мови.

Для цього необхідно студентів навчити вільно розмовляти, розуміти мовлення на слух, читати і писати німецькою мовою. Студенти повинні вміти перекладати з німецької мови на рідну будь-які тексти, що відносяться до їх спеціальності, а також одержати навички перекладу з рідної мови на німецьку. Студенти повинні мати навички для подальшого удосконалення своїх знань у галузі німецької мови.

Навчальний матеріал викладається концентрично. У процесі концентричного вивчення матеріал розширюється, поглиблюється та систематизується на подальших курсах.

На цьому ступені робота над нормативною фонетикою та граматикою проводиться, у корективно повторювальному плані у комплексі з іншими аспектами викладання мови.

За три семестри збагачується словниковий запас та закріплюється мовний матеріал, вивчений на попередніх курсах; поглиблення знань мови відбувається, як і раніше, у взаємозв'язку усіх його боків (аспектів) на матеріалі підвищеної трудності, тобто на аутентичних матеріалах: відбувається робота над оригінальними текстами та над фонограмами з записом.

Особлива увага приділяється лінгво-стилістичному та літературознавчому аналізу (інтерпретації друкованого текста чи текста, що звучить, різних жанрів та різного характера (проза, поезія публіцистика, художня література, країнознавство, соціально-політичні тексти, спеціальні тексти).

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета

1. Розвиток лінгвістичної компетенції через розвиток і поглиблення/ вдосконалення лексичних, граматичних та фонологічних знань, які є необхідними при комунікації про теми і проблеми, що вони є визначені програмою для 5 курсу.
2. Поглиблення професійно спрямованої комунікативної компетенції через презентацію нових методів та способів навчання, а також завдяки залученню студентів до обговорення процесів

навчання/ вивчення.

3. На п'ятому курсі збагачується словниковий запас та закріплюється мовний матеріал, вивчений на попередніх курсах; поглиблення знань мови відбувається, як і раніше, у взаємозв'язку усіх його боків (аспектів) на матеріалі підвищеної трудності, тобто на аутентичних матеріалах: відбувається робота над оригінальними текстами та над фонограмами з записом.
4. особлива увага приділяється лінгво-стилістичному та літературознавчому аналізу (інтерпретації друкованого текста чи текста, що звучить, різних жанрів та різного характера (проза, поезія, публіцистика, художня література, країнознавство, соціально-політичні тексти, спеціальні тексти).

Завдання

1. Розвиток у студентів навичок розуміння іншомовного матеріалу.
2. Розвиток навичок та вмінь підготовленого та непідготовленого мовлення.
3. Розвивати вміння студентів давати лінгво-стилістичний, політичний аналіз мовного матеріалу.
4. Розвивати вміння студентів робити літературно вірні переклади текстів з німецької мови на рідну та навпаки.
5. Студенти повинні знати мову реалій, пов язаних з найважливішими історичними подіями, культурно-історичними асоціаціями з особливостями суспільне-політичного життя, державним устріем, економікою, традиціями і звичаями німецькомовних країн.
6. Навчання реферуванню оригінальних матеріалів є розвиток умінь і навичок складання реферату /анотації німецькою мовою, який побудований на основі смислової компресії першоджерела і переднє його головний зміст.
7. Уміти відтворювати прослуханий текст у формі тез, конспекту, реферату, анотації, дотримуючись послідовності викладу, користуючись послідовності викладу користуючись адекватними засобами і правилами структурного, графічного, орфографічного і пунктуаційного оформлення.
8. Уміти скласти план прослуханого тексту, написати твір, лист, телеграмму, факс тощо, відбираючи відповідні мовні засоби і дотримуючись необхідних правил оформлення письмового висловлювання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

НАВИЧКИ ТА ВМІННЯ

Лексична компетенція. Характеристика словника: слова і словосполучення із літературної мови, які володіють широкою сполучуваністю, важливі за своєю семантикою, які вирізняються значним словотворчим потенціалом; експресивно-стилістично забарвлена лексика; діалектизми; загально-мовна і діалектна синонімія, терміни і термінологічна синонімія, термінологічні дублети; професійні і соціальні жаргонізми; синоніми, антоніми, омоніми.

Говоріння. Активно приймати участь у діалозі, бесіді про теми та проблеми, визначені для III курсу, при цьому також самому бути ініціатором розмови та зміни теми розмови. Приймати участь у дискусіях на задані теми та вміти зрозуміло, із поясненнями та обґрунтуванням захищати своє ставлення. Темп і спонтанність мовлення повинні бути достатніми для ведення звичайної бесіди із носіями мови. Вміти під час бесіди самостійно виправляти помилки, що вони можуть призвести до незрозумілостей. Вміти починати розмови із достатньо широким спектром мовно-мовленнєвих засобів, вміти підтримувати та закінчити розмову. Продукувати коротке, відносно спонтанне та вільне монологічне висловлювання до більшості знайомих ситуацій.

Описувати та висловлювати свої думки й почуття, розповідати власні історії; добре зрозуміло робити підготовану презентацію, вільно та зрозуміло (логічно) висловлюватись, використовуючи складні речення, ідіоматичні звороти.

Писемне мовлення. Вміти висловити почуття, враження, власний досвід, коментувати певні повідомлення.

При відносно доброму володінні граматикою використовувати деякі засоби текстових зв'язків для поєднання своїх висловлювань у зрозумілий текст. Вміти продукувати тексти для писемної комунікації різних видів (особисті листи та листівки, читацькі листи, ділові папери), писати твори як творчі тексти на задану тематику/ проблематику. Вміти користуватися тлумачними, фразеологічними, фонетичними, синонімічними та антонімічними словниками.

Аудіювання. Розуміти прослуханий текст середньої трудності, який містить до 80 % знайомої лексики (10 хвилин звучання), у виконані незнайомих осіб (магнітофонний запис, кіно, радіо, відео) та передавати його зміст (вимова - чітка, темп мовлення – середній). Студенти повинні знати мовою реалій, пов'язаних з найважливішими історичними подіями, культурно-історичними асоціаціями з особливостями суспільно-політичного життя, державним устроєм, економікою, традиціями і звичаями німецькомовних країн.

Лінгвосоціокультурна компетентність реалізується у наступних знаннях та уміннях:

- розуміти, як ключові цінності, переконання та поведінка в академічному і професійному середовищі України відрізняються при порівнянні однієї культури з іншими (міжнародні, національні, інституційні особливості);
- належним чином поводити себе й реагувати у типових академічних і професійних ситуаціях повсякденного життя, а також знати правила взаємозв'язків між людьми у таких ситуаціях (розпізнавання відповідних жестів, спілкування очима, усвідомлення значення фізичної дистанції та розуміння жестикуляції у кожній з таких ситуацій).

Професійно орієнтована компетенція включає формування у студентів наступних навичок та умінь:

- уміння виразного читання вголос;
- уміння складати та поповнювати власний словник лексики класного вжитку;
- уміння слухати та сприймати та виправляти чужі помилки на слух;
- аналітичні уміння щодо власного досвіду навчання іноземної мови;
- навички та уміння саморефлексії щодо змісту, процесу та результатів власного навчання;
- навички та уміння методичної рефлексії щодо навчальних прийомів та стратегій, що використовуються в процесі засвоєння іноземної мови;
- уміння складати за аналогією, варіювати, складати без зразка власні вправи на формування мовних компетентностей;
- уміння комплексного аналізу засобів та методів навчання, що використовуються в процесі викладання та навчання з використанням професійних знань, отриманих впродовж вивчення курсів педагогіки, методики викладання іноземної мови, психології;
- уміння відбивати набуті комунікативні та професійні уміння у рольових іграх «дій як вчитель».

Формування професійних умінь реалізується через оволодіння студентами стратегіями навчання та самоконтролю, ознайомлення студентів із сучасними форматами тестових завдань, навчання студентів прийомам роботи із тестовими завданнями, самостійне укладання студентами

типових тестових завдань (множинний вибір, множинне зіставлення, заповнення пропусків, лексико-граматична трансформація), оволодіння студентами прийомами самостійної роботи із готовими навчаючими програмами, оволодіння студентами способами використання відео матеріалів з метою вивчення іноземної мови, ураховуючи такий компонент, як засоби невербальної комунікації, навчання студентів правилам використання мультимедійної презентації, навчання студентів аналітично підходити до вибору додаткового лексичного матеріалу, критично ставитись до продукту свого мовлення та мовлення одногрупників, оцінюючи його лексико-граматичну наповненість та відповідність заданому формату.

Навчально-стратегічна компетентність реалізується у наступних уміннях**:**

Інтелектуальні уміння:

- спостерігати за мовними явищами у мові що вивчається, зіставляти їх з явищами у рідній мові;
- класифікувати, систематизувати отриману інформацію у відповідності до поставленої задачі;
- передбачати, оцінювати інформацію;
- складати план, формулювати ідею тексту, оцінювати вчинки персонажів.

Організаційні включають такі уміння:

- працювати з довідковою літературою;
- використовувати технічні засоби і сучасні технології;
- укладати таблиці, схеми, фіксувати інформацію у вигляді плану, конспекту.

Володіння ***компенсаційними*** уміннями надає учням можливість:

- використовувати лінгвістичну і контекстуальну здогадку;
- звертатися до співрозмовника з проханням повторити, уточнити свою думку;
- використовувати міміку, жести для вираження комунікативного наміру;
- переключати розмову на іншу тему.

На вивчення навчальної дисципліни на 5 курсі відводиться 150 годин/ 5 кредитів ECTS.

Особливості організації аудиторної роботи - практичні заняття.

Індивідуальна робота студентів полягає у складанні портфоліо: написанні конспектів до виучуваних тем, складенні тематичних словників-мінімумів, підготовці, написанні та виконанні творчих робіт, в тому числі творів, складенні граматичних таблиць, підготовці та написанні проміжних та підсумкових модульних контрольних робіт.

Самостійна робота студентів передбачає виконання домашніх вправ та завдань при підготовці до практичних занять; роботу у комп'ютерних класах (або вдома) з електронними носіями інформації, аудіо- та відеокасетами для формування правильної вимови, а також опрацювання виучуваного матеріалу; виконання лабораторних робіт.

Робоча програма розрахована на студентів, які навчаються за освітньо-кваліфікаційними програмами підготовки спеціаліста.

Програма побудована за вимогами кредитно-трансферної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах та узгоджена з примірною структурою змісту навчального курсу, рекомендованою Європейською Кредитно-трансферною Системою (ECTS).

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ЛЕКСИКА

Закріплення та удосконалення навиків роботи з суспільно-політичною лексикою, що були отримані на молодших курсах. Особлива увага приділяється темам "Економіка", “Фінанси”, "Промисловість". Відпрацьовуються навички усного та письмового перекладу спецтекстів. Матеріалом служать газети та журнали: "Deutsche Tribune", "Neue Züricher Zeitung", "Handelsblatt", "Finanzblatt",

”Deutschland”, „Focus“, „Spiegel“,

„Stern“ а також посібники довідникового характеру.

В цілому, підбираються тематично. Для даного курсу пропонується тематика про діяльність міжнародних організацій - NATO, EU про рішення екологічних проблем, засоби масової інформації (High Tech, інформаційні технології), про проблеми російських німців, німецьку спільноту в Україні, про іноземних працівників у Німеччині. Крім того притягуються матеріали преси про поточні події в Україні та німецькомовних країнах.

Основні засоби роботи, які застосовуються на заняттях сприяють орієнтуванню у тексті, розширенню та поглибленню активного лексич- ного запасу студентів та розширенню потенціального словника. До таких засобів можна віднести: складання реферату за прочитаним та інші види “згортання” текста, здобування основної інформації, складання розгор- нутих планів та інше.

Одним з прийомів роботи та кінцевою метою навчання є письмовий переклад з німецької та рідної мови.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

II семестр

Змістовий модуль I

1. Економіка і екологія
2. Атомна енергетика. Альтернативні джерела енергії

Змістовий модуль II

1. Економічні стосунки
2. Інформаційні технології
3. Міжнародні зв'язки

Рекомендована література

Базова

1. Бориско Н. Ф. Deutsch für Fortgeschrittene Niveau C. Німецька мова: досконале володіння / Н.Ф. Бориско. – Київ: ТОВ «Логос-М», 2011. – 528 с.
2. **Aspekte.** Mittelstufe Deutsch Lehrbuch 3 (Niveau C1) / U. Koithan, H. Schmitz, T. Sieber u.a. – Berlin, München, Wien, Zürich, New York: Langenscheidt, 2010. – 208 S.
3. **Aspekte.** Mittelstufe Deutsch Arbeitsbuch 3 (Niveau C1) / U. Koithan, H. Schmitz, T. Sieber u.a. – Berlin, München, Wien, Zürich, New York: Langenscheidt, 2010. – 192 S.
4. **Auf neuen Wegen.** Deutsch als Fremdsprache für die Mittelstufe und Oberstufe / E.-M. Willkop, C. Wiemer u.a. – Ismaning: Max Hueber Verlag, 2006. – 280 S.
5. **EM. Abschlusskurs**. Deutsch als Fremdsprache für die Mittelstufe. Kursbuch / M. Perlmann-Balme, S. Schwalb, D. Weers.– Ismaning: Max Hueber Verlag, 2008. –128 S.
6. **EM. Abschlusskurs.** Deutsch als Fremdsprache für die Mittelstufe. Arbeitsbuch. / M. Perlmann-Balme, S. Schwalb, D. Weers. – Ismaning: Max Hueber Verlag, 2008. – 128 S.
7. **Erkundungen.** Deutsch als Fremdsprache: Integriertes Kurs- und Arbeitsbuch. Sprachniveau B2 / A. Buscha, S. Raven, G. Linthout. – Leipzig: Schubert-Verlag, 2009. – 296 S.
8. **Wörter und Sätze:** Satzgerüste für Fortgeschrittene / H.Földeak. – Ismanning: Hueber Verlag, 2007. – 216 S.

Допоміжна

1. **Das Mittelstufenbuch 1** Deutsch als Fremdsprache: Ein Lehr- und Übungsbuch / A. Buscha, G. Linthout. – Teil 1.- Leipzig: Schubert, 2002. – 232 S.
2. **Das Mittelstufenbuch 2** Deutsch als Fremdsprache: Ein Lehr- und Übungsbuch / A. Buscha, G. Linthout. – Teil 2. – Leipzig: Schubert, 2003. – 232 S.
3. **Das Oberstufenbuch** Deutsch als Fremdsprache: Ein Lehr- und Übungsbuch für fortgeschrittene Lerner / A. Buscha, G. Linthout. – Leipzig: Schubert, 2000. – 212 S.
4. **EM. Hauptkurs** Deutsch als Fremdsprache für die Mittelstufe. Kursbuch / M. Perlmann-Balme, S. Schwalb, D. Weers. – Ismaning: Max Hueber Verlag, 2008. – 128 S.
5. **EM. Hauptkurs.** Deutsch als Fremdsprache für die Mittelstufe. Arbeitsbuch / M. Perlmann-Balme, S. Schwalb, D. Weers. – Ismaning: Max Hueber Verlag, 2008. – 128 S.
6. **Erkundungen.** Deutsch als Fremdsprache: Integriertes Kurs- und Arbeitsbuch. Sprachniveau B2 / A. Buscha, S. Raven, G. Linthout. – Leipzig: Schubert-Verlag, 2009. – 296 S.
7. **Erkundungen.** Deutsch als Fremdsprache: Integriertes Kurs- und Arbeitsbuch. Sprachniveau C1 / A. Buscha, S. Raven, G. Linthout. – Leipzig: Schubert-Verlag, 2009. – 272 S.
8. **Erkundungen.** Deutsch als Fremdsprache: Integriertes Kurs- und Arbeitsbuch. Sprachniveau C2 / A. Buscha, S. Raven, M. Toscher. – Leipzig : Schubert-Verlag, 2014. – 226 S.
9. **Hörfelder** Hörverständnisprogramm für die Mittelstufe Deutsch als Fremdsprache / G. Szalay, K. Hegyes, R. Schmidt u.a. – Ismaning: Max Hueber Verlag, 1998. – 175 S.
10. **Leselandschaft 1** Unterrichtswerk für die Mittelstufe / G. Hasenkamp – Band 1.- Ismaning: Max Hueber Verlag, 2002. – 164 S.
11. **Leselandschaft 2** Unterrichtswerk für die Mittelstufe / G. Hasenkamp. – Band 2. – Ismaning: Verlag für Deutsch, 1997. – 228 S.
12. **Mittelstufe deutsch** Textbuch / J. Schumann. – Ismaning: Verlag für Deutsch, 1996. – 320 S.
13. **Mittelstufe deutsch** Arbeitsbuch / F. Frühwirth, H. Holthaus. – Ismaning: Verlag für Deutsch, 1996. – 240 S.
14. **Mittelpunkt B 2** Deutsch als Fremdsprache für Fortgeschrittene. Lehrbuch / A. Daniels, S. Dengler, U. Tallowitz u.a. – Ernst Klett Sprachen GmbH, 2008. – 184 S.
15. **Mittelpunkt B 2** Deutsch als Fremdsprache für Fortgeschrittene. Arbeitsbuch / A. Daniels, S. Dengler, U. Tallowitz u.a. – Ernst Klett Sprachen GmbH, 2008. – 192 S.
16. **Mittelpunkt C 1** Kursbuch Deutsch als Fremdsprache für Fortgeschrittene. Lehrbuch / A. Daniels, S. Dengler, U. Tallowitz u.a. – Ernst Klett Sprachen GmbH, 2008. – 185 S.
17. **Mittelpunkt C 1** Arbeitsbuch Deutsch als Fremdsprache für Fortgeschrittene. Kursbuch / A. Daniels, S. Dengler, U. Tallowitz u.a. – Ernst Klett Sprachen GmbH, 2008. – 200 S.
18. **Prima C1**: Deutsch für junge Erwachsene. Kursbuch / F. Jin, L. Rormann. – Berlin: Cornelsen, 2013. – 152 S.
19. **Prima C1**: Deutsch für junge Erwachsene. Arbeitsbuch / F. Jin, L. Rormann. – Berlin: Cornelsen, 2013. – 128 S.
20. **Test Daf Oberstufenkurs** mit Prüfungsvorbereitung / S. Glienicke, K.-M. Katthagen. – Ismaning: Max Hueber Verlag, 2004. – 144 S.
21. **Typisch Deutsch** Arbeitsbuch zu Aspekten deutscher Mentalität / H. Behal-Thomsen, A. Lundquist-Mog, P. Mog u.a. – Berlin: Langenscheidt, 1993. – 144 S.
22. **Unterwegs** Lehrwerk für die Mittelstufe Deutsch als Fremdsprache: Materialienbuch / C. Bahlmann, E. Breindl u.a. – Berlin, München: Langenscheidt, 2000. – 168 S.
23. **Unterwegs** Lehrwerk für die Mittelstufe Deutsch als Fremdsprache: Kursbuch / C. Bahlmann, E. Breindl u.a. – Berlin, München: Langenscheidt, 2000. – 200 S.
24. **Ziel B2.1** Deutsch als Fremdsprache. Kursbuch./ R.-M. Dallapiazza, S. Evans, R. Fischer, A. Schümann u a. – Ismaning : Max Hueber Verlag, 2008. – 140 S.
25. **Ziel B2.1** Deutsch als Fremdsprache. Arbeitsbuch / R.-M. Dallapiazza, S. Evans, R. Fischer, A. Schümann u a. – Ismaning: Max Hueber Verlag, 2008. – 180 S.

26. **Ziel B2.2** Deutsch als Fremdsprache. Kursbuch / R. Fischer, A. Schümann u a.- Ismaning : Max Hueber Verlag, 2008. – 148 S.
27. **Ziel B2.2** Deutsch als Fremdsprache. Arbeitsbuch / R. Fischer, A. Schümann u a. – Ismaning: Max Hueber Verlag, 2008. – 224 S.
28. **Ziel C1.1** Deutsch als Fremdsprache. Kursbuch / R.-M. Dallapiazza, S. Evans, R. Fischer u.a. – Ismaning: Max Hueber Verlag, 2010.– 168 S.
29. **Ziel C1.1** Deutsch als Fremdsprache. Arbeitsbuch / R.-M. Dallapiazza, S. Evans, R. Fischer u.a. – Ismaning: Max Hueber Verlag, 2010. – 152 S.
30. **Ziel C1.2** Deutsch als Fremdsprache. Kursbuch / R.-M. Dallapiazza, S. Evans, R. Fischer u.a. – Ismaning: Max Hueber Verlag, 2011. – 144 S.
31. **Ziel C1.2** Deutsch als Fremdsprache. Arbeitsbuch / R.-M. Dallapiazza , R. Fischer, A. Schümann u a. – Ismaning : Max Hueber Verlag, 2011.– 142 S.
32. **45 Stunden Deutschland**: Orientierungskurs Politik – Geschichte – Kultur / A. Kilimann, O. Kotas, J. Skarodyki. – Stuttgart: Ernst Klett Sprachen, 2009. – 96 S.

15. Інформаційні ресурси

1. http://www.schubert-verlag.de/aufgaben/uebungen_c1/c1_erkund_uebungen_index.htm
2. http://www.land-der-woerter.de/lernen/
3. https://de.islcollective.com/resources/search_result?Level=Oberstufe++(C1)
4. http://www.swerlowa.de/
5. http://www.bilkent.edu.tr/~ilknur/
6. http://www.krzysztof-okonski.ukw.edu.pl/index_htm_files/daf.htm

Мультимедійні та аудіовізуальні засоби

1. **Einblicke** Folgen 1,3,5,6,9
2. **Echtes Deutsch** CD 2,3
3. **Kubus** Folgen 68-77
4. **45 Stunden Deutschland** Hörtexte
5. CD до всіх підручників
6. Навчальні та художні фільми відповідної тематики
7. Інтернет сторінки видавництв Hueber, Langenscheidt, Klett
8. Інтернет сторінки німецьких медіа та телеканалів.
9. Записи аудіо книг

Маріупольський державний університет

Кафедра німецької та французької філології

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Завідувач кафедри
_____ Ю.М. Кажан
"19" вересня 2017року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

суспільно-політична лексика німецької мови

Галузь знань 01 Освіта
Спеціальність 014 Середня освіта, спеціалізація: Мова та література (німецька)
Галузь знань 03 Гуманітарні науки
Спеціальність 035 Філологія, спеціалізація: Мова та література (німецька) ОС «МАГІСТР»
факультет іноземних мов

Маріуполь - 2017

Робоча програма з **суспільно-політичної лексики німецької мови** для студентів ОС «Магістр», Галузь знань 01 Освіта Спеціальність 014 Середня освіта, спеціалізація: Мова та література (німецька);

Галузь знань 03 Гуманітарні науки Спеціальність 035 Філологія, спеціалізація: Мова та література (німецька)

Розробник:__ст._викладач кафедри німецької та французької філології Дорменєв В.С.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри німецької та французької філології

Протокол від “19 ” вересня 2017 року № 2

Завідувач кафедри німецької та французької філології

_____ (Кажан Ю. М)

(підпис) (прізвище та ініціали)

© МДУ, 2017 рік Дорменєв В.С

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Кількість кредитів – 2</td><td>Галузь знань 01 Освіта
Галузь знань 03 Гуманітарні науки</td><td colspan="2" rowspan="2">Нормативна
(за вибором)</td></tr>
<tr><td>Спеціальність 014 Середня освіта, Спеціальність 035 Філологія</td></tr>
<tr><td>Модулів – 1</td><td rowspan="5">спеціалізація: «Мова та література (німецька)»</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 2</td><td></td><td>5-й</td></tr>
<tr><td>Індивідуальне завдання
національні проблеми; світові проблеми</td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин - 54</td><td></td><td>10-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td rowspan="9">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 2
самостійної роботи студента - 3</td><td rowspan="9">ОС: Магістр</td><td>год.</td><td>год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td></td><td>20 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>год.</td><td>год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td></td><td>32 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Індивідуальні завдання: 2 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю: екзамен</td></tr>
</table>

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:
для денної форми навчання - аудиторні заняття складають 57%
самостійнаа і індивідуальна роботи складають 43%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни:

- Інтегративний та неперервний розвиток різних видів компетенції до рівня, який дозволив би адекватно та впевнено використовувати німецьку мову у реальних ситуаціях приватної, суспільної та освітньої сфери. Домінуючими мають бути прагматична, соціокультурна та професійно-орієнтована комунікативні компетенції, продовжується розвиток лінгвістичної компетенції.
- Подальше вдосконалення прагматичної компетенції усіх видів мовленнєвої діяльності (говоріння, читання, письмо, аудіювання).
- Подальший розвиток та вдосконалення фахової комунікативної компетенції на основі набутих під час вивчення дисциплін педагогічної та методичної спрямованості

ґрунтовних дидактико-методичних знань, а під час проходження педагогічної практики практичних вмінь.

- Вдосконалення соціокультурної компетенції студентів через мотивацію та спонукання до вивчення різних аспектів суспільного та культурного життя німецькомовних країн, використовуючи при цьому німецьку мову як інструмент для пошуку інформації.
- Подальше вдосконалення лінгвістичної компетенції на основі міждисциплінарних зв'язків, що дозволяло б аналізувати та досліджувати нормативне та актуальне використання німецької мови на сучасному етапі її розвитку.

Завдання дисципліни.

По завершенню курсу навчання на 5 курсі студенти мають:

знати:

- лексичний і граматичний матеріал в межах запропонованих для вивчення тем з метою застосування нової лексики в ході граматично коректного усного та писемного мовлення;
- основи комунікативної граматики сучасної німецької мови;
- мати фундаментальні соціолінгвістичні та соціокультурні знання щодо суспільства та культури німецькомовних країн у межах пройдених тем та ситуацій; виявляти здатність та готовність ефективно застосовувати ці знання та поглиблювати їх, ідентифікувати та застосовувати наявні стратегії для встановлення контакту з носіями інших культур у приватній, професійній та суспільній сферах.

вміти:

- самостійно поглиблювати та вдосконалювати комунікативну компетенцію у міжкультурному спілкуванні.
- адекватно та правильно спілкуватися у межах широкого спектру загальних, суспільно-політичних, наукових та професійних тем, демонструючи при цьому високий рівень граматики, використовуючи значну кількість різних синтаксичних та інтонаційних моделей, широкий спектр мовленнєвих засобів, серед яких фразеологічні сполучення та розмовні кліше, невимушено, спонтанно та вільно формулювати висловлювання, які б відповідали мовленнєвій ситуації, правильно структурувати висловлювання та на належному рівні використовувати наявні у мові засоби синтаксичного зв'язку.
- *Усне діалогічне мовлення.* Спонтанно та вільно висловлюватися у межах загальних, академічних, наукових та професійних тем, адекватно та гнучко використовуючи мову; формулювати думки й аргументувати, вміло інтегрувати власні думки до загального для комунікантів інформаційного контексту; використовувати мову адекватно ситуації, розуміти сутність та обмінюватися інформацією щодо складних фахових проблем.
- *Писемне мовлення.* Якісно, ясно і точно висловлювати свої думки, адекватно використовувати наявні у мові засоби для вираження зв'язків, позицій, емоцій, почуттів, натяків, іронії, проявів гумору тощо.
- *Сприйняття на слух.* Достатньо розуміти, щоб бути здатним сприймати довгі висловлювання та промови на конкретні та абстрактні, відомі та невідомі теми у приватній, суспільній, академічній та науковій сферах, навіть якщо вони нечітко структуровані, а зв'язки не виражені експліцитно. Розуміти широкий спектр ідіоматичних зворотів та структур розмовної мови, а також без зусиль правильно сприймати та розуміти радіо- та телепередачі, художні фільми, вистави тощо.
- *Сприйняття письмово.* Розуміти в деталях та критично інтерпретувати значні за обсягом літературні та не літературні тексти зі сфери суспільного, академічного та професійного життя. Адекватно сприймати та розрізнювати стилістичне забарвлення, розуміючи аргументацію, ставлення та погляди, виражені як імпліцитно, так і експліцитно.
- *Монологічне мовлення.* Детально ясно описувати ситуації, людей, предмети, події та розповідати історії, інтегруючи до них другорядні теми, детально зупинятися на

окремих аспектах та деталях, підкреслювати головне та робити загальні висновки, добираючи відповідні наявні у мові засоби.

- *Письмо.* Вільно висловлюватися у формі зв'язного тексту на складні теми приватної, суспільної та професійної сфери, зважаючи на відповідність структури. Докладно, логічно та послідовно викладати свою точку зору та свої погляди, підкреслюючи суттєві аспекти та опираючись та факти і аргументи, наводити приклади та обґрунтовувати. Правильно добирати та структурувати текст, звертаючи увагу на відповідність використаних стилістичних засобів.

Програма побудована за вимогами кредитно-трансферної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах та узгоджена з примірною структурою змісту навчального курсу, рекомендованою Європейською Кредитно-трансферною Системою (ECTS).

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль I **СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ЛЕКСИКА**
II СЕМЕСТР

Змістовий модуль I

3. Економіка і екологія
4. Атомна енергетика. Альтернативні джерела енергії

Змістовий модуль II

4. Економічні стосунки
5. Інформаційні технології
6. Міжнародні зв'язки

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
II СЕМЕСТР												
Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Економіка і екологія	10		4			6						
Тема 3. Атомна енергетика. Альтернативні джерела енергії	10		4			6						
Разом за змістовим модулем 1	**20**		**8**			**12**						
Змістовий модуль 2.												
Тема 1 Економічні стосунки	10		4			6						
Тема 2. Інформаційні	10		4			6						

технології												
Тема 3. Міжнародні зв'язки	12		4			8						
Разом за змістовим модулем 2	**32**		**12**			**20**						
Усього годин	**52**		**20**			**32**						
ІНДЗ	**2**				**2**							
Усього годин за Х семестр	**54**		**20**		**2**	**32**						
Усього за рік	**54**		**20**		**2**	**32**						

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Економіка і екологія	4
2.	Атомна енергетика. Альтернативні джерела енергії	4
3.	Економічні стосунки	4
4.	Інформаційні технології	4
5.	Міжнародні зв'язки	4
	Усього годин	**20**

6.Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Економіка і екологія	6
2.	Атомна енергетика. Альтернативні джерела енергії	6
3.	Економічні стосунки	6
4.	Інформаційні технології	6
5.	Міжнародні зв'язки	8
	Усього годин	**32**

7. Індивідуальні завдання
(Навчальний проект)

Національні проблеми. Мета проекту полягає в залученні студентів до пошукової роботи як індивідуальної, так і групової. Пропонується створення 2 груп, які працюють над двома напрямками, а саме: одна група вивчає, систематизує та презентує зібрану інформацію за темою «Ментальність, національний характер», а інша – «Кліше, приклади упередженості». Для пошуку інформації можуть використовуватися як друковані джерела, так і ресурси Інтернету. Презентація відбувається у будь-якій формі, яка є доступною. Термін виконання проекту – 2 тижні – 1 місяць.

Світові проблеми. Мета проекту полягає в залученні студентів до пошукової роботи як індивідуальної, так і групової. Пропонується створення 2 груп, які працюють над двома напрямками, а саме: одна група вивчає, систематизує та презентує зібрану інформацію за темою «Німецькі державні медіа-портали та преса», а інша – «Імідж України на сторінках німецьких інтернет-порталів». Для пошуку інформації можуть використовуватися як друковані джерела, так і ресурси Інтернету. Презентація відбувається у будь-якій формі, яка є доступною. Термін виконання проекту – 2 тижні – 1 місяць.

8. Методи навчання

Словесні, наочні, репродуктивні, практичні, індуктивні, дедуктивні, творчі, проблемно-пошукові методи навчання.

9. Методи контролю

Експрес-контроль підготовки студента до заняття, оцінка роботи студента протягом заняття; виконання домашнього завдання; поточне опитування, оцінка за самостійну роботу, участь у підготовці проектів та доповідей, оцінка модульних та поточних контрольних робіт.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90-100	**A**	відмінно	зараховано
80-89	**B**	добре	
71-79	**C**		
61-70	**D**	задовільно	
50-60	**E**		
30-49	**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-29	**F**	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Підручники з інтегрованими CD;
2. Додатковий роздатковий матеріал;
3. Навчальні фільми та завдання до них;
4. Мультимедійні засоби: Einblicke Folgen 4-9, Echtes Deutsch CD2,3; CD: Das Parlamentviertel, Deutscher Bundestag: Parlament kompakt, Unser Parlament: Forum der Demokratie;
5. DVD Kubus: Folgen 68-77;
6. Hörtexte, Hörbücher та інше.

12. Рекомендована література

Базова

9. Бориско Н. Ф. Deutsch für Fortgeschrittene Niveau C. Німецька мова: досконале володіння / Н.Ф. Бориско. – Київ: ТОВ «Логос-М», 2011. – 528 с.
10. **Aspekte.** Mittelstufe Deutsch Lehrbuch 3 (Niveau C1) / U. Koithan, H. Schmitz, T. Sieber u.a. – Berlin, München, Wien, Zürich, New York: Langenscheidt, 2010. – 208 S.
11. **Aspekte.** Mittelstufe Deutsch Arbeitsbuch 3 (Niveau C1) / U. Koithan, H. Schmitz, T. Sieber u.a. – Berlin, München, Wien, Zürich, New York: Langenscheidt, 2010. – 192 S.
12. **Auf neuen Wegen.** Deutsch als Fremdsprache für die Mittelstufe und Oberstufe / E.-M. Willkop, C. Wiemer u.a. – Ismaning: Max Hueber Verlag, 2006. – 280 S.

13. **EM. Abschlusskurs**. Deutsch als Fremdsprache für die Mittelstufe. Kursbuch / M. Perlmann-Balme, S. Schwalb, D. Weers.– Ismaning: Max Hueber Verlag, 2008. –128 S.
14. **EM. Abschlusskurs.** Deutsch als Fremdsprache für die Mittelstufe. Arbeitsbuch. / M. Perlmann-Balme, S. Schwalb, D. Weers. – Ismaning: Max Hueber Verlag, 2008. – 128 S.
15. **Erkundungen.** Deutsch als Fremdsprache: Integriertes Kurs- und Arbeitsbuch. Sprachniveau B2 / A. Buscha, S. Raven, G. Linthout. – Leipzig: Schubert-Verlag, 2009. – 296 S.
16. **Wörter und Sätze:** Satzgerüste für Fortgeschrittene / H.Földeak. – Ismanning: Hueber Verlag, 2007. – 216 S.

Допоміжна

33. **Das Mittelstufenbuch 1** Deutsch als Fremdsprache: Ein Lehr- und Übungsbuch / A. Buscha, G. Linthout. – Teil 1.- Leipzig: Schubert, 2002. – 232 S.
34. **Das Mittelstufenbuch 2** Deutsch als Fremdsprache: Ein Lehr- und Übungsbuch / A. Buscha, G. Linthout. – Teil 2. – Leipzig: Schubert, 2003. – 232 S.
35. **Das Oberstufenbuch** Deutsch als Fremdsprache: Ein Lehr- und Übungsbuch für fortgeschrittene Lerner / A. Buscha, G. Linthout. – Leipzig: Schubert, 2000. – 212 S.
36. **EM. Hauptkurs** Deutsch als Fremdsprache für die Mittelstufe. Kursbuch / M. Perlmann-Balme, S. Schwalb, D. Weers. – Ismaning: Max Hueber Verlag, 2008. – 128 S.
37. **EM. Hauptkurs.** Deutsch als Fremdsprache für die Mittelstufe. Arbeitsbuch / M. Perlmann-Balme, S. Schwalb, D. Weers. – Ismaning: Max Hueber Verlag, 2008. – 128 S.
38. **Erkundungen.** Deutsch als Fremdsprache: Integriertes Kurs- und Arbeitsbuch. Sprachniveau B2 / A. Buscha, S. Raven, G. Linthout. – Leipzig: Schubert-Verlag, 2009. – 296 S.
39. **Erkundungen.** Deutsch als Fremdsprache: Integriertes Kurs- und Arbeitsbuch. Sprachniveau C1 / A. Buscha, S. Raven, G. Linthout. – Leipzig: Schubert-Verlag, 2009. – 272 S.
40. **Erkundungen.** Deutsch als Fremdsprache: Integriertes Kurs- und Arbeitsbuch. Sprachniveau C2 / A. Buscha, S. Raven, M. Toscher. – Leipzig : Schubert-Verlag, 2014. – 226 S.
41. **Hörfelder** Hörverständnisprogramm für die Mittelstufe Deutsch als Fremdsprache / G. Szalay, K. Hegyes, R. Schmidt u.a. – Ismaning: Max Hueber Verlag, 1998. – 175 S.
42. **Leselandschaft 1** Unterrichtswerk für die Mittelstufe / G. Hasenkamp – Band 1.- Ismaning: Max Hueber Verlag, 2002. – 164 S.
43. **Leselandschaft 2** Unterrichtswerk für die Mittelstufe / G. Hasenkamp. – Band 2. – Ismaning: Verlag für Deutsch, 1997. – 228 S.
44. **Mittelstufe deutsch** Textbuch / J. Schumann. – Ismaning: Verlag für Deutsch, 1996. – 320 S.
45. **Mittelstufe deutsch** Arbeitsbuch / F. Frühwirth, H. Holthaus. – Ismaning: Verlag für Deutsch, 1996. – 240 S.
46. **Mittelpunkt B 2** Deutsch als Fremdsprache für Fortgeschrittene. Lehrbuch / A. Daniels, S. Dengler, U. Tallowitz u.a. – Ernst Klett Sprachen GmbH, 2008. – 184 S.
47. **Mittelpunkt B 2** Deutsch als Fremdsprache für Fortgeschrittene. Arbeitsbuch / A. Daniels, S. Dengler, U. Tallowitz u.a. – Ernst Klett Sprachen GmbH, 2008. – 192 S.
48. **Mittelpunkt C 1** Kursbuch Deutsch als Fremdsprache für Fortgeschrittene. Lehrbuch / A. Daniels, S. Dengler, U. Tallowitz u.a. – Ernst Klett Sprachen GmbH, 2008. – 185 S.
49. **Mittelpunkt C 1** Arbeitsbuch Deutsch als Fremdsprache für Fortgeschrittene. Kursbuch / A. Daniels, S. Dengler, U. Tallowitz u.a. – Ernst Klett Sprachen GmbH, 2008. – 200 S.
50. **Prima C1**: Deutsch für junge Erwachsene. Kursbuch / F. Jin, L. Rormann. – Berlin: Cornelsen, 2013. – 152 S.
51. **Prima C1**: Deutsch für junge Erwachsene. Arbeitsbuch / F. Jin, L. Rormann. – Berlin: Cornelsen, 2013. – 128 S.
52. **Test Daf Oberstufenkurs** mit Prüfungsvorbereitung / S. Glienicke, K.-M. Katthagen. – Ismaning: Max Hueber Verlag, 2004. – 144 S.
53. **Typisch Deutsch** Arbeitsbuch zu Aspekten deutscher Mentalität / H. Behal-Thomsen, A. Lundquist-Mog, P. Mog u.a. – Berlin: Langenscheidt, 1993. – 144 S.

54. **Unterwegs** Lehrwerk für die Mittelstufe Deutsch als Fremdsprache: Materialienbuch / C. Bahlmann, E. Breindl u.a. – Berlin, München: Langenscheidt, 2000. – 168 S.
55. **Unterwegs** Lehrwerk für die Mittelstufe Deutsch als Fremdsprache: Kursbuch / C. Bahlmann, E. Breindl u.a. – Berlin, München: Langenscheidt, 2000. – 200 S.
56. **Ziel B2.1** Deutsch als Fremdsprache. Kursbuch./ R.-M. Dallapiazza, S. Evans, R. Fischer, A. Schümann u a. – Ismaning : Max Hueber Verlag, 2008. – 140 S.
57. **Ziel B2.1** Deutsch als Fremdsprache. Arbeitsbuch / R.-M. Dallapiazza, S. Evans, R. Fischer, A. Schümann u a. – Ismaning: Max Hueber Verlag, 2008. – 180 S.
58. **Ziel B2.2** Deutsch als Fremdsprache. Kursbuch / R. Fischer, A. Schümann u a.- Ismaning : Max Hueber Verlag, 2008. – 148 S.
59. **Ziel B2.2** Deutsch als Fremdsprache. Arbeitsbuch / R. Fischer, A. Schümann u a. – Ismaning: Max Hueber Verlag, 2008. – 224 S.
60. **Ziel C1.1** Deutsch als Fremdsprache. Kursbuch / R.-M. Dallapiazza, S. Evans, R. Fischer u.a. – Ismaning: Max Hueber Verlag, 2010.– 168 S.
61. **Ziel C1.1** Deutsch als Fremdsprache. Arbeitsbuch / R.-M. Dallapiazza, S. Evans, R. Fischer u.a. – Ismaning: Max Hueber Verlag, 2010. – 152 S.
62. **Ziel C1.2** Deutsch als Fremdsprache. Kursbuch / R.-M. Dallapiazza, S. Evans, R. Fischer u.a. – Ismaning: Max Hueber Verlag, 2011. – 144 S.
63. **Ziel C1.2** Deutsch als Fremdsprache. Arbeitsbuch / R.-M. Dallapiazza , R. Fischer, A. Schümann u a. – Ismaning : Max Hueber Verlag, 2011.– 142 S.
64. **45 Stunden Deutschland**: Orientierungskurs Politik – Geschichte – Kultur / A. Kilimann, O. Kotas, J. Skarodyki. – Stuttgart: Ernst Klett Sprachen, 2009. – 96 S.

15. Інформаційні ресурси

7. http://www.schubert-verlag.de/aufgaben/uebungen_c1/c1_erkund_uebungen_index.htm
8. http://www.land-der-woerter.de/lernen/
9. https://de.islcollective.com/resources/search_result?Level=Oberstufe++(C1)
10. http://www.swerlowa.de/
11. http://www.bilkent.edu.tr/~ilknur/
12. http://www.krzysztof-okonski.ukw.edu.pl/index_htm_files/daf.htm

Мультимедійні та аудіовізуальні засоби

10. **Einblicke** Folgen 1,3,5,6,9
11. **Echtes Deutsch** CD 2,3
12. **Kubus** Folgen 68-77
13. **45 Stunden Deutschland** Hörtexte
14. CD до всіх підручників
15. Навчальні та художні фільми відповідної тематики
16. Інтернет сторінки видавництв Hueber, Langenscheidt, Klett
17. Інтернет сторінки німецьких медіа та телеканалів.
18. Записи аудіо книг

Навчальний контент

I. **Lesen Sie den folgenden Artikel auf deutsch und den nachfolgenden auf russisch! Beachten Sie dabei den Titel zu den beiden Artikeln!**

II. **Finden Sie auch Stichwörter in den Artikeln heraus und führen Sie damit Beispiele an!**

III. **Bestimmen Sie die Schwerpunkte in den Artikeln und erläutern Sie diese anhand des vorliegenden Artikels!**

IV. **Finden Sie in den beiden Artikeln einzelne Wörter, Wortverbindungen, Redewendungen etc., die Ihrer Meinung nach für das Referieren und Diskutieren von Bedeutung sind!**

V. **Vergleichen Sie die beiden Artikel in Bezug auf die möglichen Varianten der Inhaltswiedergabe mit verschiedenen Sprachmitteln!**

VI. **Nach der erledigten Gliederung gehen Sie danach auf das Referieren mit Hilfe der russischen Version des vorliegenden Artikels ein!**

Ein Sicherheitsnetz für den Euro

Ein Interview mit Klaus Regling, dem Chef der neuen Europäischen Finanzstabilisierungsfazilität, über Hilfen für Euro-Länder, das Vertrauen in den Euro und das zukünftige Krisenmanagement.

Herr Regling, Sie leiten seit dem 1. Juli 2010 die Europäische Finanzstabilisierungsfazilität (EFSF), die Kredite für finanziell angeschlagene Euro-Mitgliedstaaten aufnehmen kann. Sie sollen sozusagen einen „wasserdichten Regenschirm“ für den Euro aufspannen. Wie erfolgversprechend ist das?

Die EFSF stellt befristete Liquiditätshilfe an Staaten des Euro-Raums zur Verfügung, die keinen Zugang mehr zu den Kapitalmärkten zu akzeptablen Zinsen haben. Die Kredite sind an strikte Auflagen gekoppelt, um den Haushalt zu sanieren und die Wettbewerbsfähigkeit des Landes zu verbessern. Dieser Ansatz hat sich über viele Jahre beim Internationalen Währungsfonds bewährt. Quasi alle Staaten, die der IWF unterstützt hat, kehrten anschließend an die Märkte zurück. Genauso arbeitet die EFSF. Wir kaufen für die angeschlagenen Staaten Zeit. Die Hausaufgaben, um die Kreditwürdigkeit zurückzugewinnen, müssen die Länder aber selber leisten.

Ihre Aufgabe ist es, das Vertrauen der Anleger zu gewinnen. Was sind Ihre Argumente für den Euro? Und wie ist das Vertrauen in die Währung außerhalb des Euro-Raums?

Der Euro symbolisiert die höchste Integrationsstufe in Europa. Die gemeinsame Währung war zudem in ihrer ersten Dekade ein großer Erfolg. Sie hat den europäischen Binnenmarkt geschützt und den Handel gefördert. Die Inflation war im Mittel niedriger als zu Zeiten der D-Mark in den vorangegangenen 50 Jahren. Außerdem ist der Euro heute die zweitwichtigste Reservewährung weltweit. Das spiegelt das internationale Vertrauen in die Gemeinschaftswährung wider. Was konkret die Anleihen der EFSF angeht, so haben diese die bestmöglichen Bewertungen der führenden Ratingagenturen erhalten. Das Interesse der Investoren in EFSF-Bonds ist weltweit sehr groß.

Welche Länder haben Ihre Hilfe bislang in Anspruch genommen? Mit welchem Betrag kann die EFSF maximal helfen? Für wie viele Länder reicht das Geld?

Bislang hat Irland als einziges Land der Euro-Zone finanzielle Unterstützung des Rettungsfonds beantragt. Die EFSF wird Irland in den kommenden beiden Jahren Kredite über insgesamt 17,7

Milliarden Euro gewähren. Das entspricht nicht einmal zehn Prozent des gesamten Hilfsrahmens, den die EFSF mobilisieren kann. Damit sind zunächst einmal ausreichend Mittel vorhanden.

Sie sagten: „Es soll nicht billig sein, von uns Geld zu borgen." Was haben denn die Anleger und Bürgen davon?

Die Politik hat zu Recht entschieden, keine billigen Gelder an angeschlagene Staaten herauszugeben. Es ist die Verantwortung eines jeden Staates, seinen Zugang zu den Kapitalmärkten über eine solide Haushaltsführung und eine kontinuierliche Reformpolitik offen zu halten. Sollte die Kreditwürdigkeit dennoch verlorengehen, steht der Rettungsfonds als Ultima Ratio zur Verfügung. Die Marge, die wir auf unsere Refinanzierungskosten aufschlagen, dient zum einen der Bildung einer Barreserve, die für das AAA-Rating erforderlich ist, und zum anderen als Prämie für die Garantieländer, nachdem die EFSF alle Schulden zurückgezahlt hat. Davon profitiert auch der deutsche Bundeshaushalt.

An der Einrichtung der EFSF gab es in Deutschland und international auch Kritik. War die EFSF unbedingt notwendig? Was wären die Alternativen gewesen?

Die Europäische Wirtschafts- und Währungsunion ist ohne das Sicherheitsnetz eines Krisenbewältigungsmechanismus vor mehr als zehn Jahren gestartet. Das hat sich im Verlauf der Schuldenkrise als Problem erwiesen, da der Euro-Raum mit seinen 17 souveränen Einzelstaaten im Unterschied zu den USA und Washington nicht über ein fiskales Rettungszentrum verfügt. Die EU-Staats- und -Regierungschefs haben deshalb Mitte Dezember 2010 entschieden, einen permanenten Krisenbewältigungsmechanismus, den Europäischen Stabilitätsmechanismus ESM, einzurichten, der auf der EFSF aufsetzen wird. Die Diskussion über die konkrete Ausgestaltung des ESM soll bis März abgeschlossen werden.

Wenn der permanente Krisenmechanismus 2013 seine Arbeit aufnimmt, ist dann – salopp gesagt – alles in Ordnung?

Der Krisenbewältigungsmechanismus ist nur ein Element eines umfassenden Maßnahmenpakets, mit dem Europa auf die Schuldenkrise reagiert. Neben einer verbesserten Economic Governance, also der strikteren haushaltspolitischen Koordinierung und der systematischen wirtschaftspolitischen Überwachung, nimmt die EU zahlreiche Verschärfungen in der Regulierung der Finanzmärkte vor. Seit Jahresbeginn kontrollieren drei neue europäische Aufsichtsbehörden die Banken, Versicherungen und Wertpapiermärkte im Binnenmarkt. Zugleich hat der neue, bei der Europäischen Zentralbank angesiedelte europäische Systemrisikorat ESRB die Stabilität des gesamten Finanzsystems im Auge. All dies dient der Krisenprävention, auch wenn es in Zukunft eine erneute Finanzkrise nicht absolut unmöglich macht. Es werden zahlreiche Sicherheitsvorkehrungen eingezogen, die das Entstehen von Verwerfungen in der Wirtschaft und an den Märkten deutlich erschweren werden.

Klaus Regling

Der europäische Spitzenbeamte leitet seit Juli 2010 die Europäische Finanzstabilisierungsfazilität (EFSF). Sie hilft Euro-Staaten in Finanznot und soll 2013 in einen permanenten Krisenbewältigungsmechanismus übergehen.

Сеть безопасности для евро

Интервью с Клаусом Реглингом, главой нового Европейского стабилизационного фонда, о помощи для стран еврозоны, о доверии к евро и будущем кризис-менеджменте.

Господин Реглинг, с 1 июля 2010 г. Вы руководите Европейским стабилизационным фондом (EFSF), который может выдавать кредиты государствам еврозоны, испытывающим финансовые проблемы. Ваша функция – это, так сказать, держать защитный зонтик для евро. Насколько оправдывает себя эта политика?

EFSF предоставляет краткосрочные кредиты государствам еврозоны, которые лишены возможности брать средства на рынке кредитования под приемлемые проценты. Кредиты выдаются с жесткими условиями: страна обязуется сократить бюджетные расходы и повысить конкурентоспособность своей экономики. Этот принцип успешно применялся Международным валютным фондом в течение многих лет. И вроде бы все государства, которых поддерживал МВФ, в итоге вернулись на рынки. EFSF работает точно так же. Мы как бы покупаем время для государств, пострадавших от кризиса. Но «домашнюю работу» по улучшению своего кредитного рейтинга должны проделать сами страны.

Стало быть, Ваша задача – приобрести доверие инвесторов. Каковы Ваши аргументы в пользу евро? Каково доверие к валюте вне еврозоны?

Евро символизирует самую высокую степень интеграции в Европе. Общая валюта за первое десятилетие своего существования полностью оправдала себя. Она защитила европейский внутренний рынок и содействовала развитию торговли. Инфляция в среднем была меньше, чем в эпоху немецкой марки в последние 50 лет. Кроме того, сегодня евро является второй по значению резервной валютой в мире. Это свидетельствует о международном доверии к валюте сообщества государств. А что касается конкретно ссуд EFSF, то они получили самую высокую оценку ведущих рейтинговых агентств. Доверие инвесторов к бондам EFSF во всем мире очень высоко.

Какие страны уже воспользовались Вашей помощью? Каков максимальный размер ссуды EFSF? На какое количество стран хватит денег?

До сих пор из всех стран еврозоны только Ирландия запросила финансовую помощь нашего фонда спасения. В ближайшие 2 года EFSF предоставит Ирландии кредит на общую сумму 17,7 млрд. евро. Это даже меньше 10% от общей суммы, которую может мобилизовать EFSF. Средств у нас достаточно.

Вы сказали как-то: «Занимать у нас деньги – дорогое удовольствие». Какие выгоды получают инвесторы и поручители?

Политики совершенно правильно решили не предоставлять потерпевшим государствам дешевых кредитов. Каждое государство должно отвечать за свою бюджетную политику, чтобы не терять доступа к денежным рынкам. Однако если кредитоспособность все же утрачена, то наш фонд спасения выступает как последнее средство помощи. Маржа, получаемая за счет рефинансирования, позволяет нам, во-первых, сформировать наличный денежный резерв, необходимый для рейтинга AAA, а во-вторых, выплатить премию странам-гарантам, после того как будут выплачены все предоставленные EFSF кредиты. Это выгодно даже федеральному бюджету.

Не только в Германии, но и во всем мире критиковали идею создания EFSF. Так ли уж необходим EFSF? Есть ли какие-то альтернативы?

Европейский экономический и валютный союз возник более 10 лет назад, но у него не было никакой сети безопасности и защиты от кризиса. Долговой кризис показал всю проблематичность данной ситуации, поскольку еврозона с ее 17-ю суверенными государствами в отличие от США и Вашингтона не имеет спасательного финансового центра. Поэтому в середине декабря главы государств и правительств ЕС решили создать постоянный механизм преодоления кризисов, Европейский механизм стабилизации ESM, который будет основываться на EFSF. Дискуссии о том, как конкретно должен выглядеть ESM, должны завершиться к марту.

Если постоянный антикризисный механизм заработает в 2013 г., то будет, грубо говоря, все в порядке?

Механизм преодоления кризиса – это всего лишь элемент обширного пакета мер, который представляет собой реакцию Европы на долговой кризис. Помимо усовершенствованного Economic Governance, подразумевающего более строгое проведение бюджетной политики

и систематический надзор за экономической политикой, ЕС ужесточает ряд мер по регулированию финансовых рынков. С начала года три европейских органа надзора контролируют внутри стран банки, рынок страхования и рынок ценных бумаг. Вместе с тем европейский Совет по системным рискам ESRB, находящийся при Европейском Центробанке, следит за стабильностью всей финансовой системы. Все это помогает предупреждать кризисы, даже если в будущем нельзя исключить возможности повторения финансового кризиса. Мы принимаем различные меры безопасности, которые позволят минимизировать сбои в экономике и на рынках.////

Клаус Реглинг

Высокопоставленный европейский чиновник, с июля 2010 г. руководит Европейским стабилизационным фондом (EFSF). Он помогает государствам еврозоны выйти из финансового кризиса. К 2013 г. будет выработан постоянный механизм преодоления кризиса.

VII. **Lesen Sie den folgenden Artikel auf deutsch und den nachfolgenden auf russisch! Beachten Sie dabei den Titel zu den beiden Artikeln!**

VIII. **Finden Sie auch Stichwörter in den Artikeln heraus und führen Sie damit Beispiele an!**

IX. **Bestimmen Sie die Schwerpunkte in den Artikeln und erläutern Sie diese anhand des vorliegenden Artikels!**

X. **Finden Sie in den beiden Artikeln einzelne Wörter, Wortverbindungen, Redewendungen etc., die Ihrer Meinung nach für das Referieren und Diskutieren von Bedeutung sind!**

XI. **Vergleichen Sie die beiden Artikel in Bezug auf die möglichen Varianten der Inhaltswiedergabe mit verschiedenen Sprachmitteln!**

XII. **Nach der erledigten Gliederung gehen Sie danach auf das Referieren mit Hilfe der russischen Version des vorliegenden Artikels ein!**

Welche Rolle spielt Deutsch international?

Welche Rolle spielt Deutsch in der Welt von heute? Prof. Ulrich Ammon, Soziolinguist von Rang, untersucht den Stellenwert der deutschen Sprache in Wirtschaft, Wissenschaft, Politik - und im Internet.

Auf einschlägigen Sprachkarten erscheint Deutsch meist als nur in Europa gesprochene Sprache. Die Verbreitung als staatliche Amtssprache, die dabei abgebildet wird, beschränkt sich auf sieben mitteleuropäische Staaten: Deutschland (rund 82 Millionen Einwohner), Österreich, Liechtenstein, Schweiz (4 Amtssprachen) und Luxemburg (3 Amtssprachen) sowie kleine Teile von Belgien (deutschsprachige Gemeinschaft im Osten) und Italien (Provinz Bozen-Südtirol). Jedoch wird Deutsch als Fremdsprache weltweit gelernt. Dies ist einesteils Nachwirkung seiner historischen Bedeutung, vor allem als Wissenschaftssprache. Andernteils hat das weltweite Interesse an Deutsch eine fortdauernde Stütze in der Wirtschaftskraft seiner Mutterländer, deren politischem Gewicht, der führenden Stellung in wichtigen Technologien, dem attraktiven Bildungswesen und der Teilhabe am internationalen Informationsaustausch und dem Tourismus.

Die weltweite Verbreitung von Deutsch als Fremdsprache zeigt die Karte auf Seite 48. Ebenso die regionale Variation der Lernintensität. Sie wurde nach den (bislang vollständigsten) Zahlen von 2005 berechnet. Deutsch wurde als Fremdsprache in 114 Staaten (außerhalb seines

Amtssprachgebiets) an öffentlichen Schulen gelernt – gegenüber nur 88 Staaten 1983. Somit hat sich das Deutschlernen verbreitet, auch wenn man berücksichtigt, dass die Zahl der Staaten gewachsen ist. Die Gesamtzahl der Lerner war weniger stark gewachsen: von 15,1 Millionen 1983 auf 16,7 Millionen 2005. Eine im März 2010 vorgelegte neue weltweite Erhebung zeigt die Fortsetzung dieses Trends: Die Zahl der Staaten mit schulischem Deutschunterricht ist auf 119 gewachsen, aber die Gesamtzahl der Lerner liegt jetzt bei 14,5 Millionen (allerdings stehen für 26 Staaten die endgültigen Zahlen noch aus). Zuwächse gibt es in vielen Entwicklungsländern, auch in Brasilien, China und Indien, dagegen Rückgänge in den GUS-Staaten sowie teilweise in Ostmitteleuropa und Skandinavien. Auffällig ist die Ausbreitung auf immer mehr Staaten, auch in Afrika – unterstützt durch neue Goethe-Institute in Luanda (Angola) und Dar es Salaam (Tansania). Die auf der Karte sichtbare Verteilung weltweit (nach den Daten von 2005) gilt jedoch weiterhin. Auch an Hochschulen wird, in der Germanistik oder als Begleitstudium anderer Fächer, vielerorts Deutsch gelernt: 2005 in 97 und 2010 in 117 Staaten. Wichtige Institutionen des Deutschlernens sind außerdem die 123 deutschen Auslandsschulen sowie die rund 1500 Schulen mit verstärktem Deutschunterricht, die in das Programm „Schulen: Partner der Zukunft (PASCH)“ einbezogen wurden. Deutsch ist jedoch kaum je erste Fremdsprache im Schulcurriculum.

Wie viele Menschen weltweit Deutsch als Fremdsprache tatsächlich sprechen können und auf welchem Niveau, ist unbekannt. Grobe Schätzungen gehen in die Richtung von 100 Millionen. Die Zahl der Mutter- und Zweitsprachler, die Deutsch regelmäßig sprechen, wird auf 128 Millionen geschätzt, einschließlich Minderheiten und Emigranten. Mit dieser Zahl liegt Deutsch an elfter Stelle aller Sprachen, dicht hinter Japanisch und vor Französisch. Platz eins hält Chinesisch. Dass auch Hindi oder Bengalisch vor Deutsch rangiert, verrät, dass die Zahl der Mutter- und Zweitsprachler von untergeordneter Bedeutung ist für die internationale Stellung einer Sprache.

Die Stellung der deutschen Sprache in der Welt fußt nicht zuletzt auf wirtschaftlicher Grundlage. Nach dem Bruttosozialprodukt, das alle Muttersprachler zusammen erwirtschaften, rangiert Deutsch auf Platz drei aller Sprachen – wird voraussichtlich allerdings bald von Chinesisch überholt. In diese Berechnung werden alle Staaten der Welt einbezogen, und zwar mit einem Anteil des Bruttosozialprodukts entsprechend dem Anteil der Sprecher (Muttersprachler) der betreffenden Sprache an der Bevölkerung, zum Beispiel 63,7 Prozent der Schweiz für Deutsch.

Die deutschsprachigen Staaten spielen eine führende Rolle im vernetzten Welthandel. Die Attraktivität einer Sprache als Fremdsprache hängt mehr von der Wirtschaftskraft der Sprecher ab als von der Sprecherzahl. Danach bemisst sich ihr Nutzen für Personen, die auf dem Weltmarkt mitspielen und Kontakte – auch wissenschaftliche, diplomatische oder kulturelle – mit den Mutterländern pflegen wollen. Zwar verwenden die globalen Konzerne der deutschsprachigen Staaten heute viel Englisch, pflegen daneben aber auch Deutsch, honorieren Kenntnisse als Zusatzqualifikation und bieten eigenen Deutschunterricht an. Vielerorts besteht Bedarf an Deutschkenntnissen in der Wirtschaft. So beklagten in der Europäischen Union elf Prozent der Firmen Einbußen mangels Deutschkenntnissen (Studie „ELAN“, 2006).

Die deutsche Wirtschaft differenziert ihre Sprachwahl nicht selten nach Funktionen und bemüht sich vor allem beim Einkauf um Anpassung an die Sprache des Kunden. Dies entspricht Höflichkeitsregeln, wonach Partnern durch Wahl ihrer Muttersprache Respekt bezeugt wird. Mit einer Lingua franca, meist Englisch, verzichtet man immerhin auf den eigenen Muttersprachvorteil. Aber bei gehöriger Behutsamkeit ist auch eine Fremdsprache angemessen, die der Partner gut beherrscht und akzeptiert.

An die Wissenschaft denkt man zuerst, eher als an die Wirtschaft, wenn von Deutsch als Weltsprache die Rede ist. Denn vor nicht allzu langer Zeit, vor allem in der ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts, lasen Wissenschaftler weltweit regelmäßig Texte auf Deutsch, viele publizierten auch in dieser Sprache, und japanische Ärzte verfassten darin sogar ihre Krankenkarteien. Heute dominiert dagegen international Englisch, gerade in den Naturwissenschaften, wo Deutsch einst

am prominentesten vertreten war. Der weltweite Publikationsanteil von Deutsch in den Naturwissenschaften wird von den globalen bibliografischen Datenbanken, die freilich zugunsten von Englisch verzerrt sind, mit gerade mal einem Prozent ausgewiesen. In den Sozialwissenschaften liegt der Anteil bei etwa sieben Prozent, womit Deutsch – gleichauf mit Französisch – auf Platz zwei rangiert, wiederum weit hinter Englisch. Ob es in den Geisteswissenschaften noch „Nischenfächer“ gibt, in denen Deutsch eine bedeutende internationale Rolle spielt, ist nicht zuverlässig erforscht. Am ehesten sind es – aufgrund verschiedener Indizien – die folgenden Fächer in dieser Rangordnung: deutsche Sprache und Literatur, Archäologie, Kunstgeschichte, Musikwissenschaft, Philosophie und Theologie, Ägyptologie, Indogermanistik, Judaistik, Orientalistik und Slawistik. Eine bleibende Bedeutung als Wissenschaftssprache behält Deutsch aufgrund klassischer Werke in zahlreichen Geistes- und sozialwissenschaftlichen Disziplinen, für die Namen wie Kant, Marx, Freud, Max Weber oder Einstein stehen, um nur wenige Beispiele zu nennen. Im Original kann man sie nur auf Deutsch lesen.

Eine Neuerung in der akademischen Lehre sind „internationale“ Studiengänge mit Englisch als Sprache der Lehre, vor allem in den Anfangssemestern. In Deutschland hat diese Entwicklung vor etwa zehn Jahren begonnen – ähnlich auch in anderen Ländern, sogar in Frankreich. Diese Studiengänge erleichtern Studierenden aus dem Ausland den Zugang. Viele lernen dann auch Deutsch. Damit könnten diese Studiengänge die internationale Stellung des Deutschen mittelfristig sogar stärken. Sie würden sie aber sicher beeinträchtigen, wenn die Studierenden im Lauf des Studiums kein Deutsch lernen müssen.

Im weiten Handlungsfeld der Diplomatie und der internationalen Politik hat die unheilvolle deutsche Geschichte in der Zeit von 1933 bis 1945 auch auf die deutsche Sprache gewirkt: Deutsch ist keine der sechs Amtssprachen der Vereinten Nationen, nur – aber immerhin – Dokumentensprache, so dass die wichtigsten Schriftstücke ins Deutsche übersetzt werden. Die schwache Stellung in den Vereinten Nationen hat dazu beigetragen, dass Deutsch auch im Europarat keine prominente Stellung erlangt hat. Es ist nur „Arbeitssprache“, zusammen mit Italienisch und Russisch, was hier eine untergeordnete Stellung bedeutet. „Amtssprachen“ sind Englisch und Französisch.

In der Europäischen Union ist Deutsch eine der 23 Amtssprachen, die zur Kommunikation der Institutionen mit den Mitgliedsstaaten dienen. Deutsch gehört aber auch zum engeren Kreis der institutionellen Arbeitssprachen und hat diesen Status zum Beispiel in der EU-Kommission. Allerdings wird es weniger verwendet als Englisch und Französisch. Gewicht hat es dennoch dadurch, dass es innerhalb der EU die meisten Muttersprachler hat, die zweitmeisten Fremdsprachler hinter Englisch und gleichauf mit Französisch, dass es staatliche Amtssprache in mehr Mitgliedsstaaten ist als jede andere Sprache und ökonomisch die stärkste Sprachgemeinschaft bildet. Auch die geografische Lage in der EU verleiht Deutsch Gewicht. Es wäre kaum mit demokratischen Prinzipien vereinbar, wenn Deutsch nicht auf Dauer zu den EU-Arbeitssprachen und – im Falle der Fortentwicklung der EU zu einer Föderation – zu deren Regierungssprachen zählen würde.

Im Internet spielt die deutsche Sprache eine gewichtige Rolle. Bemerkenswert ist schon der seit langem aufrechterhaltene zweite Rangplatz im Online-Lexikon Wikipedia in der heutigen Klassifikation nach der Zahl der Artikel (Englisch: mehr als drei Millionen Artikel, Deutsch: mehr als eine Million, Französisch, Italienisch: rund eine halbe Million). Bedeutsamer sind natürlich die Webseiten, jedoch ist deren aktuelle Gesamtzahl schwer abzuschätzen, da es für die dominante Suchmaschine Google kein Zählverfahren nach Sprachen gibt. Nach etwas älteren, unterschiedlichen Quellen liegt Deutsch auch nach den Webseiten auf Rang zwei, allerdings weit hinter Englisch, aber vor Französisch, Japanisch und Spanisch. Die Zahl der Nutzer hängt wiederum stark von der Sprecherzahl ab. Hier liegt Deutsch auf Platz sechs, hinter Englisch, Chinesisch, Spanisch, Japanisch und Portugiesisch.

Fazit: Es ist unübersehbar, dass die Globalisierung Druck auf alle internationalen Sprachen ausübt und Englisch als Weltsprache deutlich stärkt. Dennoch ist die Prognose realistisch, dass Deutsch in absehbarer Zukunft weiterhin eine bedeutsame internationale Sprache bleibt.

Какова роль немецкого языка в мире?

Какую роль играет немецкий язык в современном мире? Проф. Ульрих Аммон, известный социолингвист, исследует позиции немецкого языка в экономике, науке, политике и интернете.

В специальных лингвистических атласах немецкий язык, как правило, встречается только на европейской территории. Его ареал распространения в качестве государственного языка включает в себя 7 центрально-европейских государств: Германию (ок. 82 млн. жителей), Австрию, Лихтенштейн, Швейцарию (4 государственных языка) и Люксембург (3 государственных языка), а также небольшие части Бельгии (германоговорящая коммуна на Востоке) и Италии (провинция Боцен – Южный Тироль). И все же немецкий язык как иностранный изучают во всем мире. С одной стороны, это следствие его исторического значения как языка знания. С другой стороны, интерес к немецкому языку во всем мире объясняется прочным экономическим положением самих германоязычных стран, их политическим весом, ведущей ролью в сфере технологий, привлекательным вузовским образованием, а также информационной и туристической политикой.

Распространение по всему миру немецкого языка как иностранного видно на карте на стр. 48. Там же показана и интенсивность изучения немецкого языка в зависимости от региона. Карта составлена на основании данных 2005 г. (по-прежнему самых полных). Немецкий как иностранный изучают в государственных школах 114 стран (за пределами самих германоязычных стран) – по сравнению с 88 странами в 1983 г. Тем самым можно констатировать распространение немецкого

языка, даже если учесть, что количество государств выросло в результате распада бывших СССР и Югославии. Общее количество изучающих язык выросло, однако, не так серьезно: с 15,1 млн. в 1983 г. до 16,7 млн. в 2005 г. Проведенное в марте 2010 г. исследование демонстрирует продолжение этих трендов. Количество государств, в которых изучают немецкий, увеличилось до 119, но общее число изучающих язык составляет 14,5 млн. (правда, по 26 странам пока нет полных данных). Прирост наблюдается в ряде развивающихся стран, в Бразилии, Китае, Индии, сокращение – в странах СНГ, отчасти в Центральной и Восточной Европе, в Скандинавии. Примечательно увеличение числа стран, особенно в Африке: новые Институты им. Гёте появились в Луанде (Ангола) и Дар-эс-Саламе (Танзания). Распределение, показанное на карте (по данным 2005 г.), принципиально не изменилось. В вузах (на отделениях германистики или в качестве дополнительного предмета) немецкий язык в 2005 г. преподавали и изучали в 97 странах, а в 2010 г. – в 117. Важными центрами изучения немецкого являются 123 немецкие школы за рубежом и около 1500 школ со специализированным изучением немецкого языка, включенные в программу «Школы: партнеры будущего (PASCH)». Но мало где немецкий стоит на первом месте в учебных планах.

Неизвестно, сколько человек во всем мире действительно владеют немецким как иностранным и на каком уровне. По грубым оценкам, их число приближается к 100 млн. Количество тех, для кого немецкий является родным (включая билингв) и кто регулярно говорит на нем, оценивается в 128 млн. человек, в том числе среди меньшинств и эмигрантов. По этому показателю немецкий язык занимает 11-е место среди всех языков, немного уступая японскому и французскому. На первом месте прочно обосновался китайский. Более высокие позиции хинди или бенгальского языка, однако, говорят о том, что количество носителей языка и билингв играет второстепенную роль для международного положения языка.

Прочные позиции немецкого языка в мире не в последнюю очередь связаны с экономическим значением Германии. По валовому социальному продукту, производимому всеми носителями языка, немецкий язык занимает третье место среди всех языков, но, вероятно, его скоро обгонит китайский. Этот показатель определяется с учетом всех государств мира, причем доля валового социального продукта соответствует доле всех носителей соответствующего языка в общем населении страны, например, 63,7% швейцарцев для немецкого языка.

Германоязычные государства играют ведущую роль в глобальной торговле. Привлекательность иностранного языка зависит в большей степени от экономического потенциала говорящих на нем людей, нежели от количества говорящих. Речь идет о пользе для игроков мирового рынка, которые завязывают научные, дипломатические и культурные контакты со страной соответствующего языка. Несмотря на то, что мировые концерны германоговорящих стран сегодня предпочитают использовать английский язык, но немецкого они тоже не забывают, ценят знания языка у сотрудников как дополнительную квалификацию и предлагают собственные курсы немецкого. Повсюду существует потребность в знании немецкого в хозяйственной сфере. Так, 11% фирм в Евросоюзе жаловались на финансовые потери из-за недостатка сотрудников, знающих немецкий (исследование «ELAN», 2006).

Германская экономика часто подходит к выбору языка избирательно и, прежде всего, в случае экспорта пытается приспособиться к языку клиента. Это отвечает правилам вежливости: предпочтение родного языка партнера означает уважение к нему. И тем не менее люди нередко отказываются от родного языка в пользу lingua franca, т.е., как правило, английского языка. Но в определенных ситуациях уместно использование иностранного языка, которым хорошо владеет партнер.

Когда речь заходит о немецком языке как языке мирового общения, то думают сначала даже не об экономике, а о науке. Ведь не так давно, особенно в первой половине XX в., ученые во всем мире регулярно читали тексты на немецком языке, многие публиковались по-немецки, а японские врачи даже делали на нем записи в картотеке больных. Сегодня же на его место пришел международный английский, вытеснив немецкий прежде всего из области естественных наук. Доля естественнонаучных публикаций на немецком во всем мире составляет всего лишь 1%, хотя здесь имеет место некоторое искажение со стороны библиографических баз данных, учитывающих, прежде всего, англоязычные публикации. В социальных науках доля публикаций на немецком составляет 7%, что позволяет ему вместе с французским занимать второе место (опять-таки серьезно уступая английскому). Не существует надежных исследований относительно того, есть ли еще «ниши» в гуманитарных науках, занимаемые немецким языком. Можно предполагать (на основании различных данных), что речь идет о следующих дисциплинах: немецкий язык и литература, археология, история искусства, музыковедение, философия и теология, египтология, индогерманистика, иудаика, ориенталистика и славистика. Значение языка науки немецкий язык сохраняет благодаря классическим произведениям по многочисленным гуманитарным и социологическим дисциплинам: достаточно упомянуть имена Канта, Маркса, Фрейда, Макса Вебера или Эйнштейна. В оригинале их читают по-немецки.

Нововведением в сфере высшего образования являются «международные» учебные программы на английском языке, прежде всего, в первых семестрах. В Германии этот процесс начался примерно 10 лет назад, одновременно с другими странами, причем даже Франция не исключение. Эти учебные программы облегчают студентам из-за рубежа доступ к высшему образованию в соответствующей стране. А в среднесрочной перспективе они могут даже упрочить положение немецкого языка в мире. Но если студенты не будут обязаны изучать немецкий в ходе обучения, то влияние окажется скорее негативным.

В широком поле дипломатии и международной политики немецкий язык утратил свое

значение ввиду роковых событий 1933–1945 гг.: немецкий язык не входит в число шести официальных языков ООН, сохраняя статус языка документации (важнейшие документы переводятся на немецкий). Слабое положение Германии в ООН привело к тому, что и в Совете Европы немецкий язык не играет ведущей роли. Он остается лишь «рабочим языком» наряду с русским и итальянским, т.е. имеет второстепенное значение. «Официальные языки» – английский и французский.

В Европейском Союзе немецкий язык является одним из 23 официальных языков, на которых осуществляется коммуникация институций с государствами-членами. Немецкий язык входит в узкий круг рабочих институциональных языков и сохраняет этот свой статус, например, в Еврокомиссии. Правда, он используется реже английского или французского. Но его вес обеспечен тем, что внутри ЕС он является родным для большинства членов и вторым по количеству использующих его как иностранный (вместе с французским, после английского), а также тем, что он является официальным языком в большем количестве государств-членов по сравнению с другими языками и образует самую крупную языковую общность по экономическим параметрам. Географическое положение Германии в ЕС также придает немецкому языку особый вес. Если немецкий язык не будет по-прежнему относиться к числу рабочих языков ЕС и – в случае преобразования ЕС в федерацию – не станет правительственным языком, то это было бы нарушением демократических принципов.

Важную роль немецкий язык играет в интернете. Примечательно его стабильное второе место в электронном словаре Wikipedia: на сегодняшний момент число статей на английском более 3 млн., на немецком более миллиона, на французском и итальянском около полумиллиона. Конечно, веб-сайты важнее, однако их реальное количество едва ли поддается вычислению, поскольку в поисковой машине Google не существует функции подсчета по языкам. По устаревшим, самым разнообразным источникам, немецкий язык по числу сайтов занимает вторую позицию, далеко отставая от английского, но опережая французский, японский и итальянский. Количество пользователей опять-таки сильно зависит от числа говорящих. Здесь немецкий язык на 6 месте после английского, китайского, испанского, японского и португальского.

Итог: очевидно, что глобализация осуществляет давление на все языки международного общения и способствует укреплению позиций английского языка. Тем не менее реалистичен прогноз, по которому немецкий язык в обозримом будущем останется важным языком международного общения.

XIII. **Lesen Sie den folgenden Artikel auf deutsch und den nachfolgenden auf russisch! Beachten Sie dabei den Titel zu den beiden Artikeln!**

XIV. **Finden Sie auch Stichwörter in den Artikeln heraus und führen Sie damit Beispiele an!**

XV. **Bestimmen Sie die Schwerpunkte in den Artikeln und erläutern Sie diese anhand des vorliegenden Artikels!**

XVI. **Finden Sie in den beiden Artikeln einzelne Wörter, Wortverbindungen, Redewendungen etc., die Ihrer Meinung nach für das Referieren und Diskutieren von Bedeutung sind!**

XVII. **Vergleichen Sie die beiden Artikel in Bezug auf die möglichen Varianten der Inhaltswiedergabe mit verschiedenen Sprachmitteln!**

XVIII. **Nach der erledigten Gliederung gehen Sie danach auf das Referieren mit Hilfe der russischen Version des vorliegenden Artikels ein!**

Verteidigung der Freiheit

Das Streben nach Freiheit in Ungarn, Polen oder der damaligen Tschechoslowakei setzten in Europa Prozesse in Gang, die maßgeblichen Anteil am epochalen Umbruch von 1989 hatten. Ein Blick zurück

Von Adam Michnik

Das Jahr 1989 war tatsächlich ein Jahr der Wunder, ein „annus mirabilis". Je nach Standpunkt sind die Antworten auf die Frage nach den Ursachen für den Untergang des Kommunismus verschieden. Ein Amerikaner wird antworten, dass dies das Ergebnis der US-Politik gewesen sei. Im Vatikan wiederum kann man hören, dass der Untergang des Kommunismus hauptsächlich das Verdienst Johannes Pauls II. und seines Wirkens gewesen sei, der diesem System insbesondere in Polen die Legitimation genommen habe. In Berlin heißt es, der Untergang des Kommunismus sei das Ergebnis einer vernünftigen „Ostpolitik", die dazu geführt habe, dass die Sowjetunion über Dinge reden musste, über die sie zuvor nicht hatte reden wollen. In Moskau erzählt jeder, es sei das Ergebnis von Gorbatschows Perestrojka, und in Warschau, dass es das Verdienst der Solidarność und Wałesas gewesen sei.

Kurz gesagt – auf diese Frage gibt es nicht nur eine Antwort. Ein kompliziertes Faktorenbündel ließ die politische Elite in der Sowjetunion zu der Einsicht gelangen, dass eine gewisse demokratische Modernisierung unausweichlich sei und der Sozialismus anderenfalls nicht überleben würde. Ich bin überzeugt, dass Michail Gorbatschow den Sozialismus modernisieren, nicht aber die UdSSR zerstören wollte. Der Kommunismus ging paradoxerweise zugrunde, weil die sowjetischen Eliten daran glaubten, ihn reformieren zu können, während er nicht reformierbar war. Wenn ich zurückblicke, so habe ich vier Perspektiven: eine polnische, da ich Pole bin, eine russische, weil die Karten in Wirklichkeit dort verteilt wurden, eine mitteleuropäische, weil der Untergang des Kommunismus kein rein polnisches Phänomen war, und schließlich auch noch die Perspektive des Westens.

Der Westen war überhaupt nicht darauf vorbereitet, was geschah. Ich erinnere mich an meine damaligen Gespräche mit vielen wichtigen US-Politikern, die nach Warschau kamen. Sie nahmen nicht an, dass die kommunistische Diktatur zerbrechen würde, sie konnten nicht diagnostizieren, was gerade in der Sowjetunion geschah, und sie hatten – wie übrigens auch wir in Polen – überhaupt keine Vorstellung davon, dass die UdSSR ganz zerfallen könnte. Die Perestrojka setzte neue Kräfte frei, und diese stießen immer weitere Prozesse an, die eine neuartige Dynamik entfalteten. Lange glaubten weder die kommunistischen Herrschaftseliten noch die Opposition in Ostmitteleuropa daran, dass in Russland tatsächlich ein wichtiger Prozess ablief. 1989 war überhaupt nicht klar, dass Gorbatschow in der Lage sein würde, sich mit dem Zerfall des Warschauer Paktes und Gesprächen über eine Vereinigung Deutschlands abzufinden, um den Kommunismus in der UdSSR zu retten.

Revolution ohne Revolution

Das Jahr 1989 ist ein wahnsinnig wichtiges Datum. Zu seinem Beginn versuchten gerade einmal zwei Staaten, nämlich Polen und Ungarn, einen eigenen Weg zu beschreiten. Doch änderte sich dies wie in einem Kaleidoskop, von Bedeutung sind bisweilen sogar die Tagesdaten. Was im Januar noch nicht möglich war, wurde im Februar Wirklichkeit, und im März konnte man noch mehr fordern. Wenn ich über den Sinn dessen nachdenke, was in Polen am Runden Tisch geschah und was zu einer Art Blaupause für andere Länder wurde, sind einige Faktoren frappierend. Erstens war es eine große Revolution ohne Revolution. Niemand ging auf die Straße, es gab keine Barrikaden und keine Erschießungskommandos. Alle hatten die Barrikaden von 1980 und während

des Kriegsrechts vor Augen. Das historische Bewusstsein gab den Rahmen dessen vor, wie wir die Zukunft sahen. Niemand von uns hatte ein Gefühl dafür, was geschah. Wie Aleksander Kwasniewski viele Jahre später sagen sollte, ist ungewiss, wie sich alles entwickelt hätte, wären sich beide Seiten in Polen damals bewusst gewesen, dass dies alles auf eine Vereinigung Deutschlands hinauslaufen würde. Dennoch war man sich in der Opposition bewusst, dass ein vereinigtes Deutschland nur natürlich sei. Vielleicht wurde das nicht offen thematisiert, aber wir dachten so. Für mich war es offensichtlich, dass es unter den normalen Verhältnissen eines demokratischen Wettbewerbs nicht gelingen würde, die Teilung Deutschlands aufrechtzuerhalten und dass die DDR ein Kasernenstaat war, der ohne die Präsenz der Roten Armee nicht weiter bestehen würde. Die ostdeutsche Opposition dachte anders. Es war die am weitesten links stehende Opposition von allen Ostblockländern, was hieß, dass sie die Demokratisierung der DDR anstrebte. Die Herbstdemonstrationen in der ehemaligen DDR begannen mit dem Motto „Wir sind das Volk“, ehe das Motto „Wir sind ein Volk“ entstand.

In Polen war der Plan für einen Runden Tisch die Idee, für Polen eine Art Finnlandisierung herbeizuführen. Wir wussten, dass wir gegen Russland keinen Krieg gewinnen würden, weshalb wir darauf setzen mussten, was uns aus Russland entgegenkam. Darum war die Perestrojka unser natürlicher Verbündeter. 1988 schrieb ich den Artikel „Der Streit um den Stalinismus“ für die Wochenzeitung „Tygodnik Powszechny“. Die Zensur verhinderte den Druck, obwohl die der Zensur am wenigsten genehmen Zitate aus sowjetischen Zeitungen stammten. Das zeigt, mit welcher Verspätung und mit welchem Widerstand die Perestrojka zu uns kam. Die polnische Zensur strich bereits das Wort „Stalinismus“. Ende der 1980er-Jahre war die Sowjetpresse viel liberaler und freier als die polnischen Zeitungen. Schließlich ließ die Zensur den Artikel aber durch. Es war mein erster Artikel seit 1966, der offiziell unter meinem Namen erschien. Auch das war ein Zeichen für Veränderungen.

Der Weg zum Runden Tisch

Ein zweiter Faktor waren paradoxerweise die gegen Ende der 1980er-Jahre intensivierten deutsch-deutschen Gespräche. In dieser Phase fragte ich in einem meiner Texte General Jaruzelski, warum polnisch-polnische Gespräche nicht möglich seien, während es einen Dialog zwischen Honecker und Kohl gab. Nach knapp zehn Jahren zeigte sich, dass das Projekt einer Modernisierung durch den Kriegszustand im Grunde auf das „chinesische Modell“ hinauslief, nur war unsere Diktatur nicht so stark wie in China. Die Herrschenden gelangten zu der Einsicht, dass sie etwas Neues versuchen mussten, da das hochverschuldete Polen aus eigenen Kräften nicht mehr weiterwusste. In Polen hielten im Lager der Herrschenden lange Zeit Rangeleien darüber an, wie der Runde Tisch zu bewerten sei. Die Streiks von Mai und August 1988 ließen eine Lage entstehen, vor deren Hintergrund die Regierung von Zbigniew Messner entlassen wurde. Neuer Ministerpräsident wurde Mieczysław F. Rakowski, langjähriger Chefredakteur der Wochenzeitung „Polityka“. Er wollte eine radikale Verbesserung der Lebensbedingungen herbeiführen und so breite Unterstützung für seine Politik erhalten. Dadurch sollte die Opposition der Solidarność marginalisiert werden.

Dies hatte keinen Erfolg, und im Lager der Macht gewann die Überzeugung Oberhand, dass man Verhandlungen mit der Opposition aufnehmen müsse. Entscheidend war ein Streitgespräch im Fernsehen zwischen Lech Wałesa und dem Vorsitzenden der regierungstreuen Gewerkschaften, Alfred Miodowicz. An diesem Abend saß ganz Polen vor dem Fernseher. Es war die Stunde der Wahrheit: Wałesa schlug Miodowicz k. o. Polen kochte über vor Begeisterung. Der Weg zum Runden Tisch stand offen.

Защита свободы

Стремление к свободе в Венгрии, Польше или бывшей Чехословакии вызвало ряд процессов в Европе, которые привели к эпохальному перелому 1989 г. Взгляд назад *Адам Михник*

Год 1989-й был действительно годом чудес, «annus mirabilis». Ответы на вопрос, почему произошел крах коммунизма, сильно зависят от установок того или иного человека. Американец скажет, что в результате политики США. В Ватикане можно услышать, что закат коммунизма — это в основном заслуга Иоанна Павла II и его активности, которая лишила систему (в особенности, в Польше) внутренней поддержки. В Берлине говорят, что закат коммунизма — итог разумной «восточной политики», заставившей Советский Союз говорить о вещах, о которых он раньше говорить не хотел. В Москве все уверены, что главную роль сыграла горбачевская перестройка, а в Варшаве — что это заслуга «Солидарности» и Валенсы.

Короче говоря, на этот вопрос нет однозначного ответа. Сложный комплекс факторов заставил политическую элиту Советского Союза признать, что известная демократическая модернизация неизбежна, иначе социализм закончится крахом. Я убежден, что Михаил Горбачев хотел модернизировать социализм, а не разрушать СССР. Коммунизм завершился парадоксально, потому что советские элиты верили в свою способность реформировать его, тогда как реформа была невозможна. Когда я оглядываюсь назад, то передо мной развертываются четыре перспективы: польская (потому что я поляк), российская (потому что в действительности карты сдавались там), центрально-европейская (потому что закат коммунизма не чисто польский феномен) и, наконец, перспектива Запада.

Запад вообще не готовился к тому, что произошло. Мне вспоминаются мои тогдашние беседы со многими крупными политиками США, которые приезжали в Варшаву. Они даже не предполагали, что коммунистическая диктатура падет, они не могли оценить то, что происходило в Советском Союзе, и — как, впрочем, и мы в Польше — не могли даже вообразить себе распад СССР в таких масштабах. Перестройка высвободила новые силы, и они явились катализатором дальнейших процессов. Долгое время ни коммунистические власти, ни оппозиция в Восточной и Центральной Европе не верили в то, что в России действительно начался важный процесс. В 1989 г. было вообще непонятно, сможет ли Горбачев примириться с распадом Варшавского договора и идеей воссоединения в Германии, чтобы спасти коммунизм в СССР.

Революция без революции

1989 г. — безумно важная дата. В начале года два государства, Польша и Венгрия, попытались пойти своим путем. Калейдоскоп начал вращаться с бешеной скоростью, важен был чуть ли не каждый день. Что было невозможно еще в январе, стало реальностью в феврале, а в марте можно было требовать еще больше. Когда я размышляю о смысле того, что произошло за Круглым столом в Польше, и что потом происходило в других странах как под копирку, то некоторые факты просто озадачивают. Во-первых, великая революция произошла без революции. Никто не выходил на улицы, не было баррикад и команды «стрелять на поражение». У всех стояли перед глазами баррикады 1980 г. Историческое сознание определяло наше видение будущего. Никто из нас не понимал того, что происходило. Как много лет спустя выразился Александр Квасьневский, «неясно, как все развивалось бы, если бы обе стороны в Польше осознавали, что все это приведет к воссоединению Германии». И все же в оппозиции считали, что воссоединение Германии стало бы естественным итогом. Возможно, публично этого не говорили, но мы так думали. Для меня было очевидно, что в нормальных условиях демократической конкуренции не удастся сохранить расколотость Германии, что ГДР была казарменным государством, обязанным своим бытием присутствию Красной Армии. Восточногерманская оппозиция думала иначе. Там была самая левая оппозиция из всех стран Восточного Блока, т.е. она желала демократизации ГДР. Осенние демонстрации в бывшей ГДР начинались скорее под лозунгом «Мы — народ», а не «Мы — один народ».

Нами двигала идея «финляндизации» Польши. Мы отдавали себе отчет, что войну с Россией вести бессмысленно, а потому отталкивались от тех сигналов, что приходили к нам из

России. Поэтому перестройка была нашим естественным союзником. В 1988 г. я написал статью «Спор вокруг сталинизма» для еженедельника «Tygodnik Powszechny». Цензура запретила ее печатать, хотя самые провокационные цитаты я заимствовал из советских газет. Это говорит о том, с каким опозданием к нам пришла перестройка, какое внутреннее сопротивление она встречала. Польская цензура вычеркнула даже слово «сталинизм». В конце 1980-х гг. советская пресса была гораздо либеральнее и свободнее польских газет. Но в конечном счете статью пропустили. Так я опубликовал под своим именем первую статью с 1966 г. И это тоже указывало на перемены.

Путь к Круглому столу

Вторым фактором парадоксальным образом явились интенсивные германо-германские переговоры конца 1980-х гг. Тогда в одном из своих текстов я задал генералу Ярузельскому вопрос, почему польско-польские переговоры невозможны, тогда как Хонекер и Коль ведут диалог. Примерно через 10 лет стало ясно, что проект модернизации через военное положение в сущности сводился к «китайской модели», только вот наша диктатура не была такой сильной, как в Китае. Власть имущие пришли к пониманию того, что они должны попробовать что-то новое, поскольку погрязшая в долгах Польша не могла двигаться дальше своими силами. В Польше на официальном уровне долгое время не могли прийти к согласию о том, как относиться к Круглому столу. Забастовки мая и августа 1988 г. привели к ситуации, на фоне которой было распущено правительство Збигнева Месснера. Новым премьер-министром стал Мечислав Ф. Раковски, многолетний шеф-редактор еженедельника «Polityka». Он хотел радикального улучшения жизненных условий граждан и получил широкую поддержку. Предполагалось, что оппозиционная «Солидарность» постепенно отойдет на обочину политической жизни.

Но вышло по-другому, в лагере власти приняли решение вести переговоры с оппозицией. Ключевую роль сыграла показанная по телевидению полемика между Лехом Валенсой и председателем верных правительству профсоюзов Альфредом Миодовичем. Тем вечером вся Польша собралась у телевизоров. Настал момент истины: Валенса победил Миодовича и Ко. Польша бурлила от восторга. Путь к Круглому столу был открыт.

XIX. **Lesen Sie den folgenden Artikel auf deutsch und den nachfolgenden auf russisch! Beachten Sie dabei den Titel zu den beiden Artikeln!**

XX. **Finden Sie auch Stichwörter in den Artikeln heraus und führen Sie damit Beispiele an!**

XXI. **Bestimmen Sie die Schwerpunkte in den Artikeln und erläutern Sie diese anhand des vorliegenden Artikels!**

XXII. **Finden Sie in den beiden Artikeln einzelne Wörter, Wortverbindungen, Redewendungen etc., die Ihrer Meinung nach für das Referieren und Diskutieren von Bedeutung sind!**

XXIII. **Vergleichen Sie die beiden Artikel in Bezug auf die möglichen Varianten der Inhaltswiedergabe mit verschiedenen Sprachmitteln!**

XXIV. **Nach der erledigten Gliederung gehen Sie danach auf das Referieren mit Hilfe der russischen Version des vorliegenden Artikels ein!**

Starker Player in der Weltwirtschaft

ke Industrie und der herausragende Export setzen internationale Maßstäbe. Doch die deutsche

Wirtschaft hat noch mehr zu bieten – auch dank fortwährender Innovationen.

Von Johannes Göbel

Steilpass in die Spitze. Einen Tag nachdem Deutschland im Halbfinale der Fußball-WM an Spanien gescheitert war, präsentierte das Statistische Bundesamt Zahlen, die den langjährigen Export-Weltmeister zumindest wirtschaftlich wieder träumen lassen. So verzeichnet der deutsche Außenhandel nach den jüngsten Daten den stärksten Anstieg seit zehn Jahren. Knapp 30 Prozent legte der Export im Vergleich zum Mai 2009 zu. „Mit aller Kraft sprintet der Außenhandel aus der Krise“, betont denn auch Anton F. Börner, Präsident des Bundesverbandes Großhandel, Außenhandel, Dienstleistungen (BGA). „Der Außenhandel hat wieder seine Funktion als Motor für die deutsche Wirtschaft übernommen.“

Der Export trägt entscheidend dazu bei, dass Deutschland eine der führenden Wirtschaftsnationen ist. Nachdem sich die Bundesrepublik von 2003 bis 2008 mit dem Titel des Export-Weltmeisters schmücken konnte, wurde sie 2009 von der Volksrepublik China überholt. Das bevölkerungsreichste Land der Welt ist auch Deutschlands dynamischster Exportpartner, unter anderem wichtigster Abnehmer deutscher Maschinen und zugleich zweitwichtigster Importpartner. Das Beispiel China zeigt zudem, dass Deutschland nicht nur durch Export und Import die Weltwirtschaft prägt. So ist die Bundesrepublik seit 1999 der wichtigste europäische Investor der Volksrepublik. Rund 2500 deutsche Unternehmen sind in China mit Investitionen vertreten. Besonders beeindruckend: Das Volkswagen-Werk in Shanghai, das 2010 aller Voraussicht nach erstmals mehr als eine Million Autos produziert und somit zur größten Autofabrik der Welt wird. In Nanjing betreibt der deutsche Chemie-Riese BASF seine größte Hightech-Fabrik in Asien, ein Joint Venture mit dem chinesischen Ölkonzern Sinopec.

Deutschland wird weltweit als Investor geschätzt. Im Bundesstaat Rio de Janeiro hat der Werkstoff- und Technologiekonzern ThyssenKrupp erst im Juni eine hochmoderne, 5,2 Milliarden Euro teure Anlage eröffnet: das erste große Stahlwerk, das in Brasilien seit den 1980er-Jahren gebaut wurde. Ebenfalls in Brasilien ist São Paulo mit rund 1000 deutschen Unternehmen die weltweit größte deutsche Industriestadt. Die Deutsche Bahn AG realisiert mit dem Schienennetz für das Emirat Katar den größten Auftrag ihrer Unternehmensgeschichte. Und im US-Bundesstaat North Carolina schafft Siemens ein neues globales Zentrum zur Fertigung von Gas- und Dampfturbinen und Generatoren, die den ökologischen Ansprüchen der Branche Rechnung tragen.

Deutschland setzt auch im eigenen Land auf Innovationen. 2,53 Prozent des Bruttoinlandsprodukts gibt die Bundesrepublik für Forschung und Entwicklung aus und liegt somit über dem OECD-Schnitt von 2,28 Prozent. Die Innovationsaufwendungen der deutschen Wirtschaft beliefen sich allein 2008 auf 128 Milliarden Euro. Rund ein Viertel der Summe investierte der Fahrzeugbau, eine Branche, die exemplarisch für die weltweit anerkannte Qualität deutscher Industrieprodukte steht.

Dass Deutschland noch mehr zu bieten hat, zeigt unter anderem die positive Entwicklung der Kultur- und Kreativwirtschaft. Zu ihr zählen Teilbranchen wie Musik, Literatur, Film, aber auch Rundfunk, Werbung und Design. Mittlerweile hat die Kreativwirtschaft in Deutschland mehr als eine Million Beschäftigte und ist von signifikanter volkswirtschaftlicher Bedeutung. Zudem übernimmt sie eine Vorbildfunktion auf dem Weg des Landes in eine wissensbasierte Ökonomie. Dieser Weg wird auch anhand der sektoralen Entwicklung des deutschen Arbeitsmarktes deutlich. So hat sich zum Beispiel der Anteil der Erwerbstätigen, die im Dienstleistungsbereich arbeiten, seit 1991 von knapp 60 Prozent auf 73 Prozent erhöht.

Die hohe Qualifikation der Arbeitnehmer in Deutschland zählt für internationale Investoren zu den herausragenden Stärken des Standorts. In einer aktuellen Studie der Beratungsagentur Ernst & Young hoben ausländische Manager zudem Lebensqualität, Infrastruktur und die Qualität von Forschung und Entwicklung hervor. Rund 45000 internationale Unternehmen haben einen Sitz in Deutschland, darunter die 500 größten der Welt. Allein der spanische Telekommunikationskonzern Telefónica O2 Europe investiert zwischen 2007 und 2010 rund 3

Milliarden Euro in den Ausbau der Festnetz- und Mobilfunkinfrastruktur des Landes.

Unter den deutschen Unternehmen, die im Ausland investieren, nimmt Siemens einen besonderen Rang ein. Mit 32500 Forschern und Entwicklern in über 30 Ländern gilt der Konzern als Innovationsschmiede der deutschen Wirtschaft. Auch dieser Punkt trägt dazu bei, dass Siemens vom Interbrand-Ranking auf dem respektablen 47. Rang der 100 wertvollsten internationalen Marken gelistet wird. Noch weiter vorne wurden der Software-Konzern SAP (Rang 27) und die Autobauer BMW (Rang 15) und Mercedes-Benz (Rang 12) positioniert.

Auch in wichtigen Zukunftsbranchen hat sich Deutschland in den vergangenen Jahren einen exzellenten Ruf erarbeitet, zum Beispiel in der Umwelttechnologie. Mit einer installierten Leistung von knapp 26000 Megawatt ist Deutschland bei der Windkraft Weltklasse und wird hier nur von den USA übertroffen. In der Solarstromproduktion ist Deutschland mit nahezu 10000 Megawatt Leistung unangefochtene Nummer eins, legte allein im vergangenen Jahr um rund 3800 Megawatt zu. Der Einsatz für die „grünen Technologien“ zahlt sich aus: Aus Deutschland stammen fast jede fünfte Solarzelle und fast jedes dritte Windrad. Gerade die Bereitschaft zur beständigen Innovation lässt den Export-Motor laufen – und davon profitiert die gesamte Wirtschaft.

Сильный игрок в мировой экономике

Германия входит в число ведущих экономических держав мира. Мощная промышленность и впечатляющий экспорт в глобальных масштабах. Но у германской экономики есть еще одна сильная сторона – постоянные инновации.

Йоханнес Гёбель

Высокий пас и – в лидерах. Через день после того, как сборная Германии проиграла в полуфинале ЧМ сборной Испании, Федеральное ведомство статистики представило цифры, которые могут вызвать – по меньшей мере, экономическую – эйфорию у многолетнего чемпиона мира по экспорту. Так, по последним данным, внешняя торговля Германии демонстрирует мощнейший подъем за последние 10 лет. Экспорт Германии увеличился почти на 30% по сравнению с маем 2009 г. «Внешняя торговля убедительно выходит из кризиса», – подчеркивает Антон Ф. Бёрнер, президент Федерального союза оптовой и внешней торговли и услуг (BGA). «Внешняя торговля снова играет роль мотора германской экономики».

Экспорт – серьезнейший фактор, который делает Германию одной из ведущих экономических наций. В 2003–2008 гг. Федеративная Республика являлась обладателем титула чемпиона мира по экспорту, но в 2009 г. ее перегнала КНР. Самая густонаселенная страна мира – самый динамично развивающийся партнер Германии по экспорту (в том числе главный покупатель германских станков), а сейчас еще и важный партнер по импорту. Кроме того, пример Китая показывает, что Германия оказывает влияние на мировую экономику не только посредством импорта и экспорта. Так, с 1999 г. Федеративная Республика является важнейшим европейским инвестором КНР. Около 2500 германских предприятий вкладывают свои средства в Китай. Особенно впечатляет завод Volkswagen в Шанхае, который в 2010 г., по всей видимости, впервые произведет более 1 млн. автомобилей и тем самым станет крупнейшим автомобильным заводом мира. В Нанкине германский химический гигант BASF открыл крупнейшую в Азии фабрику – совместное предприятие с китайским нефтяным концерном Sinopec.

Германия ценится во всем мире как инвестор. В июне этого года в штате Рио-де-Жанейро технологический концерн ThyssenKrupp открыл суперсовременный завод стоимостью 5,2 млрд. евро, и он стал первым крупным сталелитейным заводом Бразилии, построенным с 1980-х гг. А бразильский город Сан-Паулу можно назвать крупнейшим в мире городом германской промышленности, потому что в нем находится около 1000 германских

предприятий. Deutsche Bahn AG выполняет самый дорогостоящий заказ в истории предприятия, строя в эмирате Катар сеть железных дорог. А в американском штате Северная Каролина Siemens создает новый глобальный центр по производству газовых и паровых турбин и генераторов, отвечающих экологическим требованиям отрасли.

Внутри страны Германия также делает ставку на инновации. 2,53% своего ВНП Федеративная Республика тратит на научные исследования (что выше среднего процента по ОЭСР, который составляет 2,28%). Вложения германского бизнеса в инновации только в 2008 г. составили 128 млрд. евро. Около 1/4 этой суммы приходится на долю автомобилестроения – отрасли, которая служит наиболее ярким примером качества продуктов германской промышленности.

Но этим потенциал Германии не исчерпывается. Возьмем, в частности, динамичное развитие культурной и креативной экономики. Сюда относятся такие отрасли, как музыка, литература, кино, а также радио, реклама и дизайн. Сейчас в сфере креативной экономики в Германии работают более 1 млн. человек, благодаря чему она играет немаловажную роль в народном хозяйстве. Кроме того, она является локомотивом Германии на пути к экономике, построенной на принципах общества знания. Эта тенденция прослеживается по секторному развитию германского рынка труда. Так, например, доля трудоспособного населения, которое работает в сфере услуг, выросла с почти 60% до 73% (с 1991 г.).

Высокая квалификация работников в Германии воспринимается иностранными инвесторами как одна из сильных сторон экономического региона. Согласно недавнему исследованию консалтингового агентства Ernst & Young, иностранные менеджеры выделяли качество жизни, хорошую инфраструктуру и качество научных исследований. Около 45 000 глобальных предприятий имеют штаб-квартиру в Германии, причем 500 из них – крупнейшие в мире. Один только испанский телекоммуникационный концерн Telefonica O2 Europe вложил в расширение телефонной сети и мобильной инфраструктуры Германии ок. 3 млрд. евро (в 2007–2010 гг.).

Среди всех германских фирм, которые инвестируют за рубежом, Siemens занимает особое положение. 32 500 исследователей и разработчиков в более чем 30 странах делают этот концерн кузницей инновационных кадров германской экономики. Это обстоятельство также способствует тому, что в рейтинге Interbrand Siemens находится на почетном 47-м месте в списке 100 самых ценных глобальных марок. Еще выше стоят software-концерн SAP (27-е место), производители автомобилей BMW (15-е место) и Mercedes-Benz (12-е место).

За последние годы Германия завоевала великолепную репутацию и в других важных отраслях будущего, например, в сфере экотехнологий. Ветряные установки мирового класса общей мощностью почти 26 000 МВт делают Германию мировым лидером, уступающим только США. А по общей мощности гелиоэнергетических установок (почти 10 000 МВт) Германия – бесспорный номер один, причем только в прошлом году мощность была увеличена на 3800 МВт. Вложения в «зеленые технологии» себя оправдывают: в Германии производится почти каждый пятый солнечный элемент и почти каждый третий ветряк. Именно готовность к постоянным инновациям приводит в движение экспортный мотор, от чего выигрывает вся экономика.

XXV. **Lesen Sie den folgenden Artikel auf deutsch und den nachfolgenden auf russisch! Beachten Sie dabei den Titel zu den beiden Artikeln!**

XXVI. **Finden Sie auch Stichwörter in den Artikeln heraus und führen Sie damit Beispiele an!**

XXVII. **Bestimmen Sie die Schwerpunkte in den Artikeln und erläutern Sie diese anhand des vorliegenden Artikels!**

XXVIII. **Finden Sie in den beiden Artikeln einzelne Wörter, Wortverbindungen, Redewendungen etc., die Ihrer Meinung nach für das Referieren und Diskutieren von Bedeutung sind!**

XXIX. **Vergleichen Sie die beiden Artikel in Bezug auf die möglichen Varianten der Inhaltswiedergabe mit verschiedenen Sprachmitteln!**

XXX. **Nach der erledigten Gliederung gehen Sie danach auf das Referieren mit Hilfe der russischen Version des vorliegenden Artikels ein!**

Starke Frauen

Die in Jekaterinburg geborene Alina Bronsky zählt derzeit zu den erfolgreichsten deutschsprachigen Schriftstellerinnen. Vor kurzem ist ihr zweiter Roman erschienen.

Rosalinda ist eine starke Frau. Man könnte sie auch furchteinflößend nennen, aber das würde die stolze Tatarin vermutlich bestreiten. Sie will nur das Beste für ihre Tochter Sulfia – und was das Beste ist, meint Rosalinda ganz genau zu wissen: sei es bei der Erziehung, in der Liebe oder beim Kochen.

„Die schärfsten Gerichte der tatarischen Küche“ hat Alina Bronsky ihren zweiten, tragikomischen Roman genannt. Es ist die Geschichte dreier Frauen. Allen voran Rosalinda, die Ich-Erzählerin des Romans. Unter ihrer Fuchtel stehen Ehemann Kalganow und Tochter Sulfia in einer nicht näher benannten russischen Stadt. In den Augen ihrer Mutter ist Sulfia hässlich und ungeschickt. Ganz im Gegensatz zu Rosalindas Enkelin Aminat, die 1978 geboren wird – und um deren Zuneigung die Großmutter mit drastischen Mitteln kämpft. Doch die drei Heldinnen kommen nicht voneinander los: Als die Sowjetunion zusammenbricht, reisen Rosalinda, Sulfia und Aminat zusammen nach Deutschland aus.

Alina Bronsky lässt Rosalinda mit einer kraft- und humorvollen Stimme erzählen. Eine fesselnde Sprache, die die deutsche Literaturkritik fasziniert. „Die schärfsten Gerichte der tatarischen Küche“ wurde unter anderem für den Deutschen Buchpreis 2010 nominiert. Es ist bereits der zweite große Erfolg der 1978 in Swerdlowsk, dem heutigen Jekaterinburg, geborenen Bronsky. Mit „Scherbenpark“ gelang ihr 2008 ein gefeiertes Debüt. Hier schrieb sie in einer rauen, einprägsamen Sprache über die 17-jährige Sascha, die aus Moskau nach Deutschland kommt und sich dort in einem heruntergekommenen Viertel am Rande einer Großstadt durchschlägt. „Die aufregendste Newcomerin der Saison“, urteilte das Magazin „Der Spiegel“.

Als autobiografisch will Bronsky, die im Alter von 12 Jahren nach Deutschland kam, ihre Bücher nicht verstanden wissen. Sie spricht lieber von einer „Mischung aus Ereignissen, die ich erlebt habe oder die ich bei anderen gesehen habe“. Über ihr Privatleben gibt sie nicht allzu viel preis: Alina Bronsky ist ein Künstlername. Einer, der immer bekannter wird: „Die schärfsten Gerichte der tatarischen Küche“ (30000 Exemplare) und „Scherbenpark“ (60000 Exemplare) sind in Deutschland Verkaufserfolge. Das Debüt von 2008 ist zudem in den USA und Italien erschienen, Lizenzen für Argentinien, Israel, Polen und die Türkei sind bereits verkauft. Für Russland leider noch nicht.

Сильные женщины

Алина Бронски, уроженка города Екатеринбурга, считается одним из самых успешных авторов, пишущих на немецком языке. Недавно вышел ее второй роман.

Розалинда – сильная женщина. Можно было бы назвать ее внушающей страх, однако гордая татарка скорее всего стала бы это отрицать. Она хочет для своей дочери Сульфии только самое лучшее. И Розалинда очень хорошо знает, в чем оно состоит: в воспитании детей,

любви и приготовлении пиши.

«Самые острые блюда татарской кухни» – так назвала Алина Бронски свой второй трагикомичный роман. Это история трех женщин. Прежде всего, Розалинды, от лица которой ведется рассказ в романе. Действие происходит в некоем российском городе. Главная героиня держит своего мужа Калганова под каблуком и контролирует дочь Зульфию. В глазах своей матери Зульфия уродлива и неумела. Полная противоположность внучки Розалинды Аминат, родившейся в 1978 году. И вот за ее благосклонность бабушка борется всеми средствами. Однако три героини не могут расстаться друг с другом. Когда рушится Советский Союз, Розалинда, Зульфия и Аминат вместе уезжают в Германию.

Речь у Розалинды, как ее изображает Алина Бронски, красочная, искрящаяся юмором. Энергичный язык, заворожившийгерманских литературных критиков. «Самые острые блюда татарской кухни» номинировались в 2010 г. на Немецкую книжную премию. Это уже второй крупный успех Бронски (род. в 1978 г. в Свердловске, нынешнем Екатеринбурге). Ее дебютный роман «Парк осколков» («Scherbenpark», 2008) сразу обратил на себя внимание. Ярким, красочным языком она рассказывала историю 17-летней девочки Саши, которая приезжает из Москвы в Германию и добывает себе путевку в жизнь в бедном квартале на окраине одного большого города. «Самый интригующий newcomer сезон» – так назвал ее книгу журнал «Шпигель».

Алина Бронски переехала в Германию в возрасте 12 лет. Она не хочет, чтобы ее книги понимали как автобиографию. Предпочитает говорить о «коктейле из событий, которые пережила я сама и которые я наблюдала у других». О своей частной жизни она старается не рассказывать: Алина Бронски – это литературный псевдоним. Псевдоним, который становится все более известным: «Самые острые блюда татарской кухни» (30 000 экз.) и «Парк осколков» (60 000 экз.) – настоящие лидеры продаж в Германии. Дебютный роман выходил также в США и Италии (2008), лицензии проданы в Аргентину, Израиль, Польшу и Турцию. Российские издатели пока не заинтересовались.

XXXI. **Lesen Sie den folgenden Artikel auf deutsch und den nachfolgenden auf russisch! Beachten Sie dabei den Titel zu den beiden Artikeln!**

XXXII. **Finden Sie auch Stichwörter in den Artikeln heraus und führen Sie damit Beispiele an!**

XXXIII. **Bestimmen Sie die Schwerpunkte in den Artikeln und erläutern Sie diese anhand des vorliegenden Artikels!**

XXXIV. **Finden Sie in den beiden Artikeln einzelne Wörter, Wortverbindungen, Redewendungen etc., die Ihrer Meinung nach für das Referieren und Diskutieren von Bedeutung sind!**

XXXV. **Vergleichen Sie die beiden Artikel in Bezug auf die möglichen Varianten der Inhaltswiedergabe mit verschiedenen Sprachmitteln!**

XXXVI. **Nach der erledigten Gliederung gehen Sie danach auf das Referieren mit Hilfe der russischen Version des vorliegenden Artikels ein!**

Ist unser Klima noch zu retten?

Der Klimawandel ist international eine der größten Herausforderungen unserer Zeit. Was muss getan werden, um Umwelt und Klima besser zu schützen? Fünf weltweit angesehene Klimaexperten nehmen Stellung

Claudia Kemfert leitet die Abteilung Energie, Verkehr, Umwelt am Deutschen Institut für

Wirtschaftsforschung in Berlin

Wie viel ist uns das Nichtstun wert? Wie viel sind wir bereit, dafür zu bezahlen, dass wir unsere Emissionen in die Luft pusten, ohne darüber nachzudenken? Denn eins ist klar: Wenn wir Wirtschaft ohne Klimaschutz betreiben, kommt uns das am Ende teuer zu stehen. Wer behauptet, dass wir uns Klimaschutz nicht leisten können, übersieht, was uns unterlassener Klimaschutz kostet – uns zwar nicht erst in 50 Jahren, sondern ab sofort. Klimaschutz könnte uns wesentlich billiger kommen.

Sunita Narain ist seit 1982 Direktorin des „Centre for Science and Environment“ in Neu-Delhi

Beim Klimawandel geht es um internationale Zusammenarbeit. Der Klimawandel lehrt uns mehr als alles andere, dass die Welt ein Ganzes ist. So wie die Reichen gestern noch Unmengen an Kohlendioxid in die Atmosphäre gepumpt haben, so werden dies heute die aufstrebenden Länder tun. Der Kampf gegen den Klimawandel zeigt auch, dass der einzige Weg, wirksame Kontrollen einzurichten, in Fairness und Gleichberechtigung besteht: Nur so wird dieses weltweit größte Gemeinschaftsunternehmen möglich sein.

Stavros Dimas ist seit 2004 EU-Kommissar für Umwelt in Brüssel

Ein großer Teil der Kohlendioxid-Emissionen wird bislang in unseren Ländern im Verkehrsbereich verursacht. Daher wird es eine Reihe von Maßnahmen zur Verminderung der Emissionen bei Fahrzeugen geben. Wir werden in Zukunft auch mehr erneuerbare Energien verwenden. Unser Ziel muss es aber auch sein, dass in unseren Häusern künftig spürbar weniger Energie verschwendet wird als bisher. Deutschland spielt eine wichtige Führungsrolle im Kampf gegen den Klimawandel und gibt bei erneuerbaren Energien und grüner Technologie das Tempo vor.

Jeremy Rifkin ist Präsident der „Foundation on Economic Trends“ in Washington, D.C.

Unsere Abhängigkeit von den fossilen Energien entwickelt sich immer stärker zu einem Hemmschuh der Weltwirtschaft. Darum lautet die zentrale Frage, die sich jede Nation stellen muss: Wo steht das Land in 25 Jahren? Ist es immer noch den veralteten Industrien und Energielieferanten der zweiten industriellen Revolution verhaftet? Oder setzt es auf die Industrie und die Energie der dritten industriellen Revolution? Sie führt die Welt weg von den alten kohle- und uranbasierten Energielieferanten hinein in eine abgasfreie, nachhaltige Zukunft.

Klaus Töpfer ist Gründungsdirektor des Instituts für Klimawandel, Erdsystem und Nachhaltigkeit in Potsdam und leitete von 1998 bis 2006 das UN-Umweltprogramm (UNEP)

Wir müssen endlich die Nachfrage debattieren: Wofür brauchen wir Energie? Und wie verschwenden wir sie? Das Thema Energieeffizienz steht eindeutig oben auf der Tagesordnung. Wir müssen an die „low hanging fruits“ ran, an die Früchte, die man ohne großen Aufwand ernten kann. Denn der Zeitdruck bei der Bekämpfung des Klimawandels ist gewaltig. Bisher dauert es viel zu lange, bis wissenschaftliche Erkenntnisse zu politischem Handeln führen.

Можно ли еще спасти наш климат?

Изменение климата – один из крупнейших вызовов нашего времени во всем мире. Что нужно сделать для того, чтобы лучше защищать окружающую среду и климат? Пять авторитетных экспертов высказывают свое мнение

Клаудия Кемферт руководит отделом энергетики, транспорта и окружающей среды в Германском институте экономических исследований в Берлине

Насколько дорого нам ничегонеделание? Сколько мы готовы заплатить за то, что производим выбросы, не задумываясь об этом? Ясно одно: если мы будем заниматься экономикой без защиты климата, в конечном счете это обойдется нам дорого. Кто утверждает, что мы не можем позволить себе защиту климата, тот не видит, во что нам станет бездействие в этой сфере – и не через 50 лет, а прямо сейчас. Защита климата была

бы для нас значительно дешевле.

Сунита Нараин – с 1982г. директор «Centre for Science and Environment» в Нью-Дели

В сфере защиты климата речь идет о международном сотрудничестве. Защита климата больше, чем все остальное, учит нас тому, что мир – единое целое. Точно так же как богатые страны, которые еще вчера выбрасывали в атмосферу невиданное количество CO2, сегодня это будут делать страны с быстро развивающейся экономикой. Борьба против изменения климата показывает: единственный путь для установления эффективного контроля – это честность и равноправие. Только в таком случае сможет функционировать крупнейшее в мире «совместное предприятие».

Ставрос Димас – с 2004г. комиссар ЕС по окружающей среде в Брюсселе

Большая часть выбросов CO2 в наших странах приходилась до сих пор на сферу транспорта. Поэтому будет принят ряд мер по уменьшению выбросов транспортными средствами. В будущем мы будем также использовать больше возобновляемых источников энергии (ВИЭ). Наша цель должна состоять и в том, чтобы наши дома расходовали меньше энергии. Германия играет ведущую роль в борьбе против изменения климата и задает темпы в сферах ВИЭ и «зеленых» технологий.

Джереми Рифкин – президент «Foundation on Economic Trends» в Вашингтоне

Наша зависимость от ископаемых источников энергии все больше становится тормозом для мировой экономики. Центральный вопрос, который должна задать себе каждая нация, звучит так: «Где будет наша страна через 25 лет?» Будет ли она все еще привязана к устаревшей промышленности и поставщикам энергии времен второй промышленной революции? Или же сделает ставку на промышленность и энергетику времен третьей промышленной революции? Этот вопрос уведет мир от старых поставщиков энергии на базе угля и урана и приведет в освобожденное от выбросов, устойчивое будущее.

Клаус Тёпфер – директор Института по проблемам изменения климата, геосистемы и устойчивого развития в Потсдаме, в 1998- 2006гг. – исполнительный директор ЮНЕП

Мы, наконец, должны обсудить вопрос: «Для чего нам нужна энергия? И как мы ее безрассудно тратим?» Тема энергоэффективности однозначно стоит первой в повестке дня. Нам нужно, образно говоря, добраться до «low hanging fruits», т.е. до плодов, которые можно собрать без большого труда. Ведь в борьбе с изменением климата время очень сильно поджимает. Пока еще слишком долог процесс перехода от научных знаний к политическим действиям.

XXXVII. **Lesen Sie den folgenden Artikel auf deutsch und den nachfolgenden auf russisch! Beachten Sie dabei den Titel zu den beiden Artikeln!**

XXXVIII. **Finden Sie auch Stichwörter in den Artikeln heraus und führen Sie damit Beispiele an!**

XXXIX. **Bestimmen Sie die Schwerpunkte in den Artikeln und erläutern Sie diese anhand des vorliegenden Artikels!**

XL. **Finden Sie in den beiden Artikeln einzelne Wörter, Wortverbindungen, Redewendungen etc., die Ihrer Meinung nach für das Referieren und Diskutieren von Bedeutung sind!**

XLI. **Vergleichen Sie die beiden Artikel in Bezug auf die möglichen Varianten der Inhaltswiedergabe mit verschiedenen Sprachmitteln!**

XLII. **Nach der erledigten Gliederung gehen Sie danach auf das Referieren mit Hilfe der russischen Version des vorliegenden Artikels ein!**

Die vierte Gewalt: Wächter für Demokratie und Freiheit

Ohne Pressefreiheit keine Demokratie, ohne Demokratie keine Pressefreiheit: Die Freiheit, zu informieren und informiert zu werden, ist ein Gradmesser für die Achtung der Menschenrechte - und sie ist auch in jeder Demokratie ein Lernprozess.

Von Wolfgang R. Langenbucher

Bis in die Mitte des 19. Jahrhunderts wurde Pressefreiheit im Deutschen so geschrieben: "Preßfreiheit". Dieser kleine Unterschied indiziert die beste Definition dieses Grund- und Menschenrechtes: Es geht um die Freiheit der Veröffentlichung und Vervielfältigung, um die unbehinderte Äußerung der eigenen (kritischen) Meinung, um den freien Nachrichtenaustausch. Heute ist es - angesichts der Dynamik der Kommunikationstechniken - üblich geworden, ganz allgemein von "Kommunikationsfreiheit" zu sprechen. Egal in welcher medialen Vermittlungsform - es geht um das für alle zugängliche Recht der Meinungs- und Informationsfreiheit. Dahinter steht das Ideal einer offenen Gesellschaft, in der alle an den öffentlichen Prozessen der politischen Meinungs- und Willensbildung beteiligt sein können. So entsteht nicht zuletzt jene öffentliche Meinung, die ein ständiges Korrektiv staatlicher Herrschaft sein kann, sein soll. Ein solches Verfassungsverständnis ist höchst voraussetzungsreich: Es setzt Toleranz gegenüber Andersdenkenden voraus, Gelassenheit in Bezug auf Kritik, die Akzeptanz von Pluralität und Geduld angesichts oft lang dauernder und irrtumsanfälliger gesellschaftlicher Diskurse. Die Anwendung von Gewalt oder auch nur die Drohung damit passt nicht zu einer solchen freiheitsdurchfluteten politischen Kultur. Diese Postulate zwingen zu der Einsicht, dass solche Zustände in der Welt - auch heute - eher die Ausnahme als die Regel sind. Insgesamt leben rund zwei Drittel der Menschheit in Ländern, in denen keine Presse- und Meinungsfreiheit herrscht. Der Blick in die Zeitung lehrt täglich diese schmerzliche Einsicht. Meldung für Meldung entsteht so - nicht zuletzt dank der Arbeit einiger weltweit tätiger Wächterorganisationen wie des International Press Institute (IPI) oder Reporter ohne Grenzen - ein Horrorkabinett der weltweiten Freiheitsfeindlichkeit und der Kämpfe auch in den etablierten Demokratien des Westens, diese Freiheit gegen auch hier anhaltende Einschränkungsversuche zu verteidigen.

Freie Meinung als Grundrecht

Dabei wird heute die Freiheit der Presse nicht allein durch Zensur gefährdet, sondern auch durch staatliche oder private Medienmonopole, Ermordungen und Verhaftungen von Journalisten, Druck durch Einschüchterung und staatliche Reglementierung der Medien. Dieser Status quo in so vielen Ländern hat fatale Konsequenzen: Ohne Kommunikationsfreiheit kann es auch für die ökonomische und kulturelle Entwicklung einer Gesellschaft keine gedeihliche Zukunft geben. Und so wird ihre Verweigerung die Ursache vieler pathologischer Zustände bleiben. Ohne Pressefreiheit keine Demokratie und ohne Demokratie keine Pressefreiheit. Das wussten auch in Deutschland viele schon vor 200 Jahren, zum Beispiel deutsche Jakobiner, die um Volkssouveränität und Menschenrechte kämpften. Das Verfassungsverständnis der Pressefreiheit aber fand erst 1949 im Grundgesetz der Bundesrepublik Deutschland seine Verwirklichung, nicht zuletzt mit dem lapidaren, aber folgenreichen Artikel 5: "Jeder hat das Recht, seine Meinung in Wort, Schrift und Bild frei zu äußern und zu verbreiten und sich aus allgemein zugänglichen Quellen ungehindert zu unterrichten. (...) Eine Zensur findet nicht statt."

Pressefreiheit als Lernprozess

Die Pressefreiheit hatten sich die Deutschen nach zwölf Jahren nationalsozialistischer Diktatur freilich nicht selbst erobert, im Untergrund oder im Widerstand, sondern sie bekamen sie nach Ende des Zweiten Weltkriegs systematisch verordnet (dies gilt für Westdeutschland, im Osten des Landes herrschte bis zum Fall der Mauer 1989 in der DDR keine Meinungs- und Pressefreiheit).

Große Verdienste kamen dabei dem amerikanischen Militärgouverneur Lucius D. Clay zu. In seinen 1950 erschienenen Memoiren, mit denen er sich sozusagen aus Deutschland verabschiedete, blieb er zwar skeptisch, sah aber gewisse Entwicklungschancen: "Es gibt noch viel zu tun, wenn man in Deutschland einen echten Sinn dafür entwickeln will, was eine freie Presse und ein freier Rundfunk für die Wahrung demokratischer Rechte und Einrichtungen wirklich bedeuten. Die Regierungsdemokraten möchten immer mit Amtsgewalt gegen kritische Leitartikel und Radiokommentare vorgehen. Andererseits verschaffen die unabhängigen Zeitungen und Rundfunksender ihren Stimmen durchaus Gehör und es wird immer schwieriger werden, sie zum Schweigen zu bringen." Was sich in den folgenden Jahren abspielte - und wohl nie zu Ende sein wird - könnte man eine Lerngeschichte der Kommunikationsfreiheit nennen. Wie mühsam sie sich gestaltete, dafür lieferte die Nachkriegszeit immer wieder Beispiele, etwa in der Rundfunkpolitik, wo Lucius D. Clay es nicht an Klarheit hatte fehlen lassen. Das zentrale Dokument, ein schriftlicher Befehl vom 21. November 1947, begann mit folgenden Worten: "Es ist die grundsätzliche Politik der US-Militärregierung, dass die Kontrolle über die Medien der öffentlichen Meinung, Presse und Rundfunk diffus verteilt und der Beherrschung durch die Regierung freigehalten werden müssen." Einige Jahre später zogen die alliierten Kommunikationspolitiker ihre schützende Hand langsam zurück; dann beginnt etwas, was Hans Bausch in seinem großen rundfunkhistorischen Werk mit der Kapitelüberschrift "Deutsche Kurskorrekturen" überschreiben muss. Die nun einsetzenden Veränderungen zwischen 1950 und 1956 sind sich "verstärkende politische Tendenzen, die jüngeren Rundfunkanstalten mit Hilfe einer veränderten inneren Verfassung in größere Nähe zum Staat und in stärkere Abhängigkeit von den herrschenden parteipolitischen Kräften zu ziehen."

Die vierte Macht

Was lehrt dieser historische Exkurs? Es geht darin nicht um Vergangenes, sondern um strukturelle Kontinuitäten. Die Liste der Indikatoren für solche restaurativen Veränderungen ist lang und prägt die Konflikte zwischen Staat und Rundfunk bis heute. Gemessen an den alliierten Freiheitsidealen der Nachkriegszeit erscheint das Modell des Staatsrundfunks häufig nicht fern. Ganz außer Kraft traten die alliierten Vorbehaltsrechte erst im Mai 1955. Damit verloren die in der Nachkriegszeit geschaffenen Rundfunkanstalten ihre "lästigen Protektoren" - ehe die Dritte Gewalt im Staate, das Bundesverfassungsgericht in Karlsruhe, für eine umfassende Klärung sorgte und mit einem bis heute viel zitierten Urteil eine Art Magna Charta (1961) der Rundfunkfreiheit schuf und damit - nach dem großen englischen Vorbild aus dem 19. Jahrhundert - auch für die Bundesrepublik Deutschland der Vierten Macht institutionellen Rang gab.

Wachhunde der Demokratie

Neben dem Bundesverfassungsgericht waren es naturgemäß Journalistinnen, Journalisten und Publizisten, die sich als - oft unbeliebte Wachhunde der Demokratie und insbesondere der Kommunikationsfreiheiten - betätigten. Als Beispiel sei an Ernst Müller-Meiningen jr., Jahrgang 1908, erinnert, der diese seine Rolle auch zum Thema seiner Memoiren machte. Während der Zeit des Nationalsozialismus hatte er Berufsverbot und in den Nachkriegsjahren wurde sein Kürzel M-M.jr. in der "Süddeutschen Zeitung" aus München zum Markenzeichen für einen liberalen Streiter, der seine Stimme immer erhob, wenn irgendwo freiheitsgefährdende Tendenzen zu beobachten waren. Für viele seines Berufes hat er damit traditionsbildend gewirkt. Über den Grund für diese Wachsamkeit schrieb Müller-Meiningen jr. im Jahr 1989: "Der Ausverkauf der Pressefreiheit macht in der Welt rapide Fortschritte. Für faschistische und kommunistische Diktatoren ist Freiheit ohnehin ein törichtes Fremdwort. Aber auch in freiheitlich organisierten Ländern wird die Pressefreiheit immer mehr ein Element im Zeichen fortschreitender Rationalisierung und Automatisierung mit dem Endeffekt unerbittlicher Konzentration. Diese Entwicklung aber bedeutet im journalistischen Bereich zunehmend Unsicherheit, Existenzangst, Anpassungsjournalismus, im politischen Bereich ungesunde Entwicklung zu immer hypertropheren Monopolen; die ‚Neuen Medien' forcieren diesen Prozess."

Spiegel-Affäre als Test

Der erste große Test auf Demokratie und insbesondere Kommunikationsfreiheit in der Bundesrepublik Deutschland ereignete sich 1962, als die Regierung Konrad Adenauer/Franz-Josef Strauß das Nachrichtenmagazin "Der Spiegel" wegen einer militärischen Titelgeschichte des Landesverrats anzuklagen versuchte. Die Geschehnisse waren dramatisch und bestimmten Anfang der sechziger Jahre sehr lange das innenpolitische Klima der noch jungen Republik. Die Regierung konnte sich zwar am Ende nicht durchsetzen, fand aber in jenem Teil der Bevölkerung durchaus Unterstützung, die - noch immer - einem Regierungssystem mit autoritärer politischer Führung den Vorzug gab. Umgekehrt aber wurde die Spiegel-Affäre zum Kristallisationskern einer breiten und anhaltenden Protestbewegung. In der Spiegel-Affäre hat die befürchtete Gefährdung der Demokratie einen unerwarteten breiten öffentlichen Protest ausgelöst, der insbesondere von Journalisten, Schriftstellern, Studenten und Professoren getragen wurde, sodass die Politik gezwungen war, sich damit auseinanderzusetzen. Als Lackmustest auf beides - die vordemokratische Autoritätshörigkeit einerseits und die protestbereite demokratische Wachsamkeit andererseits - gehört die Spiegel-Affäre zur auch heute erinnernswerten Station in dem fortwährenden Kampf für die öffentlichen Freiheiten in Deutschland. Dass sich dieser Kampf um die demokratische Ordnung damals gerade am "Spiegel" entzündete, war gewiss kein Zufall. Das hatte nicht zuletzt damit zu tun, dass sich in diesem Hamburger Nachrichtenmagazin eine ungewöhnliche Qualität von Journalisten entwickelte - Journalismus als Opposition, eine typische Spielart von journalistischer Vierter Gewalt. Seit den Äußerungen von Lucius D. Clay waren zum Zeitpunkt der Spiegel-Affäre über zehn Jahre vergangen, die Regierenden hatten sich ungefähr so verhalten, wie er vorhergesehen hatte. Aber Verlauf und Ergebnis zeigten dann, dass Kommunikationsfreiheit zwar ein mühsamer Lernprozess sein mag, aber doch einer, der nicht nur in die Vergangenheit zurückführt. Als einflussreichste Lehrer erwiesen sich die Verfassungsrichter in Karlsruhe. Erinnert sei nur daran, welch elementare Lektionen es waren, die das Bundesverfassungsgericht den Regierenden und anderen Funktionseliten erteilte - so etwa, dass der Schutz der Pressefreiheit nicht nur der so genannten seriösen Presse gilt und dass unter diese auch der Anzeigenteil fällt. Und auch das Postulat, dass die Pressefreiheit für die Demokratie "schlechthin konstituierend" sei, verdanken wir in Deutschland schließlich dem Bundesverfassungsgericht. Und das ist gewiss eine sowohl normative wie empirische Feststellung. Was sich in Deutschland hier entwickelte, gehört zur Geschichte, ist aber nicht bloße Geschichte, sondern Modell für den Transformationsprozess sich entwickelnder Demokratie.

Verschweigen birgt Sprengkraft

Wenn die kommunikationstheoretisch gut begründete These richtig ist, dass Probleme durch Verschweigen nicht aus der Welt geraten, sondern an Sprengkraft eher gewinnen, dass, wo Kommunikation verweigert wird, zur Gewalt als Lösungsmittel gegriffen wird, dann leistet die Vierte Gewalt, die Publikative, die ihre Verantwortung im Herstellen von Öffentlichkeit auch für Positionen fundamentaler Opposition sieht, damit eine gesellschaftliche Integration, die gerade der herrschenden Mehrheit wertvoller sein müsste, als sie dies den auf Distanz zur Macht bedachten Minderheiten sein wird. Im Gegensatz zum Furor mancher Gesetzgeber spricht jedenfalls die Erfahrung dafür, dass eine Demokratie mit einer weiten, offenen Kommunikationsfreiheit selbstsicher umgehen sollte und auch den zivilen Ungehorsam darunter subsumieren muss.

Die Freiheit der Presse wird nicht nur durch Zensur gefährdet, sondern auch durch Medienmonopole, Ermordung und Verhaftung von Journalisten. In den Industrieländern ist auch die durch Kommerzialisierung verursachte Selbstzensur der Medien ein Problem

Rund zwei Drittel der Menschheit lebt auch heute in Ländern, in denen keine Presse- und Meinungsfreiheit herrscht. Die Unterdrückung der freien Berichterstattung geht immer mit der Verletzung anderer Menschenrechte einher

"Jeder hat das Recht, seine Meinung in Wort, Schrift und Bild frei zu äußern und zu verbreiten und sich aus allgemein zugänglichen Quellen ungehindert zu unterrichten. (...) Eine Zensur findet

nicht statt." Artikel 5, Grundgesetz

Интернет в Германии – стране СМИ

Все больше немцев выходит в сеть. Интернет для большей части населения является одним из самых популярных СМИ, которым пользуются каждый день.

Эллен Реглитц

www.spiegel.de: среди веб-сайтов с журналистским контентом интернет-версия самого популярного в Германии новостного журнала «Шпигель» является самой посещаемой. Только в сентябре 2009 г. на сайте зарегистрировано660 млн. посещений – на 100 млн. больше, чем годом раньше. Это число говорит о том, насколько быстрыми темпами идет интернетизация Германии. Если в 2004 г. немцы проводили во всемирной паутине каких-то 13 минут, то сейчас это уже 120 минут. Помимо очень хорошего оснащения частных домов и квартир скоростным широкополосным доступом в интернет – сейчас их более 14 млн. – причиной привлекательности интернета у всех слоев населения можно назвать его информационное содержание. 40,3% немцев называют интернет важнейщим источником информации. 55% всех взрослых, исследующих какую-либо тему, используют всемирную паутину (в 1999 г. они едва составляли 9%). В группе 20–29-летних это число доходит до 81%. Большинство издательств откликнулось на медийные перемены и активно выходит в сеть. Например, большинство германских новостных порталов, вроде Spiegel Online – это ответвления известных издательств, например, FAZ.NET – это веб-ресурс «Франкфуртер альгемайне цайтунг», sueddeutsche.de – это веб-портал «Зюддойче цайтунг», а zeit.de – онлайн-версия еженедельника «Цайт». Интернет-издание «Der Westen» было создано медиа-группой «WAZ» в конце октября 2007 г. Он является самым дорогим онлайн-порталом региональных газет. Будучи новостным и коммуникационным порталом, «Der Westen» объединяет интернет-версии пяти газет группы «WAZ» и предлагает новости из 140 городов. К ним добавляются актуальные новости из Германии и со всего мира. Помимо статей можно просматривать видеоролики и прослушивать аудиоматериалы. Новостные сайты с мультимедийным контентом становятся все более популярными – причем именно в период экономического кризиса и сокращающихся бюджетов вновь разгорелись дебаты о платных онлайн-сервисах. Многие издательские дома видят будущее журналистики в моделях «paid content». Однако до сих пор в Германии едва ли кому удавалось зарабатывать журналистикой в интернете. Лишь немногие пользователи готовы платить за журналистский контент. Согласно опросу института Forsa, лишь 16% опрошенных признавались, что принципиально хотят платить за такие услуги. Опять-таки из тех, кто готов выкладывать деньги за новости и тексты онлайн, большинство (93%) готово платить не больше 10 центов за статью. Чтобы выжить в условиях этой «культуры бесплатных услуг» многие издательства в будущем собираются делать ставку на эксклюзивную и очень качественную журналистику. Этой тенденции противостоит тенденция к превращению журналистики в бульварную журналистику, которая производит «сенсационные новости» и галереи картинок с тысячами фотографий. Эта критика постоянно звучала и в адрес Spiegel Online.

Телеканалы в Германии – стране СМИ

Германские телезрители могут выбирать из 145 каналов. Особенностью ТВ-ландшафта Германии является двойственная система общественно-правовых и частных каналов.

Михаэль Риддер

Германия – мировой лидер экспорта, в том числе и в телебизнесе. Продукция германских телеканалов пользуется спросом во всем мире, что свидетельствует о ее высоком уровне. Одновременно на германском рынке телепрограмм идет наиболее жесткая конкурентная

борьба по сравнению с другими странами. Телевизионный ландшафт в Германии характеризуется двойственностью системы: существуют общественно-правовые каналы и частные каналы. В Германии работают несколько крупнейших по международным меркам каналов: две общественно-правовые группы ARD и ZDF, с одной стороны, и два частных ТВ-концерна (RTL и ProSiebenSat.1). ARD – это объединение девяти региональных каналов, которые помимо земельных программ совместно используют национальный канал «Первый» и охватывают своим вещанием ок. 35 млн. зрителей в Германии. Второе Германское телевидение (ZDF) – это канал, который вещает на всю Германию.

Общественно-правовые и частные каналы составляют полную программу – от новостных выпусков и тележурналов до телесериалов, теле- и кинофильмов, а также развлекательных шоу. Спектр программ ARD и ZDF дополняют документальный канал Phoenix и детский канал KIKA, а также международные проекты вроде германо-французского канала Arte и посвященного культуре канала 3sat (в сотрудничестве с австрийским и швейцарским телевидением).

Частная медиагруппа RTL Deutschland входит в европейскую RTL Group и находится в собственности медиаконцерна Bertelsmann. Она объединяет каналы RTL, RTL II и VOX. ProSiebenSat.1 принадлежит финансовым инвесторам KKR и Permira. Концерн, в рамках которого в числе прочих созданы Sat.1, ProSieben и Kabel Eins, в 2007 г. слился с европейской группой SBS. В сфере платного ТВ работает такой поставщик услуг, как Sky Deutschland, который контролируется News Corporation Руперта Мердока. ARD и ZDF финансируются из средств абонементной платы за радио, которую должен платить каждый гражданин, у которого дома есть приемник. Часть средств дает реклама. Однако ARD и ZDF имеют право давать телерекламу только с понедельника по субботу в период с 17 до 20 часов. В 2008 г. ARD получил 5,35 млрд. евро из средств абонентской платы, которая также идет на финансирование радиопрограмм. ZDF, у которого нет радио, получил 1,73 млрд. евро. Доходы общественно-правовых каналов от рекламы до экономического кризиса составляли ок. 500 млн. евро в год (включая радио). Частные каналы free-TV в 2006 г. зарабатывали на рекламе 4,9 млрд. евро. В Германии нет такой активной дискуссии, как в Великобритании: должны или нет частные телеканалы получать часть абонементных платежей. Частные каналы не очень-то в ней и заинтересованы, так как эта возможность предполагала бы «программные обязательства». Ведь общественно-правовые каналы в Германии должны давать так называемое «базовое обеспечение информацией». Частные каналы с 2010 г. получат возможность дополнительно зарабатывать на product-placement в сериалах, шоу и спортивных передачах. Такова новая директива Медиа-службы ЕС. На ARD и ZDF, напротив, размещение подобной рекламы запрещено.

Наивысшие зрительские квоты в последние годы были у национального канала ARD. Так, в 2008 г. доля Первого канала на рынке составила 13,4%, затем шел ZDF (13,1%), RTL (11,8%) и Sat.1 (10,3%). В важной целевой группе от 14 до 49 лет побеждал, как правило, RTL, который в 2008 г. вышел на 15,7%. Но с ним конкурирует ZDF. В ноябре 2009 г. этот канал из Майнца запустил новый цифровой канал ZDFneo. Его цель – привлечь юных зрителей собственными комедийными форматами и популярными американскими сериалами, чтобы увеличить свою пока что небольшую (5%) долю в этой интересной с точки зрения рекламодателей целевой группе.

Газеты в Германии – стране СМИ

Германия – страна газет: свыше 350 изданий с совокупным разовым тиражом в 25 млн. экземпляров информируют о положении в мире читателей даже в самой маленькой деревушке.

Михаэль Риддер

Многообразие мнений в СМИ – олицетворением этого явления в Германии служит прежде

всего газетный рынок. По всей стране раскинулась сеть из порой весьма небольших местных газет, крупных региональных и надрегиональных изданий. Каждый день в Германии печатаются свыше 25 млн. экземпляров газет. Несмотря на конкуренцию со стороны радио и ТВ, а также интернета, ежедневные газеты читают все еще 71,4% населения. Цифры, которые убедительно свидетельствуют: газеты по-прежнему востребованы. Они же по-прежнему задают темы в политической и общественной дискуссиях. Даже ТВ для проведения глубокой дискуссии прибегает к услугам журналистов из печатных СМИ. Передача «Пресс-клуб» на канале ARD (каждое воскресенье в 12.00), во время которой несколько журналистов обсуждают актуальную тему, идет уже не одно десятилетие и стала классической. Почти всегда при этом присутствует редактор одной из пяти крупных газет надрегионального значения: «Зюддойче цайтунг» (Мюнхен) с тиражом в 430.000 экземпляров, «Франкфуртер альгемайне» (Франкфурт-на-Майне, тираж – 368.000), «Вельт» (Берлин, тираж вместе с «Вельт компакт» – 264.000), «Франкфуртер рундшау» (Франкфурт-на-Майне, тираж – 150.000) и «Тагесцайтунг» (Берлин, тираж – 56.000).

Эти пять газет представляют спектр политических мнений. «Вельт» консервативна и имеет преимущественно немолодую читательскую аудиторию, «Франкфуртер альгемайне» консервативно-либеральна. «Зюддойче цайтунг» в политическом плане лево-либеральная газета, однако в своем экономическом разделе проводит доброжелательный курс в отношении предпринимателей. «Франкфуртер рундшау» –- лево-либеральная газета, «Тагесцайтунг» – альтернативная и критически настроенная к системе: она организована по типу кооператива и принадлежит читателям. За пределами этой ведущей группы существуют региональные газеты с надрегиональным влиянием, например «Штутгартер цайтунг» (Штутгарт), «Тагесшпигель» (Берлин), «Кельнер штадт-анцайгер» (Кельн) или «Рейнише пост» (Дюссельдорф). Львиную долю германского газетного ландшафта составляют местные газеты, которые, как правило, работают с закупленными каркасами региональных газет. Самая читаемая ежедневная гезета в Германии – бульварная «Бильд» (3,3 млн. экземпляров), издаваемая Springer-Verlag, который выпускает и «Вельт». «Бильд» часто задает темы информационным агентствам, телекомпаниям и другим газетам, но из-за экстремального популизма подвергается критике.

Самая популярная еженедельная газета – либеральная «Цайт» (Гамбург, продаваемый тираж – 491.000 экземпляров). Кризис СМИ не проходит бесследно и для газет. Падающие тиражи и доходы от рекламы создают проблемы для большинства издательств. В результате на рынке печати все сильнее заметен процесс концентрации. Так, кельнская издательская группа M. DuMont Schauberg, издающая «Кельнер штадт-анцайгер», приобрела в 2006г. основную долю во «Франкфуртер рундшау», а в 2009г. – газету «Берлинер цайтунг». Suedwestdeutsche Medien Holding, стоящий за «Штутгартер цайтунг», в конце 2007г. приобрел долю в «Зюддойче цайтунг». А иностранным инвесторам до сих пор не удалось закрепиться на германском газетном рынке. Существующие во многих странах бесплатные газеты в Германии также не имели успеха. Хороших журналистов и глубокий анализ немецкие читатели готовы оплачивать.

I. **Lesen Sie den folgenden Artikel auf ukrainisch, beachten Sie den Titel und erschliessen Sie daraus das behandelnde Thema!**
II. **Finden Sie auch Stichwörter in dem Artikel heraus und führen Sie damit Beispiele an!**
III. **Bestimmen Sie die Schwerpunkte in dem Artikel und erläutern Sie diese anhand des vorliegenden Artikels!**
IV. **Finden Sie im Artikel einzelne Wörter, Wortverbindungen, Redewendungen etc., die Ihrer Meinung nach für das Referieren und Diskutieren von Bedeutung sind!**

V. **Nach der erledigten Gliederung gehen Sie danach auf das Referieren des vorliegenden Artikels ein!**

Щоб роботодавець не дрімав

Наталія Яценко «Дзеркало тижня. Україна» №12, 01 Квітень 2011

Наступного понеділка слід чекати оприлюднення на сайті Міністерства соціальної політики трьох законопроектів із легалізації зарплати та робочих місць. Джерела DT.UA стверджують, що було як мінімум дві редакції законопроекту «Про внесення змін до деяких законодавчих актів (щодо мінімальних розмірів оплати праці та гарантій їх забезпечення)» — більш жорстка від 11 березня і більш поміркована від 21 березня ц.р. А остаточна готується в найсуворішій таємниці від «суміжних» відомств.

Хоча, з іншого боку, є інформація, що в четвер проект реформи обговорювали з роботодавцями, і під впливом цієї зустрічі до нього тепер вносять зміни.

Наразі ми можемо тільки в загальних рисах говорити про запропоновані урядом заходи, які здатні зчинити галас не менший, ніж пенсійна реформа. Тому що діяти планується адміністративними методами. І, можливо, дуже жорстко.

Загальні правила

Як випливає з неостаточної редакції законопроекту, мінімальна зарплата (МЗП) буде обов'язковою для виплати працівникам підприємств будь-якої форми власності. Нижче від мінімальної (85% МЗП) можна буде платити тільки молоді на першому робочому місці. Однак упродовж якого періоду, розробники, на жаль, не зазначають.

Якщо працівник виконав «місячну норму праці», але його зарплата нижча від законодавчо встановленої МЗП, то «власник або уповноважений ним орган провадить доплату до її рівня, яка виплачується щомісячно одночасно з виплатою заробітної плати».

Щоправда, до тексту законопроекту затесався пункт, що «мінімальна тарифна ставка (оклад) не може бути менше 50% розміру мінімальної заробітної плати». Як це узгоджується із загальною ідеєю, незрозуміло.

Процедура встановлення розміру мінімальної зарплати прописується складна (на тристоронній основі) і тривала (з 15 травня по 15 серпня). Затверджується МЗП законом про бюджет.

Для тих, хто працює за договором або в підприємця, запроваджується гарантована зарплата. У розмірі мінімальної.

Для цілей соціального страхування (пенсійне, «безробітне», «непрацездатне») і — увага! — нарахування податку на доходи фізосіб запроваджується **середня індикативна зарплата**. Застосовується вона виключно в позабюджетній сфері.

«Середня індикативна заробітна плата не може бути меншою за встановлену законом мінімальну заробітну плату, збільшену на відповідний коефіцієнт для окремих категорій працівників, зокрема для перших керівників підприємств, установ і організацій такий коефіцієнт дорівнює — 3, для головних бухгалтерів — 2,5, для працівників — 1,5, для фізичних осіб-підприємців — 1».

Кабмін має право раз на рік переглядати коефіцієнти до середньої індикативної зарплати.

Як бути, якщо працівник зайнятий неповний робочий день (а цієї норми ніхто не скасовував), поки що незрозуміло.

Нескладний підрахунок показує, що у разі ухвалення змін до законів кожне підприємство під кінець року платитиме єдиний соціальний внесок за керівника з трохи більше як 3 тис. грн., головбуха — із 2,5 тис., кожного працівника — не менш як із 1,5 тис. Чи всім

це до снаги і чи не зіштовхнемося ми зі скороченням зайнятості в країні, не очевидно. Розрахунків не наводять.

Перевірки

Судячи із законопроекту, виконання трудового законодавства почнуть перевіряти не менш старанно, ніж сплату податків. Правом перевіряти будуть наділені податкова служба, КРУ, Пенсійний фонд і навіть чомусь органи ліцензування.

Та особливі права прописані для Держінспекції з охорони праці. У редакції законопроекту від 11 березня відповідних пунктів було 12, у редакції від 21 березня — «тільки» десять.

Держінспектори праці отримують право «безперешкодно без попереднього повідомлення в будь-який час відвідувати виробничі, службові та адміністративні приміщення власників або уповноважених ними органів… а також робочі місця працівників, розташовані поза цими приміщеннями...», «ознайомлюватися з оригіналами та отримувати копії» незліченної кількості документів, ставити питання та отримувати «необхідні пояснення, звіти, матеріали, іншу інформацію», вносити приписи щодо усунення порушень, витребувати у фізосіб, які перебувають у виробничих, службових, адміністративних приміщеннях, документи, що посвідчують особу, «проводити кіно-, фото- і звукофіксацію як допоміжний засіб для встановлення фактичного допуску до роботи працівника».

Санкції

Ще одна «родзинка» законопроекту — нові санкції до порушників законодавства про працю.

За неукладення трудового договору, якщо працівник фактично допущений до роботи особою, яка вже притягалася до адміністративної відповідальності, накладається штраф у розмірі від 1 тис. до 1,5 тис. неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

За ті самі дії, але вчинені повторно, а також щодо неповнолітнього, вагітної жінки, матері з дитиною до 14 років чи дитиною-інвалідом, — штраф від 1,5 тис. до 2 тис. неоподатковуваних мінімумів або позбавлення права «займатися певною діяльністю на строк до п’яти років», або виправні роботи на строк до двох років.

Посилюється покарання за незаконне звільнення з роботи з особистих мотивів.

За використання найманої праці без оформлення трудових відносин керівнику загрожує позбавлення права обіймати керівні посади (займатися підприємницькою діяльністю) на строк до десяти років.

За виплату винагороди без нарахування і сплати податків та зборів або виплату зарплати в розмірі меншому, ніж МЗП, — штраф від 500 до 700 неоподатковуваних мінімумів. Те саме, але повторно — від 700 до 1 тис. неоподатковуваних мінімумів або обмеження волі на строк до трьох років, або позбавлення волі на строк до п’яти років із позбавленням права обіймати певні посади та займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Чи стане від цих заходів більше порядку на ринку праці, або ж додатково збагатяться інспектори праці разом із податківцями, ми довідаємося вже в найближчі місяці. Звісно, якщо законопроект дійде до парламенту і пройде його «сито».

VI. **Lesen Sie den folgenden Artikel auf ukrainisch, beachten Sie den Titel und erschliessen Sie daraus das behandelnde Thema!**

VII. **Finden Sie auch Stichwörter in dem Artikel heraus und führen Sie damit Beispiele an!**

VIII. **Bestimmen Sie die Schwerpunkte in dem Artikel und erläutern Sie diese anhand des vorliegenden Artikels!**

IX. **Finden Sie im Artikel einzelne Wörter, Wortverbindungen, Redewendungen etc., die Ihrer Meinung nach für das Referieren und Diskutieren von Bedeutung sind!**

X. **Nach der erledigten Gliederung gehen Sie danach auf das Referieren des vorliegenden Artikels ein!**

Україна між Заходом і Сходом. Початок шляху

Анатолій Орел «Дзеркало тижня. Україна» №12, 01 Квітень 2011

Нинішнього року незалежній Україні виповнюється двадцять років. Прийдешній ювілей — хороший привід озирнутися і згадати, якими ми були двадцять років тому.

За роки існування СРСР сформувалася глибочезна прірва між двома частинами колись єдиної європейської цивілізації з античним і християнським духовним корінням. Наш світ розділився на Захід і Схід. Не випадково після падіння «залізної завіси» більшість наших співвітчизників дивилися на людей із Заходу як на інопланетян. І відчуття це було багато в чому взаємним.

Спотвореність пострадянського мислення наклала глибокий відбиток на ставлення українців до двох світів на сході і заході від власних кордонів. Захід став символом процвітання та благоденства, а Схід сприймався як глибоко неповноцінний, з ознаками гниття, сповнений небезпек напіврадянський — напівазіатський світ. ЄС і НАТО негайно перетворилися на престижні аристократичні клуби, належність до яких відразу ж була проголошена метою державної політики. А структури на кшталт СНД з погано приховуваною зневажливою інтонацією іменувалися всього лише «інструментом шлюборозлучного процесу».

Відтоді минуло майже двадцять років. Що ж змінилося? Яким став світ, і якими стали ми в цьому світі?

Головним досягненням незалежності можна вважати те, що українці стали набагато самостійнішими й розумнішими. Особливо молодь. Якщо в старшому поколінні ще живі рештки радянської ностальгії, якщо середнє покоління ще зберігає неофітський захват перед західною вітриною, — то нинішня українська молодь уже майже не відрізняється від своїх однолітків як у європейських, так і в пострадянських столицях. Свідомість сучасної молоді не обтяжена ідеологією, вона більш прагматична й самостійна у виборі життєвого шляху. Дуже добре, що саме ці люди прийматимуть доленосні рішення, вестимуть країну в майбутнє.

Однак доки дві половинки розколотої цивілізації з'ясовували стосунки між собою, сильніша і успішніша з них — західна — почала стрімко втрачати лідируючі позиції у світі.

Не наводитиму порівняння динаміки зростання ВВП у Європі і в Китаї, що вже стали банальними. Наведу тільки думки двох відомих європейських політиків, які виступали на початку березня в Києві на конференції, організованій Центром міжнародних і порівняльних досліджень, — Мартіна Шульца та Джульєтто К'єзи.

За словами лідера соціалістів у Європарламенті Мартіна Шульца, «світ більше не обертається навколо Брюсселя, Берліна, Парижа, Лондона або Вашингтона». А колишній депутат Європарламенту італієць Джульєтто К'єза резюмував цю саму думку так: «Ми всі живемо в ілюзії, що все ще перебуваємо в центрі світу. А ця ілюзія дуже небезпечна. Ми, що жили протягом практично трьох століть як керуючі, дуже скоро потрапимо в ситуацію, коли станемо меншістю». Саме в цьому, на мою думку, і полягає ключовий глобальний виклик для Європи, США, Росії й України. Але, очевидно, жодна зі сторін поки що не готова усвідомити його до кінця.

Нам в Україні важко зрозуміти масштабність проблем, на які наразився Європейський Союз. Адже понад два десятиліття ЄС проектував на схід і південь від своїх кордонів упевненість, добробут, стабільність, демократію та високі цінності. Сьогодні ж ЄС ледве

дає раду викликам демократії навіть усередині об'єднання і в країнах-кандидатах. Скажімо, на сумнозвісний угорський закон про ЗМІ Брюссель відреагував досить жорстко. А ось на таку кричущу подію, як розстріл мирної демонстрації опозиції в Тирані, реакція з його боку була досить млявою.

Європа не знайшла відповіді й на такий виклик її суспільному ладу, як стрімке зростання впливу, зокрема й парламентського, ультраправих партій, а також на дедалі ширше проникнення ксенофобії в політику традиційних поміркованo правих партій.

Очевидно, що в умовах нової хвилі міграції з країн Північної Африки це явище тільки наростатиме. Воно становить собою дуже серйозну загрозу демократичному ладу європейських держав. Хотілося б бути впевненим у протилежному, проте не переконаний, що років через двадцять-тридцять суспільний лад європейських країн збереже форму нинішніх ліберальних демократій.

Про кризу ідентичності НАТО було сказано досить багато. Головне тут навіть не безславний вихід альянсу з Афганістану через кілька років, а те, що НАТО так і не став ні основою загальноєвропейської безпеки для всіх, ні ефективним інструментом розширення західного впливу за межами євроатлантичної зони.

Показова відмова Німеччини і Туреччини від участі в операції проти Лівії. Вона означає, що євроатлантичної єдності зразка холодної війни більше немає. Колишній ворог в особі СРСР давно зник, а нового за двадцять років, попри всі зусилля, придумати не вдалося.

Стосовно України сказане означає вичерпання політичної волі, фінансових ресурсів і суспільної підтримки ідеї розширення на схід двох організацій — ЄС і НАТО, які символізували в очах українців західну цивілізацію.

Слід чітко розуміти, що ми наблизилися до природної межі розширення Євросоюзу і НАТО — тих емпіричних Євросоюзу і НАТО, які ми бачимо, знаємо і «сприймаємо на дотик». Це — аксіома нашого життя на найближчі роки та десятиліття. І ЄС, і НАТО, звісно, можуть радикально трансформуватися, але цей предмет виходить за рамки нинішнього аналізу.

Стан справ у східній «половинці» трохи відрізняється. Хвороби цього регіону — а вони, безумовно, масштабні — хвороби розвитку і трансформацій: нерівномірність розвитку, соціальні суперечності, протистояння «центру» і «глибинки», велика залежність від сировинної кон'юнктури. Але темпи розвитку на Сході все ж таки переважають європейські. Інтеграційні процеси на пострадянському просторі, як свідчить діяльність того ж таки Митного союзу, можуть розвиватися цілком гнучко і навіть інтенсивно.

І все ж, якщо Європейський Союз і НАТО — наймогутніші в історії людства об'єднання високорозвинених держав — не можуть поодинці впоратися з глобальними викликами, то ще менше шансів на це у пострадянських країн, кожна з яких, фактично, обертається на власній незалежній орбіті.

Вичерпавши політичну волю до розширення, Європа і Захід у цілому змогли також зрозуміти досить просту річ: їхнім інтересам відповідає не копіювання Сходом чужих суспільних стандартів без урахування власних реалій, а проведення необхідних реформ як результат дозрілої громадської думки. Результат у другому випадку досягається повільніше, але напевно і закріплюється глибше.

Підіб'ємо підсумок. Після відкоту назад, викликаного «кольоровими революціями», розширенням НАТО і спробами відродження на сході Європи фронту холодної війни, процеси конвергенції, злиття «східної» і «західної» половинок єдиної цивілізації отримали додатковий імпульс. Але відбуватимуться вони вже за іншими законами. В їхній основі лежатимуть прагматизм, взаємне врахування інтересів, а також нормальна, здорова конкуренція.

Яке місце України в цих процесах? На жаль, наша країна згаяла кілька важливих років, безуспішно намагаючись заскочити на підніжку натовського поїзда, який, як з'ясувалося, на той час уже рушив у тупик.

На мою думку, Київ повинен максимально сприяти зближенню між столицями Заходу і Сходу з тієї простої причини, що відродження конфронтації між ними поставить під загрозу саме існування незалежної Української держави. Якщо хтось забув, нагадаю: головною зовнішньополітичною темою українських ЗМІ осені 2009 року був гіпотетичний збройний конфлікт між Києвом та Москвою.

Україна зобов'язана впливати на процес зближення вже просто тому, що наша країна — далеко не пересічна держава континенту. За словами відомого російського політика Костянтина Косачева, «ми справді повинні говорити про майбутню взаємодію трьох найважливіших європейських гравців — Росії, ЄС і України — саме в тристоронньому форматі; найбільше важливо це для України, оскільки значна кількість її зовнішніх і внутрішніх проблем генерується неминучістю?її тісної взаємодії як із РФ, так і з ЄС».

XI. **Lesen Sie den folgenden Artikel auf ukrainisch, beachten Sie den Titel und erschliessen Sie daraus das behandelnde Thema!**
XII. **Finden Sie auch Stichwörter in dem Artikel heraus und führen Sie damit Beispiele an!**
XIII. **Bestimmen Sie die Schwerpunkte in dem Artikel und erläutern Sie diese anhand des vorliegenden Artikels!**
XIV. **Finden Sie im Artikel einzelne Wörter, Wortverbindungen, Redewendungen etc., die Ihrer Meinung nach für das Referieren und Diskutieren von Bedeutung sind!**
XV. **Nach der erledigten Gliederung gehen Sie danach auf das Referieren des vorliegenden Artikels ein!**

Пакт конкурентонеспроможності

Європейці навчилися не звертати уваги, коли Брюссель заводить пісню про «процес». Та іноді на якусь зміну в механізмі роботи Європейського Союзу варто зважити. Саме такий момент назріває в березні, на першому за історію єврозони саміті, де Анґела Меркель та Ніколя Саркозі наполягатимуть на укладенні пакту про конкурентоспроможність – частині великої угоди, в рамках якої буде виділено більше коштів на порятунок проблемних економік єврозони й, можливо, дозволено гнучкіше використання цих коштів. Зараз пакт видається суто технічним, але він є провісником дечого значно більшого: тіснішої інтеграції єврозони, яка може становити загрозу всьому ЄС.

На перший погляд, пакт має на меті зміцнити економічну складову Європейського економічного та монетарного союзу. Бажання Німеччини здобути потужніші засоби контролю над фіскальною та економічною політиками країн-членів ЄС зрозуміле з огляду на виділені торік пакети фінансової допомоги. Пакт про конкурентоспроможність містить деякі розумні ініціативи, наприклад підвищення пенсійного віку до 67 років та відмову від систем індексації, які прив'язують зарплату до цін, хоча домовитися з приводу цих пунктів буде важко.

Але пакт не вельми допоможе вирішити питання нинішньої кризи державного боргу в країнах єврозони. Спершу Греція, а потім Ірландія отримали свою допомогу. Португалія може бути наступною. Пакт, імовірно, дає змогу виграти час, хоча так і не визнає неплатоспроможності Греції і двох інших згаданих країн. Якщо інші держави-члени єврозони (читайте Німеччина) не будуть готові до значних трансфертів, а це малоймовірно, тоді альтернативи реструктуризації боргу немає – і було б розумно вже її починати.

Крім того, пакт містить ідеї, які не просто не допоможуть, а радше зашкодять. Скажімо, внесення конституційних змін, які нав'язували б запровадження збалансованих бюджетів. Такі вимоги будуть надто жорсткі за відсутності великого федерального бюджету. Плани щодо гармонізації податкового законодавства теж можуть легко перетворитися на встановлення мінімальних податкових ставок. Уніфікація освітньо-кваліфікаційних вимог може вилитись у черговий механізм придушення конкуренції.

Тісніша інтеграція загрожує не лише єврозоні, а і ЄС загалом. Багато країн–членів єврозони за природою інтервенціоністи, неприхильні до нічим не обмеженої конкуренції (зокрема у сфері оподаткування) й водночас надто симпатизують державній підтримці промисловості. Європейська комісія, поза сумнівом, захищатиме єдиний ринок ЄС, заручившись підтримкою кількох країн-членів єврозони (серед них Австрія, Нідерланди й Словаччина). Проте лібералів у єврозоні куди менше, ніж у ЄС загалом. Саме тому Франція завжди хотіла важливішої політичної ролі для єврогрупи, а німці так довго опиралися цьому. Криза євро змусила пані Меркель виступити на підтримку тіснішої інтеграції єврозони.

Це має непокоїти і країни ЄС, які не належать до зони євро, зокрема Велику Британію, Польщу та Швецію. Меркель і Саркозі запросили всіх членів ЄС приєднатися до пакту про конкурентоспроможність і до суворішого режиму економії, але навряд чи країни з-поза меж єврозони на це погодяться, доки не запровадять євро, а перспектива більш інтегрованої і менш ліберальної єврогрупи може негативно позначитися на привабливості європейської валюти. Це може поставити під загрозу навіть єдиний ринок ЄС. Деякі країни–члени ЄС уже натякають, що Британія, Польща і Швеція несправедливо отримали переваги 2009/10 року, бо змогли відновити конкурентоспроможність за рахунок знецінення своїх валют. Неважко уявити, що такі скарги можуть спричинити зміни у правилах виділення державної допомоги чи виступи проти чотирьох свобод руху (товарів, послуг, капіталу й людей), на яких тримається єдиний ринок.

Немає нічого поганого в тому, щоб деякі країни ЄС просувалися далі й швидше в напрямку політичної інтеграції, ніж інші. Не всі зараз приймуть євро, приєднаються до Шенгенської зони чи зони безпеки. Наявність різних підгруп може підійти й тим (як-то Бельгія), хто прагне тіснішого політичного союзу, й тим (як Британія), хто не хоче цього. Але якщо єврогрупу перетворити на захищене ядро, яке узгоджує всередині економічну й соціальну політику, ігноруючи думку інших, це може вилитись у розкол спільноти.

Британський уряд, вочевидь, щасливий від того, що перебуває на периферії. Шведи й поляки не дуже. Вони відкрито скаржаться, що тісніше політичне об'єднання 17-ти учасників єврогрупи може розділити 27 членів ЄС. І вони мають рацію.

XVI. **Lesen Sie den folgenden Artikel auf ukrainisch, beachten Sie den Titel und erschliessen Sie daraus das behandelnde Thema!**
XVII. **Finden Sie auch Stichwörter in dem Artikel heraus und führen Sie damit Beispiele an!**
XVIII. **Bestimmen Sie die Schwerpunkte in dem Artikel und erläutern Sie diese anhand des vorliegenden Artikels!**
XIX. **Finden Sie im Artikel einzelne Wörter, Wortverbindungen, Redewendungen etc., die Ihrer Meinung nach für das Referieren und Diskutieren von Bedeutung sind!**
XX. **Nach der erledigten Gliederung gehen Sie danach auf das Referieren des vorliegenden Artikels ein!**

Непартнерські проблеми "Східного партнерства"

А як добре усе починалось! У 2008 році Польща та Швеція запропонували побратимам по Євросоюзу нову ініціативу, спрямовану на підтримку демократичного розвитку, впровадження європейських принципів і стандартів у процеси державотворення та розбудови громадянського суспільства у східних партнерах ЄС.

Всі шість держав було названо «стратегічно важливими» для ЄС, не зважаючи на внутрішні проблеми та «наріжні камені», які історично склались у взаєминах поміж ними. Польсько-шведська ініціатива отримала назву Програма «Східне партнерство», її було урочисто презентовано на Празькому самміті ЄС 7 травня 2009 року. Тоді ж ухвалено рішення, що на проекти у рамках «Східного партнерства» ЄС виділить 600 млн. Євро на період 2010 – 2013 рр. Важливим інструментом для здійснення проектів згідно принципів європейської демократії було створення Форуму громадськості (Civil Society Forum): адже, за логікою та принципами європейського життя, саме громада має контролювати діяльність органів влади, розповсюджувати демократичні стандарти у суспільство та владу, виступати у разі потреби критиком або спільником влади у процесі розробки та впровадження глибоких реформ у державі. Левова підтримка Програми і була спрямована на розвиток саме цієї складової європейського демократичного поступу шістки східних сусідок європейської спільноти.

Але, судячи з тих процесів, які спостерігаються в Азербайджані, Білорусі, Росії та Україні, ніякі проекти «Східного партнерства», або ж заяви та виступи громадськості не змусили владу дослухатись до «гласу народу», тим більше – залучити громаду до контролю за своєю діяльністю, запросити незалежні неурядові організації, міські спільноти, громадську ініціативу до розробки тих законів, згідно яких ці держави житимуть у найближчому майбутньому. Навпаки, у згаданих чотирьох країнах помітне посилення ролі каральних органів та інституцій, вибірковість правосуддя та нехтування інтересами громади.

За словами Повноважного представника ЄС у справах «Східного партнерства» **Петра Мареша**, «Євросоюз виявився неготовим до того, що олігархічна система влади, утворена в Україні, так швидко зупинить демократичний розвиток у цій державі, а керівництво Білорусі настільки брутально поводитиметься з опозицією й нехтуватиме правами людини. Щодо Росії та Азербайджану, то багатство цих держав (маю на увазі енергоносії) тривалий час змушувало західну – стару – Європу заплющувати очі на процеси, які там відбуваються і які аж ніяк не можна назвати демократичними… Тож на сьогодні «Східне партнерство» має проблему: ми надалі працюватимемо з шісткою уже названих країн, які мають для ЄС стратегічне значення, але максимум допомоги (технічної та фінансової) у рамках ініціативи будемо надавати громадським організаціям, місцевим громадам, незалежним науковим центрам та освітнім установам…».

Водночас Мареш упевнений, що чинна влада в Україні не відмовиться від консультаційної допомоги експертів ЄС: «Коли Чехія готувалась до вступу в ЄС, до нас регулярно приїздили фахівці з різних питань – представники старої Європи. Ми не дуже полюбляли цих інспекторів, почувалися новобранцями в армії, яких виховують офіцери. Але без цього виховання, доволі жорсткого, неможливо було забезпечити незалежність правосуддя і перетворити силові структури з каральних на такі, що захищають права людини; неможливо було зупинити корупцію та таке явище у політиці, яке в Україні називають кумівством, тощо. Власне, вельми швидко чехи зрозуміли: якщо хочеш вступити до елітного клубу - мусиш жити за правилами цього клубу».

Єврокомісар **Штефан Фюлле** після візиту до Києва у лютому цього року у розмові з чеськими та угорськими журналістами зазначив: «Європейське партнерство» вимагає від тих, хто використовує його фінансові та технічні потужності, забезпечувати прозорість виконання проектів, звітувати за кожен євро цент і бути готовим продемонструвати результати проекту.

Такий підхід зумовлений високим рівнем корупції у державах, які здійснюють проекти у рамках нашої ініціативи, відсутністю у них контролю громадськості за владою та наявністю порушень прав і свобод громадян з боку владних інституцій та партій влади…». Вочевидь, після річного перебування при владі в Україні Президента Віктора Януковича та його команди, наша країна перестала бути взірцем демократичного розвитку, як її називали європейці після Помаранчевої революції, натомість цей почесний титул перебрали Грузія та Молдова. «Хоча українська влада наголошує на незмінності європейської інтеграції держави і сподівається до кінця цього року підписати угоду про Асоційоване членство з ЄС, включно із створенням зони вільної торгівлі, процеси усередині держави свідчать, що за Януковича посилюються авторитарні та олігархічні характеристики владної вертикалі. А це однозначно суперечить європейським вимогам та принципам», - наголошує словацький політик, нині експерт Фонду Маршалла (Німеччина) **Павел Демеш**. На його думку, в Україні програма «Східне партнерство» має зосередитись на підтримці незалежних наукових, освітніх установ і місцевих органів самоврядування; у Грузії та Молдові – на підтримці та розвитку тих демократичних змін та реформ, які провадять у цих країнах влада за активної підтримки громадськості.

Але не тільки проблеми серед шістки країн – східних сусідках ЄС, такі як слабкість демократії та громадянського суспільства, складні азербайджано-вірменські, грузинсько-російські стосунки тощо, гальмують успішне впровадження Програми. Серед гальм і нова ситуація, що унаслідок соціально-економічної кризи склалась усередині Євросоюзу. Як ніяк, але ЄС – це спільнота різних народів, країн з різним рівнем економічного розвитку та особливостями політичної ментальності.

До того ж, як підтверджують і чиновники у Брюсселі, на «Східне партнерство» не без ревнощів позирають і ті держави, які активно працюють у проектах Чорноморського економічного співробітництва, Дунайської ініціативи, програми розвитку Балтійського моря. Як зазначає керівник Кримського центру журналістських досліджень **Володимир Притула**, «різні програми іноді дублюють – іноді доповнюють одна одну. Це не проблема: проблематично те, чи здатні держави з нерозвиненим суспільством і корумпованою владою належним чином здійснювати проекти у рамках цих програм, чесно і прозоро використовувати надані техніку та кошти…».

Насамкінець, кілька журналістських нарікань: знайти в українських ЗМІ інформацію про проекти, які у країні виконуються у рамках «Східного партнерства» чи інших євро-ініціатив, доволі складно: нецікаво? Не потрібно? А можливо, інформація відсутня через непрозорість здійснення проектів? У ЗМІ та в Інтернеті є інформація про діяльність Форуму громадськості України, модернізацію українсько-польського держкордону, технічне оснащення Держкомкордон України та участь європейських фахівців у розробці низки законопроектів – це все відбувається у рамках «Східного партнерства». Чи не замало для країни, яка вважає себе гідною для асоційованого членства в ЄС, створення зони вільної торгівлі та впровадження інноваційних реформ для оновлення усіх сфер життєдіяльності держави та суспільства?

XXI. **Lesen Sie den folgenden Artikel auf ukrainisch, beachten Sie den Titel und erschliessen Sie daraus das behandelnde Thema!**
XXII. **Finden Sie auch Stichwörter in dem Artikel heraus und führen Sie damit Beispiele an!**
XXIII. **Bestimmen Sie die Schwerpunkte in dem Artikel und erläutern Sie diese anhand des vorliegenden Artikels!**
XXIV. **Finden Sie im Artikel einzelne Wörter, Wortverbindungen, Redewendungen etc., die Ihrer Meinung nach für das Referieren und Diskutieren von Bedeutung sind!**

XXV. **Nach der erledigten Gliederung gehen Sie danach auf das Referieren des vorliegenden Artikels ein!**

Німецькі депутати обіцяють захистити українську опозицію

Депутати німецького Бундестагу готові надавати допомогу українським колегам, які зараз перебувають в опозиції.

Як заявила депутат парламенту Німеччини Віола фон К рамон у Берліні на зустрічі з народними депутатами України з опозиційних фракцій, допомога надаватиметься в рамках програми Бундестагу «Парламентарії захищають парламентаріїв».

Як повідомив УНІАН народний депутат України Юрій Стець («Наша Україна – Народна Самооборона»), ця програма передбачає захист членів парламентів інших країн, в тому числі й колишніх депутатів, від усіх видів політичних переслідувань.

За словам Стеця, зараз в Берліні, крім нього, перебувають народні депутати України Володимир Ар`єв, Олесь Доній (НУ-НС) та Андрій Павловський (БЮТ).

Народні депутати України від опозиційних фракцій 21-23 березня зустрілися з депутатами Бундестагу, комісаром МЗС Німеччини з питань Східної Європи, Кавказу та Центральної Азії, представниками Єврокомісії у ФРН, експертами провідних німецьких фондів.

Народні депутати України розповіли німецьким колегам про факти політичних переслідувань опозиції, арешти активістів, тиск з боку владних структур на релігійні громади, обмеження свободи слова.

За словами Стеця, він не очікував, що представники Бундестагу та представники Європейського Союзу в Німеччині, громадські діячі дуже обізнані про ситуацію в Україні, і «вони вже не соромляться, як раніше, дипломатично коментуючи те, що в Україні є загроза знищення демократії».

«На нашій подіум-дискусії були присутні багато німецьких журналістів, які теж дуже обізнані з українськими реаліями», - сказав Стець.

За його словами, у прагматичній Німеччині готові поступитися своїми більш теплими газовими стосунками з Росією для збереження стабільності та демократії в Україні.

Як зауважив Володимир Ар`єв, «німецька сторона давно очікувала приїзду представників української опозиції. На усіх зустрічах ми почули слова великої стурбованості станом демократії в Україні та фактами політичних репресій. Крім того, ми відчули підтримку з боку німецьких колег і готовність представників німецької влади до реальних дій для збереження демократії в Україні».

При цьому німецькі експерти постійно наголошували на необхідності спільних дій українських опозиційних сил, підкреслив депутат.

Література

1. Буц И.Л., Буц И.В. Учимся беседовать на общественно-политические темы. - М.: Высшая школа, 1991.
2. Гандельман В.А. Актуальная общественно-политическая лексика. - М.: Высшая школа, 1991.
3. Миронова В.Ю., Макарова М.М. Основные трудности языка газеты. - М.: Высшая школа, 1988.
4. Іщенко І., Карпусь А., Перковська І. Німецька мова. – Вінниця.: «Нова Книга», 2001.
5. Almanach der Bundesregierung 1995-1996. Presse – und Informationsamt der Bundesregierung, Bonn, 1995.
6. Tatsachen über Deutschland Societäts – Verlag, Frankfurt am Main, 1992.

7. Langenscheids Grosswörterbuch. Deutsch als Fremdsprache. Langenscheidt, München, 1998.
8. Duden. Deutsches Universalwörterbuch. Dudenverlag, Mannheim, 2001.
9. Meyers Jugendlexikon. Red. Leitung: Eberhard Anger. Mannheim Wien; Zürich: Meyers Lexikonverlag, 1989.

Методичні рекомендації до проведення практичних занять

Теми практичних занять з курсу "Основна іноземна мова (німецька)" відповідають навчальному плану підготовки магістрів денної форми навчання спеціальності «Мова і література (німецька)».

Теми практичних занять є необхідною складовою частиною вивчення німецької мови. Вони дають можливість практично оволодіти німецькою мовою в різних видах мовленнєвої діяльності. Метою практичних занять є формування необхідної комунікативної спроможності в сферах професійного та ситуативного спілкування в усній та письмовій формах, навичок практичного володіння іноземною мовою в різних видах мовленнєвої діяльності в обсязі тематики, що обумовлена професійними потребами: оволодіння новітньою інформацією через іноземні джерела.

Основні завдання практичних занять:
- розвиток монологічного мовлення з використанням фахової лексики;
- розвиток підготовленого та непідготовленого діалогічного мовлення з використанням лексики курсу та засвоєння граматичних конструкцій;
- розвиток навичок двостороннього усного та письмового перекладу.

За підсумками вивчення практичних тем студент повинен знати: функціональну лексику німецької мови тих тем, що вивчаються протягом року; граматичний матеріал в обсязі, передбаченому програмою курсу. Також студент повинен вміти: вільно читати, висловлюватися за темами курсу з використанням вивченої лексики та граматичного матеріалу, вільно перекладати та розуміти зміст тексту.

Плани практичних занять

№ п/п	Зміст практичного заняття	Кількість ауд.годин
	II СЕМЕСТР	
	Змістовий модуль 1.	8
Заняття 1. Тема: Економіка і екологія	XLIII. Lesen Sie den folgenden Artikel auf deutsch und den nachfolgenden auf russisch! Beachten Sie dabei den Titel zu den beiden Artikeln! XLIV. Finden Sie auch Stichwörter in den Artikeln heraus und führen Sie damit Beispiele an! XLV. Bestimmen Sie die Schwerpunkte in den Artikeln und erläutern Sie diese anhand des vorliegenden Artikels! XLVI. Finden Sie in den beiden Artikeln einzelne Wörter, Wortverbindungen, Redewendungen etc., die Ihrer Meinung nach für das Referieren und Diskutieren von Bedeutung sind! XLVII. Vergleichen Sie die beiden Artikel in Bezug auf die möglichen Varianten der Inhaltswiedergabe mit verschiedenen Sprachmitteln! *(стор. 23-24 Методичні вказівки для організації самостійної роботи студентів з аспекту «суспільно-політична лексіка»)*	2
Заняття 2. Тема: Економіка і	*(стор. 24-25 Методичні вказівки для організації самостійної роботи студентів з аспекту «суспільно-політична лексіка»)*	2

екологія	XLVIII. Finden Sie in den beiden Artikeln einzelne Wörter, Wortverbindungen, Redewendungen etc., die Ihrer Meinung nach für das Referieren und Diskutieren von Bedeutung sind! XLIX. Vergleichen Sie die beiden Artikel in Bezug auf die möglichen Varianten der Inhaltswiedergabe mit verschiedenen Sprachmitteln!	
Заняття 3. Тема: Атомна енергетика. Альтернативні джерела енергії	Вибір статті з інтернет-джерел, робота згідно: Методичні вказівки для організації самостійної роботи студентів з аспекту «суспільно-політична лексіка»	2
Заняття 4. Тема: Атомна енергетика. Альтернативні джерела енергії		2
	Змістовий модуль 2	12
Заняття 5. Тема: Економічні стосунки	L. Lesen Sie den folgenden Artikel auf deutsch und den nachfolgenden auf russisch! Beachten Sie dabei den Titel zu den beiden Artikeln! LI. Finden Sie auch Stichwörter in den Artikeln heraus und führen Sie damit Beispiele an! LII. Bestimmen Sie die Schwerpunkte in den Artikeln und erläutern Sie diese anhand des vorliegenden Artikels! LIII. Finden Sie in den beiden Artikeln einzelne Wörter, Wortverbindungen, Redewendungen etc., die Ihrer Meinung nach für das Referieren und Diskutieren von Bedeutung sind! LIV. Vergleichen Sie die beiden Artikel in Bezug auf die möglichen Varianten der Inhaltswiedergabe mit verschiedenen Sprachmitteln! LV. Nach der erledigten Gliederung gehen Sie danach auf das Referieren mit Hilfe der russischen Version des vorliegenden Artikels ein! *(Методичні вказівки для організації самостійної роботи студентів з аспекту «суспільно-політична лексіка» стор. 5- 6)*	2
Заняття 6. Тема: Економічні стосунки	LVI. Vergleichen Sie die beiden Artikel in Bezug auf die möglichen Varianten der Inhaltswiedergabe mit verschiedenen Sprachmitteln! LVII. Nach der erledigten Gliederung gehen Sie danach auf das Referieren mit Hilfe der russischen Version des vorliegenden Artikels ein! *(Методичні вказівки для організації самостійної роботи студентів з аспекту «суспільно-політична лексіка» стор. 6- 8)*	2
Заняття 7. Тема: Інформаційні технології	LVIII. Lesen Sie den folgenden Artikel auf deutsch und den nachfolgenden auf russisch! Beachten Sie dabei den Titel zu den beiden Artikeln! LIX. Finden Sie auch Stichwörter in den Artikeln heraus und führen Sie damit Beispiele an! LX. Bestimmen Sie die Schwerpunkte in den Artikeln und erläutern Sie diese anhand des vorliegenden Artikels!	2

	LXI. Finden Sie in den beiden Artikeln einzelne Wörter, Wortverbindungen, Redewendungen etc., die Ihrer Meinung nach für das Referieren und Diskutieren von Bedeutung sind! LXII. Vergleichen Sie die beiden Artikel in Bezug auf die möglichen Varianten der Inhaltswiedergabe mit verschiedenen Sprachmitteln! LXIII. Nach der erledigten Gliederung gehen Sie danach auf das Referieren mit Hilfe der russischen Version des vorliegenden Artikels ein! *(Методичні вказівки для організації самостійної роботи студентів з аспекту «суспільно-політична лексіка» стор. 13-15)*	
Заняття 8. Тема: Інформаційні технології	LXIV. Lesen Sie den folgenden Artikel auf deutsch und den nachfolgenden auf russisch! Beachten Sie dabei den Titel zu den beiden Artikeln! LXV. Finden Sie auch Stichwörter in den Artikeln heraus und führen Sie damit Beispiele an! LXVI. Bestimmen Sie die Schwerpunkte in den Artikeln und erläutern Sie diese anhand des vorliegenden Artikels! LXVII. Finden Sie in den beiden Artikeln einzelne Wörter, Wortverbindungen, Redewendungen etc., die Ihrer Meinung nach für das Referieren und Diskutieren von Bedeutung sind! LXVIII. Vergleichen Sie die beiden Artikel in Bezug auf die möglichen Varianten der Inhaltswiedergabe mit verschiedenen Sprachmitteln! LXIX. Nach der erledigten Gliederung gehen Sie danach auf das Referieren mit Hilfe der russischen Version des vorliegenden Artikels ein! *(Методичні вказівки для організації самостійної роботи студентів з аспекту «суспільно-політична лексіка» стор. 24-26)*	2
Заняття 9. Тема: Міжнародні зв'язки	XXVI. Lesen Sie den folgenden Artikel auf ukrainisch, beachten Sie den Titel und erschliessen Sie daraus das behandelnde Thema! XXVII. Finden Sie auch Stichwörter in dem Artikel heraus und führen Sie damit Beispiele an! XXVIII. Bestimmen Sie die Schwerpunkte in dem Artikel und erläutern Sie diese anhand des vorliegenden Artikels! XXIX. Finden Sie im Artikel einzelne Wörter, Wortverbindungen, Redewendungen etc., die Ihrer Meinung nach für das Referieren und Diskutieren von Bedeutung sind! XXX. Nach der erledigten Gliederung gehen Sie danach auf das Referieren des vorliegenden Artikels ein! *(Методичні вказівки для організації самостійної роботи студентів з аспекту «суспільно-політична лексіка» стор. 33-35)*	2

Заняття 10. Тема: Міжнародні зв'язки	XXXI. Lesen Sie den folgenden Artikel auf ukrainisch, beachten Sie den Titel und erschliessen Sie daraus das behandelnde Thema! XXXII. Finden Sie auch Stichwörter in dem Artikel heraus und führen Sie damit Beispiele an! XXXIII. Bestimmen Sie die Schwerpunkte in dem Artikel und erläutern Sie diese anhand des vorliegenden Artikels! XXXIV. Finden Sie im Artikel einzelne Wörter, Wortverbindungen, Redewendungen etc., die Ihrer Meinung nach für das Referieren und Diskutieren von Bedeutung sind! XXXV. Nach der erledigten Gliederung gehen Sie danach auf das Referieren des vorliegenden Artikels ein! *(Методичні вказівки для організації самостійної роботи студентів з аспекту «суспільно-політична лексіка» стор. 35-39)*	2

Дидактичне забезпечення самостійної роботи студентів

Самостійна робота – є важливою складовою частиною курсу «Основна іноземна мова (німецька)» СПЛ, оскільки вона спрямована на підвищення рівня володіння мовою та розвиток здатності студентів до самостійного вивчення німецької мови.

Метою самостійної роботи з німецької мови є вирішення таких взаємопов'язаних завдань: 1) удосконалення знань, навичок і вмінь, набутих на практичних заняттях; 2) формування умінь аналізувати німецькомовні джерела (бібліотечний каталог, довідник, словники, Інтернет) та знаходити нову текстову, графічну, аудіо та відео інформацію, пов'язану з процесом навчання або спеціальністю; 3) розширення світогляду студентів; 4) розвиток здатності до самооцінювання та самокорекції; 5) розвиток творчих здібностей, самостійності, естетичних смаків.

Самостійна робота з німецької мови – це самостійна навчально-пізнавальна діяльність проблемного, творчого та практичного характеру. Самостійна робота базується на володінні студентами навичками та вміннями, набутими на практичних заняттях з німецької мови, тому важливим є те, щоб студенти якнайповніше використовували ці навички та вміння під час самостійної роботи. Значний вплив на формування особистості майбутнього фахівця здійснює належна організація самостійної навчальної діяльності. Необхідною умовою організації самостійної роботи з німецької мови є врахування таких вимог:

- інформативність і змістовність, які сприяють реалізації практичних та загальноосвітніх цілей;
- комунікативна спрямованість: усі види самостійної роботи повинні забезпечувати користування іноземною мовою як засобом одержання і передачі інформації в типових природних ситуаціях спілкування;
- ситуативність; орієнтація завдань на підвищення мовленнєвої активності студентів; емоційність форм і способів реалізації, що сприяє підвищенню інтересу студентів до іншомовної діяльності.

Самостійна робота студентів важлива складова ефективної підготовки фахівців. Значний вплив на формування особистості майбутнього фахівця здійснює належна організація самостійної навчальної діяльності. У процесі організації самостійної роботи з іноземної мови необхідно враховувати як психологічні особливості особистості, так і психологічні особливості колективу: рівень його розвитку, ступень організації, психологічної, інтелектуальної та емоційної єдності. Знання психологічних особливостей студентів – необхідна передумова успішного виконання вибору відповідних форм самостійної роботи, визначення змісту цих форм організації самостійної роботи. Результативність самостійної роботи з іноземної мови передбачає врахування таких аспектів в його організації, які забезпечують взаємодію взаємозумовлених факторів впливу на особистісний розвиток фахівця та формування його комунікативної компетенції, а саме:

мотиваційного, ситуативного, комунікативного, особистого і діяльнісного. Необхідною умовою організації самостійної роботи є формування особистісної значущості навчання, яка виникає у студента внаслідок його інтересу не тільки до змісту навчального матеріалу, а й самого процесу набуття знань. Для розвитку продуктивної самостійної роботи доцільно використовувати таку її організацію, яка поступово орієнтує студентів на підвищення автономії їхнього навчання. За принципами діяльнісного та конструктивного підходів модель навчання іноземній мові - "студент - засоби навчання - викладач". Основними організаційними принципами самостійної роботи з іноземної мови є принципи добровільності та масовості, принцип урахування і розвитку індивідуальних особливостей та інтересів студентів, принципи комплексності, захопленості та розвитку ініціативи

Самостійна робота передбачає:

• попередню підготовку до практичних занять;
• виконання ситуаційних завдань і вправ;
• підготовку до обговорення окремих питань;
• підготовку доповідей німецькою мовою;
• самостійне вивчення окремих питань тем курсу;
• огляд рекомендованих бібліографічних джерел.

За виконання завдань кожного модулю студент може отримати максимальний бал «5».

Завдання для самостійної роботи за темою

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	**Економіка і екологія:** - вибір статті для реферування за темою заняття з *Методичні вказівки для організації самостійної роботи студентів з аспекту «суспільно-політична лексіка»* - вибір статті для реферування за темою заняття з інтернет-джерел	6
2.	**Атомна енергетика. Альтернативні джерела енергії:** - Вибір двомовної статті для реферування за темою заняття з інтернет-джерел	6
3.	**Економічні стосунки:** - вибір статті для реферування за темою заняття з *Методичні вказівки для організації самостійної роботи студентів з аспекту «суспільно-політична лексіка»* - вибір двомовної статті для реферування за темою заняття з інтернет-джерел	6
4.	**Інформаційні технології:** - вибір статті для реферування за темою заняття з *Методичні вказівки для організації самостійної роботи студентів з аспекту «суспільно-політична лексіка»* - вибір двомовної статті для реферування за темою заняття з інтернет-джерел	6
5.	**Міжнародні зв'язки:** - вибір двомовної статті для реферування за темою заняття з *Методичні вказівки для організації самостійної роботи студентів з аспекту «суспільно-політична лексіка»* - вибір двомовної статті для реферування за темою заняття з інтернет-джерел	8
	Усього годин	**32**

Засоби діагностики навчальних досягнень студентів

Поточний контроль.

Поточний контроль здійснюється як на заняттях, так і після завершення кожного циклу занять згідно з метою та завданнями семестру. Студент не може отримати позитивну оцінку, якщо рівень його знань буде нижчий ніж 50 % нормативів, визначених у програмі та навчальному плані. Заліки проводяться переважно за результатами поточної успішності, а також за результатами підсумкової контрольної роботи. Студент має виконати визначені програмою обов'язкові завдання та контрольні роботи.

Критерії та норми оцінювання знань, умінь і навичок студентів з навчальної дисципліни «Основна іноземна мова (німецька)» (Практика усного та писемного мовлення).

Критерії оцінювання знань, умінь, навичок студентів на навчальних заняттях

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 100-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий	0-34	Студент не достатньо усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так" чи „ні"; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
	35-59	Студент намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі закономірності; робить спроби виконання вправ і завдань репродуктивного характеру; за допомогою викладача виконує прості вправи за готовим алгоритмом.
Середній (репродуктивний)	60-63	Студент розуміє суть навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; виконує прості вправи і завдання за алгоритмом, але окремі висновки є нелогічними та непослідовними.
	64-73	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати мовні явища, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час виконання вправ і завдань за алгоритмом, послуговуватися додатковими джерелами.
Достатній	74-81	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими поняттями, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; складати таблиці, схеми.

Високий	82-89	Студент володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні мовні явища, процеси.
	90-100	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні ситуації та завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й схильності; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.

Якщо студент не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив незадовільні оцінки, отримані на навчальних заняттях, не виконав модульної контрольної роботи (МКР), завдання самостійної та індивідуальної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття студент має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані практичні заняття нараховуються бали середнього, достатнього та високого рівня.

Студенту, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Студент, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях оцінено від 0 до 59 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з непідготовленістю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, студент повинен ліквідувати.

Перелік навчально-методичних посібників, технічних засобів навчання

1. Бориско Н. Ф. Deutsch für Fortgeschrittene Niveau C. Німецька мова: досконале володіння / Н.Ф. Бориско. – Київ: ТОВ «Логос-М», 2011. – 528 с.
2. Дорменєв В.С. Методичні вказівки для організації самостійної роботи студентів IV курсу спеціальності «Мова та література (німецька)» з аспекту „суспільно-політична лексика" / Сост. В.С. Дорменєв. – Маріуполь. : МДУ, 2011. – 34 с.

Aspekte. Mittelstufe Deutsch Lehrbuch 3 (Niveau C1) / U. Koithan, H. Schmitz, T. Sieber u.a. – Berlin, München, Wien, Zürich, New York: Langenscheidt, 2010. – 208 S.

2. **Aspekte.** Mittelstufe Deutsch Arbeitsbuch 3 (Niveau C1) / U. Koithan, H. Schmitz, T. Sieber u.a. – Berlin, München, Wien, Zürich, New York: Langenscheidt, 2010. – 192 S.
3. **Auf neuen Wegen.** Deutsch als Fremdsprache für die Mittelstufe und Oberstufe / E.-M. Willkop, C. Wiemer u.a. – Ismaning: Max Hueber Verlag, 2006. – 280 S.
4. **EM. Abschlusskurs**. Deutsch als Fremdsprache für die Mittelstufe. Kursbuch / M. Perlmann-Balme, S. Schwalb, D. Weers.– Ismaning: Max Hueber Verlag, 2008. –128 S.
5. **EM. Abschlusskurs.** Deutsch als Fremdsprache für die Mittelstufe. Arbeitsbuch. / M. Perlmann-Balme, S. Schwalb, D. Weers. – Ismaning: Max Hueber Verlag, 2008. – 128 S.

6. **Erkundungen.** Deutsch als Fremdsprache: Integriertes Kurs- und Arbeitsbuch. Sprachniveau B2 / A. Buscha, S. Raven, G. Linthout. – Leipzig: Schubert-Verlag, 2009. – 296 S.
7. **Wörter und Sätze:** Satzgerüste für Fortgeschrittene / H.Földeak. – Ismanning: Hueber Verlag, 2007. – 216 S.

Допоміжна

65. **Das Mittelstufenbuch 1** Deutsch als Fremdsprache: Ein Lehr- und Übungsbuch / A. Buscha, G. Linthout. – Teil 1.- Leipzig: Schubert, 2002. – 232 S.
66. **Das Mittelstufenbuch 2** Deutsch als Fremdsprache: Ein Lehr- und Übungsbuch / A. Buscha, G. Linthout. – Teil 2. – Leipzig: Schubert, 2003. – 232 S.
67. **Das Oberstufenbuch** Deutsch als Fremdsprache: Ein Lehr- und Übungsbuch für fortgeschrittene Lerner / A. Buscha, G. Linthout. – Leipzig: Schubert, 2000. – 212 S.
68. **EM. Hauptkurs** Deutsch als Fremdsprache für die Mittelstufe. Kursbuch / M. Perlmann-Balme, S. Schwalb, D. Weers. – Ismaning: Max Hueber Verlag, 2008. – 128 S.
69. **EM. Hauptkurs.** Deutsch als Fremdsprache für die Mittelstufe. Arbeitsbuch / M. Perlmann-Balme, S. Schwalb, D. Weers. – Ismaning: Max Hueber Verlag, 2008. – 128 S.
70. **Erkundungen.** Deutsch als Fremdsprache: Integriertes Kurs- und Arbeitsbuch. Sprachniveau B2 / A. Buscha, S. Raven, G. Linthout. – Leipzig: Schubert-Verlag, 2009. – 296 S.
71. **Erkundungen.** Deutsch als Fremdsprache: Integriertes Kurs- und Arbeitsbuch. Sprachniveau C1 / A. Buscha, S. Raven, G. Linthout. – Leipzig: Schubert-Verlag, 2009. – 272 S.
72. **Erkundungen.** Deutsch als Fremdsprache: Integriertes Kurs- und Arbeitsbuch. Sprachniveau C2 / A. Buscha, S. Raven, M. Toscher. – Leipzig : Schubert-Verlag, 2014. – 226 S.
73. **Hörfelder** Hörverständnisprogramm für die Mittelstufe Deutsch als Fremdsprache / G. Szalay, K. Hegyes, R. Schmidt u.a. – Ismaning: Max Hueber Verlag, 1998. – 175 S.
74. **Leselandschaft 1** Unterrichtswerk für die Mittelstufe / G. Hasenkamp – Band 1.- Ismaning: Max Hueber Verlag, 2002. – 164 S.
75. **Leselandschaft 2** Unterrichtswerk für die Mittelstufe / G. Hasenkamp. – Band 2. – Ismaning: Verlag für Deutsch, 1997. – 228 S.
76. **Mittelstufe deutsch** Textbuch / J. Schumann. – Ismaning: Verlag für Deutsch, 1996. – 320 S.
77. **Mittelstufe deutsch** Arbeitsbuch / F. Frühwirth, H. Holthaus. – Ismaning: Verlag für Deutsch, 1996. – 240 S.
78. **Mittelpunkt B 2** Deutsch als Fremdsprache für Fortgeschrittene. Lehrbuch / A. Daniels, S. Dengler, U. Tallowitz u.a. – Ernst Klett Sprachen GmbH, 2008. – 184 S.
79. **Mittelpunkt B 2** Deutsch als Fremdsprache für Fortgeschrittene. Arbeitsbuch / A. Daniels, S. Dengler, U. Tallowitz u.a. – Ernst Klett Sprachen GmbH, 2008. – 192 S.
80. **Mittelpunkt C 1** Kursbuch Deutsch als Fremdsprache für Fortgeschrittene. Lehrbuch / A. Daniels, S. Dengler, U. Tallowitz u.a. – Ernst Klett Sprachen GmbH, 2008. – 185 S.
81. **Mittelpunkt C 1** Arbeitsbuch Deutsch als Fremdsprache für Fortgeschrittene. Kursbuch / A. Daniels, S. Dengler, U. Tallowitz u.a. – Ernst Klett Sprachen GmbH, 2008. – 200 S.
82. **Prima C1**: Deutsch für junge Erwachsene. Kursbuch / F. Jin, L. Rormann. – Berlin: Cornelsen, 2013. – 152 S.
83. **Prima C1**: Deutsch für junge Erwachsene. Arbeitsbuch / F. Jin, L. Rormann. – Berlin: Cornelsen, 2013. – 128 S.
84. **Test Daf Oberstufenkurs** mit Prüfungsvorbereitung / S. Glienicke, K.-M. Katthagen. – Ismaning: Max Hueber Verlag, 2004. – 144 S.
85. **Typisch Deutsch** Arbeitsbuch zu Aspekten deutscher Mentalität / H. Behal-Thomsen, A. Lundquist-Mog, P. Mog u.a. – Berlin: Langenscheidt, 1993. – 144 S.
86. **Unterwegs** Lehrwerk für die Mittelstufe Deutsch als Fremdsprache: Materialienbuch / C. Bahlmann, E. Breindl u.a. – Berlin, München: Langenscheidt, 2000. – 168 S.

87. **Unterwegs** Lehrwerk für die Mittelstufe Deutsch als Fremdsprache: Kursbuch / C. Bahlmann, E. Breindl u.a. – Berlin, München: Langenscheidt, 2000. – 200 S.
88. **Ziel B2.1** Deutsch als Fremdsprache. Kursbuch./ R.-M. Dallapiazza, S. Evans, R. Fischer, A. Schümann u a. – Ismaning : Max Hueber Verlag, 2008. – 140 S.
89. **Ziel B2.1** Deutsch als Fremdsprache. Arbeitsbuch / R.-M. Dallapiazza, S. Evans, R. Fischer, A. Schümann u a. – Ismaning: Max Hueber Verlag, 2008. – 180 S.
90. **Ziel B2.2** Deutsch als Fremdsprache. Kursbuch / R. Fischer, A. Schümann u a.- Ismaning : Max Hueber Verlag, 2008. – 148 S.
91. **Ziel B2.2** Deutsch als Fremdsprache. Arbeitsbuch / R. Fischer, A. Schümann u a. – Ismaning: Max Hueber Verlag, 2008. – 224 S.
92. **Ziel C1.1** Deutsch als Fremdsprache. Kursbuch / R.-M. Dallapiazza, S. Evans, R. Fischer u.a. – Ismaning: Max Hueber Verlag, 2010.– 168 S.
93. **Ziel C1.1** Deutsch als Fremdsprache. Arbeitsbuch / R.-M. Dallapiazza, S. Evans, R. Fischer u.a. – Ismaning: Max Hueber Verlag, 2010. – 152 S.
94. **Ziel C1.2** Deutsch als Fremdsprache. Kursbuch / R.-M. Dallapiazza, S. Evans, R. Fischer u.a. – Ismaning: Max Hueber Verlag, 2011. – 144 S.
95. **Ziel C1.2** Deutsch als Fremdsprache. Arbeitsbuch / R.-M. Dallapiazza , R. Fischer, A. Schümann u a. – Ismaning : Max Hueber Verlag, 2011.– 142 S.
96. **45 Stunden Deutschland**: Orientierungskurs Politik – Geschichte – Kultur / A. Kilimann, O. Kotas, J. Skarodyki. – Stuttgart: Ernst Klett Sprachen, 2009. – 96 S.

15. Інформаційні ресурси

13. http://www.schubert-verlag.de/aufgaben/uebungen_c1/c1_erkund_uebungen_index.htm
14. http://www.land-der-woerter.de/lernen/
15. https://de.islcollective.com/resources/search_result?Level=Oberstufe++(C1)
16. http://www.swerlowa.de/
17. http://www.bilkent.edu.tr/~ilknur/
18. http://www.krzysztof-okonski.ukw.edu.pl/index_htm_files/daf.htm

Мультимедійні та аудіовізуальні засоби

19. **Einblicke** Folgen 1,3,5,6,9
20. **Echtes Deutsch** CD 2,3
21. **Kubus** Folgen 68-77
22. **45 Stunden Deutschland** Hörtexte
23. CD до всіх підручників
24. Навчальні та художні фільми відповідної тематики
25. Інтернет сторінки видавництв Hueber, Langenscheidt, Klett
26. Інтернет сторінки німецьких медіа та телеканалів.
27. Записи аудіо книг

Інформаційні матеріали бібліотеки по забезпеченню навчальними підручниками (посібниками) з дисципліни

з/п	Найменування навчальної дисципліни	Автор підручника (навчального посібника тощо)	Найменування підручника (навчального посібника тощо)	Найменуваня видавництва, рік видання	Кількість примірників
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**

1	ПУПМ	Бориско Н.Ф.	Бизнес-курс немецкого языка / Н.Ф. Бориско.	– К., 1996. – 350 S..	20
2	ПУПМ	Istschenko N., Karpus A., Perkowska I.	Deutsch / N.Istschenko, A.Karpus, I.Perkowska.	– Вінниця: Нова книга, 2001. – 264 S.	20
3	ПУПМ	Schuhmann F.	Mittelstufe Deutsch / F. Schuhmann.	- Verlag für Deutsch, München, 1992. – 320 S.	10
4	ПУПМ	Гутнікова А.В.	Методичний посібник Завдання для самостійної роботи студентів з ПУПМ	Маріуполь: МДГУ, 2004	15 Е-платформа МДУ
5.	ПУПМ	Гутнікова А.В.	НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК З РОЗВИТКУ НАВИЧОК УСНОГО МОВЛЕННЯ ТА РЕФЕРУВАННЯ ЗА ТЕМОЮ « ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ТА РОЗВИТОК ЕНЕРГЕТИКИ» З ОСНОВНОЇ ТА ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (ДЛЯ СТУДЕНТІВ IV КУРСУ ОС «БАКАЛАВР» напряму підготовки 6.0020303 «МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА (німецька)»; ОС «МАГІСТР СПЕЦІАЛЬНОСТІ 014 «СЕРЕДНЯ ОСВІТА» спеціалізація «МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА (англійська, друга іноземна)»; 035 «ФІЛОЛОГІЯ» спеціалізація "МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА «МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА (англійська, друга іноземна)», «ПЕРЕКЛАД (англійська, друга іноземна мова).	Маріуполь: МДУ, 2017	20 Е-платформа МДУ